

Dönem : 3

Toplantı : 2 MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 162 ye 1 nci ek

Gümrük kanun tasarısı ve C. Senatosu İstanbul Üyesi Mebrure Aksoley ve 10 arkadaşının, hastaların memleket içinde bulamadıkları ilâçları dış memleketlerden getirtmeleri ve dış memleketlerden getirecekleri ilâçlar için yapılacak işlemler hakkında ve C. Senatosu İstanbul Üyesi Mebrure Aksoley'in, 474 sayılı Kanuna ekli Gümrük Giriş Tarife cetvelinin 87.11 tarife No. lu bölümünün değiştirilmesi hakkında kanun teklifleri ve Ticaret, Sanayi, M. Savunma, Ulaştırma, Adalet, Maliye, Gümrük ve Tekel, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân Komisyonlarından seçilen 3 er üyeden kurulu 16 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/155, 2/43, 2/210)

Geçici Komisyon Raporu

Millet Meclisi

Geçici Komisyonu

Esas No: 1/155, 2/43, 2/210

Karar No: 2

26 . 5 . 1971

Yüksek Başkanlığa

Gümrük kanunu tasarısını görüşmek üzere Genel Kurulun 1 . 2 . 1970 tarihli 45 nci Birleşiminde kurulması kabul edilen Geçici Komisyonumuz, Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mebrure Aksoley ve 10 arkadaşının, hastaların memleket içinde bulamadıkları ilâçları dış memleketlerden getirtmeleri ve dış memleketlerden getirecekleri ilâçlar için yapılacak işlem hakkında ve Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mebrure Aksoley'in 474 sayılı Kanuna ekli gümrük giriş tarife cetvelinin 87.11 tarife nolu bölümünün değiştirilmesi hakkında kanun teklifleri Genel Kurulun 6 . 2 . 1970 tarihli 46 nci Birleşiminde Komisyonumuza havale edilmiş ve mezkûr tekliflerle birlikte ilgili Bakanlık temsilcilerinin de iştirakiyle tetkik ve müzakere olunmuş ve görüşmelere esas olarak da geçen dönem Millet Meclisi gündemine girip de görüşülememesi ve siyasi partilerin mevcut oranlarının değişmesi nedeni ile, 16 numaralı Geçici Komisyonun değiştirilmesi ele alınmış ve neticede:

Tasarının maddelerinin harflerle ayrılmış olan fıkralarının kanun tekniğine uygun olarak rakamlarla ayrılması Geçici Komisyonumuzca uygun mütalâa olunmuştur.

Son Hükümet değişikliği nedeni ile Ticaret Bakanlığı kaldırılmış ve bu Bakanlık yerine (Sanayi ve Ticaret) Bakanlığı teşekkül etmiş olduğundan, tasarıda geçen (Ticaret Bakanlığı) ibaresi yerine; «Sanayi ve Ticaret Bakanlığı» ibaresinin ikamesi Geçici Komisyonumuzca uygun görülmüştür.

Muafiyetlere dair tasarının 8 nci maddesinin 1 numaralı fıkrasının 2 nci satırında (okunmak üzere gelen) ibaresinden sonraki «ve» kelimesi fuzulen konulmuş olduğundan fıkradan çıkarılması, aynı maddenin sonuna sosyal faydası ve zarureti aşikâr bulunan aşağıda yazılı 14 ncü fıkranın eklenmesi :

14. a) Gümrük giriş tarife cetvelinin 87.11 nci pozisyonunda yer alan ve mâlûller tarafından kullanılmak üzere hususi surette imal edilmiş, hareket ettirici tertibatı bulunan (motorlu veya motorsuz) koltuklar ve benzeri vasıtalar,

b) Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 90.19 pozisyonunda yer alan protez uzuvlar (protez dişler hariç),

c) Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 84 ve 85 nci fasıllarında yer alan ve sakatların sanatlarını icrası için bizzat kendilerinin ithal ederek kullanacakları makinalar (Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının müsaadesiyle).

Geçici Komisyonumuzca uygun görülmüş ve yapılan bu değişiklikle madde kabul edilmiştir.

Tasarımın 9 ncu maddesinin 4/1 fıkrası ile tesis edilen muafiyetin yalnız misyon şeflerine inhisar ettirilmesi doğru olmayacağından, bu fıkranın sonuna (misyon şeflerinin) ibaresinden sonra «ve diploması memurlarının» ibaresinin eklenmesi Geçici Komisyonumuzca uygun görülmüş ve yapılan bu değişiklikle madde kabul edilmiştir.

Tasarımın 10 ncu maddesinin 7 numaralı fıkrasıyla eski şekilde muafiyet çerçevesi çok dar tutulup haksız durumlar yaratacağından aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«7. Yabancı memleketlerdeki sürekli görevlerinden dönen Türk uyruklu memurlarla sair amaçlarla yabancı memleketlerde yerleşip de iki yıl ikametden sonra dönen Türklerin, beraberlerinde getirdikleri veya kendilerinden en çok iki ay önce ya da altı ay sonra gelen kullanılmış veya yeni olup da hareketlerinden en az altı ay evvel satılmamış olduğu tevsih edilen ev eşyası.»

Ve yine bu madde ile ilgili olarak 8 numaralı fıkradan sonra gelen ilk bendindeki (6) rakamından sonra «7 ve 8» rakamlarının ilâvesi uygun görülmüş ve yapılan bu değişiklikle madde Geçici Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarımın 14 ncu maddesinin 2 numaralı fıkrasının (b) bendindeki doğru kelimesinden sonra gelen (30 kilometre derinliğindeki alanı kapsar) şeklindeki ibarenin (a) bendine de şâmil olması bakımından, bu madde de :

«Madde 14. — 1. Gümrük hattı Türkiye siyasi sınırlarıdır.

2. Gümrük Bölgesi :

a) Denizlerde; kara ve iç suları ile sahilden içeri,

b) Karalarda; Gümrük hattından içeri,

Doğru 30 kilometre derinliğindeki alanı kapsar.

3. Boğazlarla Marmara Denizi, İstanbul Limanı ve Gümrük işlemleri yapılan hava meydanları da gümrük bölgesi sayılır. Hava meydanlarında gümrük bölgesi sayılacak saha Bakanlıkça tesbit olunur.

Gümrük bölgesinin derinliği lüzum görülecek hallerde veya bazı yerlerin coğrafi durumları itibarıyla Bakanlar Kurulu Kararıyla 60 kilometreye kadar genişletilebilir. Bu madde ile tâyin olunan ve tesbit edilecek gümrük bölgesi ve bu bölgede yapılacak değişiklikler ilân olunur.» Şeklinde değiştirilerek Geçici Komisyonumuzca 14 ncu madde kabul edilmiştir.

Tasarımın 130 ncu maddesinin 3 ncu fıkrasına göre, yalnız döküm halinde gelen eşyanın muayenesi için Gümrük İdare Âmiri yetkili kılınmıştır. Memleketimizin ihraç mallarının bazan değişik mahallerden gelmesi, bazan da özelliklericabı partiler halinde gelerek çıkış muamelelerinin yaptırılmak istendiğine lüzum hâsıl olduğundan mezkûr madde de :

Madde 130. — Çıkış eşyası 69 ncu maddede sözü edilen huzurunda, gümrükçe muayene edilerek beyanlarının sıhhati denetlenir.

Bu denetleme sırasında eşyanın cins, nevi ve niteliğinin tâyininde gümrük lâboratuvarlarından istifade edilebileceği gibi, ekspertiz ücretinin ihracatçı tarafından ödenmesi suretiyle mahallî ticaret ve sanayi odalarının mütehassıs elemanlarından da faydalanabilmir.

Ancak, muayeneye başlanılabilmesi için eşyanın tamamının muayeneye arz edilmiş olması lâzımdır. Döküm halinde yapılacak ihracatla, başka başka yerlerden veya kısım kısım gelmekte olduğu tevsih edilen eşyanın ihracatında muayenenin bunlara göre yapılmasına Gümrük İdare Âmiri izin verebilir.

Girişte muayeneden istisna edilen eşya, bu hükümlere muvazi olarak da çıkışta da muayene-ye tabi değildir.

İcabında, çıkış eşyasının cins ve mahiyetine ve ihracatın özelliğine göre, Bakanlık yukarıki, maddeler hükümlerine bağlı kalmaksızın ihracatın daha kolay yapılmasını sağlayacak hükümler koyar.»

Şeklinde değiştirilerek Geçici Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

13788 sayılı 24 . 3 . 1971 günlü Resmi Gazetede yayınlanan 1379 sayılı Kanun ile Gümrük Kanununun 126 nci maddesinin son fıkrasında bir değişiklik yapılmıştır. Bu sebeple tasarının 142 nci maddesinin sondan bir evvelki (bu suretle) diye başlayan fıkrasının 1379 sayılı Kanuna göre değiştirilmesi zarureti doğduğundan fıkranın aşağıda yazılı olduğu şekilde :

«Bu suretle alıcısı çıkmıyan veya ihraç kaydı ile satıldığı halde süresi içerisinde memleketten çıkarılmıyan eşya, ihtiyaçlarında kullanılmak üzere resmî dairelere (İktisadi Devlet Teşekkülleri dâhil) veya satılmamak ve her ne ad altında olursa menfaat karşılığında başkalarına devir edilmemek şartları ile kamuya yararlı derneklerin genel merkezlerine parasız verilir ve bu eşya için her ne nam ve suretle olursa olsun ardiye ücreti aranmaz.»

Değiştirilerek kabulü Geçici Komisyonumuzca uygun mütalâa edilmiştir.

Gümrük Kanununda geçen ambarlama tâbirleri tatbikatta ihtilâflara sebebiyet verdiğinden tasarının 145 nci maddesinin 1 ve 3 ncu fıkralarındaki (ambarlama) kelimelerinden sonra «ardiye» kelimesinin ilâvesi uygun görülmüş ve yapılan bu değişiklikle madde Geçici Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Taraf olduğumuz milletlerarası anlaşmalara göre kurulmuş teşekküllerin yetkili organlarından çıkmış tavsiyeler, uyulması kabul edildiği ve biran önce uygulanmakta fayda ve zaruret bulunduğu halde çoğu zaman kanuni formalitelerin ikmalindeki gecikmeler yüzünden uygulama safhasına intikal edememektedir. Bu sebeple tasarının 180 nci maddesinin sonuna aşağıdaki şekilde bir fıkranın eklenmesi ve buna muvazi olarak da 44 ncu maddenin son fıkrasının tasarıdan çıkarılması :

«Taraf olduğumuz milletlerarası anlaşmalara istinaden bu teşekküllerin yetkili organlarından çıkmış tavsiye kararlarını kabul ve uygulamaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.»

Uygun görüldüğünden madde bu şekliyle Geçici Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının kaldırılan hükmü başlığı altındaki 181 nci maddesinde sayılan kanunlara «1379 sayılı Kanunun da ilâve edilmesi gerektiğinden madde bu yapılan bu ilâve ile Geçici Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek ve öncelik ve ivedilikle görüşülmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan Sakarya Y. Bir	Sözcü Mardin E. K. Aybar	Kâtip Sivas V. Bozaltı	Bilecik Ş. Binay
Bolu H. İ. Cop	Bolu Ş. Kıykoğlu	Çorum A. Topçubaşı	Erzurum N. Gacıroğlu
Hatay A. Yılmaz	Kayseri M. Yüceler	Kocaeli V. Engiz	Manisa V. Bakırbaşı
Nevşehir H. Başer	Ordu A. Topaloğlu	Tokat R. Önder	Zonguldak Söz hakkım mahfuz. A. Güner

Umhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mebrure Aksoley'in, 474 sayılı Kanuna ekli Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 87.11 tarife No. lu bölümünün değiştirilmesi hakkında kanun teklifi (2/210)

Millet Meclisi Başkanlığına

Sakat vatandaşlarımızın dış memleketlerden getirecekleri vasıtaları gümrük ödemedi alabilmeleri hakkındaki kanun teklifimi ve gerekçesini ekli olarak takdim ediyorum.

Gerekli işlemin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

İstanbul Senatörü
Mebrure Aksoley

GEREKÇE

Sakat vatandaşlarımız; memleket içinde temin edemediklerinden dolayı dış memleketlerden getirttikleri vasıtalara, mevcut kanunlara göre, gümrük ödemektedirler.

Sakat vatandaşlarımızın büyük bir kısmı yoksuludur ve çalışamaz bir durumdadır. Binbir zorlukla veya yardımla sağladıkları para ile dış memleketlerden getirttikleri vasıtalara gerekli gümrük parasını vermekte büyük müşkülât çekmekte ve bazıları da bu gümrük parasını ödiyemediklerinden; dolayı dış memleketlerden getirttikleri vasıtaları, gümrükten çıkaramadıklarından gümrükte kalmakta ve gürümektedir.

Sakat olmaları hasebiyle sonsuz bir mahrumiyet içinde bulunan bu vatandaşlarımıza, dış memleketlerden getirttikleri vasıtaları gümrüksüz olarak çıkartabilmeleri amacıyla ve yardım sever bir maksatla bu kanun teklifi hazırlanmıştır.

474 sayılı Kanuna ekli Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 87.11 tarife No. lu bölümünün değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifi

MADDE 1. — 474 sayılı Kanuna ekli Gümrük Giriş Cetvelinin 87.11 tarife No. lu kısmı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

((87.11 mâlûller tarafından kullanılmak üzere hususi surette imal edilmiş, hareket ettirici tertibatı bulunan köttükü ve benzeri vasıtaların (moturlu olsun olmasın) % 10 olan Gümrük Vergisi muafiyeti indirilmiştir)

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

GÜMRÜK KANUNU TASARISI

BİRİNCİ KİTAP

Genel hükümler ve genel işlemler

BİRİNCİ AYIRIM

Genel hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Tâbirler, mükellefiyetler ve vergiye esas olan tarife

Tâbir ve tarifler

MADDE 1. — 1. Bu kanunda geçen ve şümlü belirtilmemiş olan eşya tâbiri her türlü madde ve kıymetleri kapsar.

2. Bu kanunda geçen (Gümrük Vergisi) ve (vergi) tâbirleri yalnız giriş Gümrük Vergisini, (Gümrük vergileri) ve (vergiler) ise gümrüklerce alınan bütün vergi ve resimleri ifade eder.

3. Bu kanunda geçen :

(Bakanlık) tâbiri, Gümrük ve Tekel Bakanlığını,

(İdare) tâbiri, Gümrük İdaresini,

(Kanun), (bu kanun), (kanunda) ve (bu kanunda) tâbirleri, işbu Gümrük Kanununu, ifade eder.

4. Bu kanunun 12 nci maddesindeki asıl ikametgâh tâbirinin tâyininde, yurda ister turizm maksadiyle ister meslekî bir gaye ile girmiş olsun, bir sene içinde vasatı altı aydan fazla bir zaman ikamet eden şahsın, oturduğu binanın sahibi veya kiracısı olması bakımından fark gözetilmeksizin veya nerede oturursa otursun Türkiye'de ikametgâhı bulunduğu prensibi kabul olunur.

5. Bu kanunda geçen fiilî ithal tâbiri :

a) Vergi tahakkukunun idarece yapıldığı hallerde vergilerin ödendiği veya cari hesabının mahsubunun yapıldığı veya teminata bağlandığı veya erteleme işleminin gümrüğünce tekemmül ettirildiği veya muaflik hükümlerinin uygulandığı,

b) Vergi tahakkukunun mükellefince yapıldığı hallerde eşyanın gümrük işlemlerinin ikmal edildiği,

c) Deniz ve vagon üstü işlemlerde, muayenenin yapılıp çetelenin açıldığı,

Tarihi ifade eder.

Mükellefiyetler

MADDE 2. — Türkiye Cumhuriyeti gümrük hattından geçen veya eşya geçiren her şahıs, bu kanun ile buna dayanılarak çıkarılan tüzükler, kararname ve yönetmelikler hükümlerine uymakla mükelleftir. Bu mükellefiyet, gümrük idarelerinin gerek bu kanunda gerek başka kanun, tüzük ve kararnamelerde yazılı hükümlere göre yapacağı denetlemelere tabi olmak ve kanunları gereğince kendi adına veya başka idareler nam ve hesabına tahsil edeceği her nevi vergi, resim, harc ve ücretleri ödemek veya bunları teminata bağlamak ve kanun, tüzük, kararname ve yönetmeliklerin ifasını şart koyduğu her türlü işlem ve formaliteyi yerine getirmiş olmaktır.

Vergi mükellefiyetinin başlangıcı

MADDE 3. — 1. Gümrüğün denetlemesi altına (her çeşit antrepolardakiler de dâhil) konmuş eşyanın vergi ödeme mükellefiyeti;

57 nci madde gereğince beyannamesinin tescil,

55 nci madde gereğince ağızdan beyan yapılan hallerde bu beyana ait tahakkuk varakasının mükellef tarafından imza ve idarece tescil,

Posta yolu ile gelen eşyada 135 ve 136 nci maddelerdeki belgelerin tescil,

Edildiği günde başlar.

Gümrük denetlemesi altında bulunan eşya, bu kanunda aksine sarahat olmadıkça, fiili ithalden önce mahvolursa mükellefiyet kalkar.

2. Gümrük denetlemesi dışında kalmış eşyaya ait vergi ödeme mükellefiyeti, eşyanın gümrük hattından geçirildiği tarihte, eğer bu tarih bilinmiyorsa, eşyanın gümrük hattından geçirildiğine gümrükçe bilgi edinildiği günde başlar.

3. Şarta bağlı teminatlı veya teminatsız yurda muaf olarak sokulan eşyaya ait vergi ödeme mükellefiyetinin başlangıcı, muaflık beyannamesinin tescili ve beyanname yok ise sair geçiş belgeleri üzerinde gümrükçe yapılan en son giriş vizesi tarihidir.

4. Yurda muaf olarak sokulduğu halde, muafiyetten faydalanmayan şahıslara veya yerlere satılan veya devrolunan veya muafiyetten, faydalanmayan hususlar için kullanılan eşyanın vergi ödeme mükellefiyeti, ilgililer tarafından Gümrük İdaresine yapılacak beyan tarihinde, beyan yapılmamış ise devir veya satış tarihinde, bu tarih tesbit edilmiyorsa buna Gümrük İdaresince bilgi edinildiği tarihte başlar.

Bu suretle satılan veya devredilen eşyayı alanlar, satanlar, devredenler veya muafiyetten faydalanmayan hususlar için kullananlar bu eşyaya ait vergiler bakımından gümrüğe karşı tek başına ve müteselsilen sorumludurlar.

5. Satışa intikal eden eşyanın vergi ödeme mükellefiyeti giriş beyanamesi verilmiş veya tahakkuk varakası tanzim edilmiş olduğu hallerde bunların tescil edildiği, aksi halde satış kâğıdının gümrükçe tanzim ve tescil olduğu tarihte başlar.

Vergiye esas olan tarife

MADDE 4. — Gümrük Vergisi, 3 ncu madde gereğince ödeme mükellefiyetinin başladığı tarihte yürürlükte bulunan Gümrük Giriş Tarife Cetvelindeki nisbet, had ve esaslara göre hesaplanır.

Tarifenin vergi nisbetlerini artıran hükümlerinin uygulanmasına, kanunda aksine sarahat bulunmadıkça, yayın tarihinden üç ay sonra başlanır. Ancak, bu kanunun 20 ve 21 nci maddeleriyle 14 . 5 . 1964 tarihli 474 sayılı Kanuna göre yapılacak değişiklikler ve alınacak kararlar yayın tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Vasfı değişen eşya

MADDE 5. — Gümrük Vergisi, ödeme mükellefiyetinin başladığı günde eşyanın bulunduğu hal ve mahiyetine göre Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde yer aldığı pozisyon üzerinden hesaplanır. Ve bu suretle hesaplanacak Gümrük Vergisinden, eşyanın vasıflarında sonradan husule gelen değişmeler ve bozulmalar sebebiyle, indirim yapılmaz.

Ancak, fiili ithalden evvel hava tesirinden veya her hangi bir kaza dolayısıyla, eşyanın mahiyet ve vasıflarında husule gelen değişiklikler hakkında külfet ve masrafları sahibine aid olmak üzere, gümrüğün denetlemesi altında aşağıdaki şekillerde işlem yapılır.

1. Hiçbir suretle kullanılmaz hale gelmiş eşyanın, sahibi isterse, usulü dairesinde imhasına veya yurt dışına çıkarılmasına müsaade edilir.

2. Munhasıran ilk madde olarak kullanılması mümkün hale gelen eşyanın vergisi ilk madde tarifesi üzerinden hesaplanır. Lüzumu halinde, Gümrük İdaresince, bu eşyanın ilk madde şeklinden başka surette kullanılmasını önleyici tedbirler de alınır.

3. Kısmen hasara uğrıyan eşyanın ayrılması mümkün ise hasara uğramış kısmı, değilse tamamı hakkında sahibinin isteğine göre 1 ve 2 nci fıkralar hükmü uygulanır.

4. İslanmış veya nemlenmiş eşyanın kurutulmasına Gümrük İdaresince müsaade olunur.

Ancak, bu fıkralardaki işlemlerin uygulanması sırasında ilk tesbit ve tahakkuka göre bir ceza tâyini gerektiği hallerde bu ceza alınır.

İKİNCİ BÖLÜM

Tek ve maktu vergi, istisna ve muafiyetler

Tek ve maktu vergi

MADDE 6. — Posta yolu ile veya yolcu beraberinde gelen ve ticari mahiyette bulunmayan vergiye tabi eşyadan, alınacak Gümrük vergilerini göstermek üzere kanunlardaki had ve nisbetlere bağlı kalınmaksızın ve bu nisbet ve hadleri geçmemek şartıyla tek ve maktu bir tarife uygulamaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

İstisnalar

MADDE 7. — Aşağıda yazılı eşya Gümrük Vergisinden istisna edilmiştir :

1. Gümrük Giriş Tarife Cetvelindeki pozisyonlarında vergiye tabi tutulmadıkları gösterilmiş olan eşya,
2. Milletlerarası anlaşmalarla vergiye tabi olmadıkları kabul edilen eşya,
3. Her türlü Türk parası, banknotları, esham ve tahvilleri ve kuponları, Türkiye'ye sokulması yasak olmayan yabancı devlet paraları, esham ve tahvilleri ve bunların kuponları ile çek ve poliçeler,
4. Bakanlıkça tesbit olunacak esaslar dairesinde, ticari mahiyeti bulunmadığı kabul edilen nümunelik eşya ve modeller,
5. Mezarlıklara, millî âbidelere konulmak üzere getirilen veya gönderilen çelenk, bayrak ve bu mahiyetteki eşya ile bunların teferruatı, içinde ölü veya ölünün kül veya kemikleri bulunan tabut, vazo ve sair kablar ve bunlarla birlikte getirilen veya önceden veya sonradan gönderilen çiçek, çelenk ve bu mahiyetteki eşya,
6. Resmî daire ve müesseselerle özel müessese ve şahıslara ait işlem görmüş her türlü defter, evrak ve belgelerle, kullanılmamış her türlü taşıt biletleri ve milletlerarası mahiyette muayyen hizmetler karşılığı kullanılacak kuponlar,
7. Karasularımızda kazaya uğrıyan veya batan ve mülkiyeti Hazineye intikal etmiş olan ve Maliye Bakanlığınca denizden çıkarılmak üzere satılan veya çıkarılması sözleşmeye bağlanan her türlü eşya.

Muafiyetler

MADDE 8. — Gerçek ve tüzel kişiler için ithal edilecek, aşağıda cins ve neveleri gösterilen eşya Gümrük Vergisinden muaftır :

1. Genel, katma ve özel bütçeli dairelerin müze ve kitaplıkları için teşhir edilmek veya okunmak üzere gelen her türlü eşya, kitap ve eserler, okullar ile bahsi geçen dairelerin hayvan ve bitki bahçeleri, nümune ve üretme fidanlıkları, göl ve havuzları için gelen her türlü bitki ve hayvanlar ile bunların tohumları ve yumurtaları, (Bunların kab ve kılıfları, nakli sırasında kullanılan eşya, malzeme ve kumanyalar dâhil).
2. a) Sosyal, kültürel, hayrî ve sıhhi maksatlarla yabancı memleketlerde kurulmuş dernek, tesis ve teşekküller tarafından aynı maksatlarla Türkiye'de faaliyette bulunan dernek, tesis ve teşekküllere,
b) Gerçek ve tüzel kişiler tarafından Türkiye'deki kamu faydasına yararlı derneklere ve kamunun faydasına parasız tahsis edilmiş millî tesislere,

Bağış yoluyla gönderilen veya verilen para ile alınıp getirilen ve konularına uygun olduğu Bakanlıkça kabul edilecek eşya.

3. Doğrudan doğruya veya gerçek ve tüzel kişiler aracı edilerek Hazineye yardım maksadiyle ve bağış yoluyla gelen her türlü eşya ve kıymetler (Maliye ve Gümrük ve Tekel Bakanlıklarınca müştereken tesbit edilecek usul dairesinde).

4. a) Millî Savunma ve Jandarma Genel Komutanlığı ihtiyaçları için Hükümetçe doğrudan doğruya veya sipariş üzerine getirilen ve beyannamesi Millî Savunma Bakanlığınca verilen her türlü silâhlar, deniz ve hava harb gemileri, yardımcı gemileri, yüzen havuzlar, her türlü harb mühimmatı, tekerlekli, tekerleksiz, paletli, yarı paletli bilûmum harb vasıtaları ile arazi arabaları (Binek otomobilleri hariç), mekanik, elektrik, elektronik ve nükleer alet ve cihazlar ve bunların teçhizat ve demirbaşında kayıtlı, donatım eşyası ile yayım, inşa ve onarımında kullanılacak malzeme, akaryakıtlar, eğitim malzemesi ve her türlü harb ganimetleri,

b) Millî Savunma ve Jandarma Genel Komutanlığı ihtiyacı için bedelsiz olarak dış kaynaklardan alınan her türlü yardım malzemesi,

5. Kara sınırlarından 5 kilometreye kadar derinlikte bulunan köyler ve kasabalar ahalisinin gümrük kapılarından geçirdiği kendisinin veya ailesinin kullanmasına mahsus ve kıymeti Bakanlar Kurulu kararıyla tesbit edilecek eşya (Bakanlıkça tâyin edilecek usul dairesinde),

6. Harb esirleri ve harb zamanlarında enterne edilen askerî ve sivil kişiler adına bağış yoluyla gönderilen yiyecek ve içecek (Tütün ve sigara dâhil) ve giyim eşyası (karşılıklı olmak şartıyla),

7. a) Millî deniz ve hava gemilerinin, yabancı limanlarda ve meydanlarda yalnız kendi ihtiyaçları için aldıkları donatım eşyası ve işletme malzemesi,

b) Yabancı deniz ve hava gemilerinin kendilerine mahsus olarak içlerinde getirdikleri veya Türk limanlarında gümrüklenmemiş mallardan aldıkları yakıtlar ve yağlayıcı maddelerle gemi adamları ve yolcularına mahsus yiyecek ve içecekler (Tekel maddeleri dâhil) ve donatım eşyası ve işletme malzemesi (gemilerden dışarı çıkarılmaması ve karşılıklı olması şartıyla),

Yukarıdaki fıkralarda yazılı donatım eşyası ile işletme malzemesinin cins ve neveleri Gümrük ve Tekel ve Ulaştırma Bakanlıklarınca tâyin ve tesbit olunur.

c) Yabancı ülkelere sefer yapan Türk gemileri ve uçakları hakkında da yukarıki hükümler uygulanır. Ancak, bu taşıtlar kabotaj seferleri esnasında yabancı yakıt, yiyecek ve içecek maddelerini, vergileri ödenmek şartıyla kullanabilirler.

Bu taşıtların muntazam seferleri olanlarının yabancı ülkelere yaptıkları seferden son Türk limanına avdet ederek, tekrar dış sefere çıkmaları halinde, bu limandaki bekleme süreleri yabancı ülkelere yapılan seferin devamı sayılır,

Yemekli vagonların Türkiye sınırından geçtikten sonra hazırlıyacakları ilk kahvaltı ve yemek için kullanacakları yiyecek ve içeceklerle yakıtlar (Tekel maddeleri bu hükümün dışındadır.)

8. İktisadi bir faaliyetin reklâmı maksadiyle getirilecek ve parasız dağıtılacak olan basılı ilân, katalog, broşür, takvimler ve emsali matbualar,

9. Yılbaşı, Şeker ve Kurban bayramları münasebetiyle hariçten gönderilecek, süre ve kıymetleri Bakanlar Kurulunca tâyin edilecek, hediyeleşme eşya,

10. Türkiye'de akdedilecek milletlerarası kongrelere veya spor temas ve gösterilerine katılacak delege ve şahısların isimlerini muhtevi plâketler, bunların millî bayrakları veya kulüp filâmaları ve bunları takmaya mahsus ağaç ve madenî mamuller ve bu toplantı ve temaslara ait rozet, kupa ve broşürler ve bu kongre ve spor temas ve gösterilerine ait cihaz, alet ve malzeme,

11. Türkiye'de yapılan ve yapılacak olan millî ve milletlerarası her türlü yarışmalarda mükâfat olarak verilmek üzere bağış yoluyla gönderilen eşya,

12. Aile fotoğraf filimleri ve resimleri, basın ile ilgili aktüalite filimleri ve resimleri, fonopost maddeleri (munhasıran mektup ve muhabere vasıtası olarak kullanılanları dolu ve birer adet), plâk, tel ve bantlarla mürettep sesli ve yazılı mevkut neşriyat, şahsi tedavide kullanılacak miktar ve mahiyette ilâçlar (konulmuş kanun hükümleri saklıdır.)

13. Yabancı eşyanın teşhir olunduğu fuar ve sergilerin inşa ve dekorasyonunda kullanılmak üzere getirilen eşya (bu mahallerden dışarı çıkarılmamak kaydıyle.)

14. a) Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 87.11 pozisyonunda yer alan ve mâlûller tarafından kullanılmak üzere hususi surette imâl edilmiş, hareket ettirici tertibatı bulunan (motorlu veya motorsuz) koltuklar ve benzeri vasıtalar,

b) Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 90.19 pozisyonunda yer alan protez uzuvlar (protez dişler hariç),

c) Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 84 ve 85 nci fasıllarında yer alan ve sakatların sanatlarının icrası için bizzat kendilerinin ithal ederek kullanacakları makineler (Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının müsaadesiyle)

Diplomatik muafiyetler

MADDE 9. — Aşağıda yazılı eşya müteakabiliyet şartıyla gümrük vergilerinden muaftır :

1. Yabancı devlet başkanları ve aileleri efradı ile refakatlerine memur olanların getirdikleri veya Türkiye'deki ikametleri sırasında getirecekleri eşya ve taşıtları,

2. Resmî bir ziyaret veya görev için Türkiye'ye gelen delegelerle, sivil veya askerî heyetlerin, bu görevin yapılması maksadiyle beraberlerinde getirecekleri veya görevin devamı sırasında getirecekleri eşya ve taşıtları,

3. a) Türkiye'deki yabancı diplomatik temsilciliklerin,

b) Yabancı devletlerin Türkiye'deki konsolosluklarının,

Resmî görevin yapılması ile ilgili olarak her hangi bir zamanda getirecekleri her türlü basılmış ve basılmamış evrak ile taşıtları, ve sair her türlü eşya ve resmî binalar için inşaat malzemesi,

4. a) Yabancı devletlerin Türkiye'deki diplomatik temsilciliklerinde görevli misyon şefleri ile diplomatik memurlarının,

b) Yabancı devletlerin Türkiye'deki konsolosluklarında görevli misyon şefleri ile meslekten konsolosluk memurlarının,

c) Milletlerarası resmî teşekküllerin Türkiye'de ikamet eden misyon şeflerinin ve diplomasi memurlarının,

Türkiye'de görevli buldukları süre içinde, gerek kendilerinin, gerek aileleri efradının istihlâk ve kullanmaları için birlikte getirdikleri veya sonradan getirecekleri her türlü eşya ve binek otomobilleri.

5. a) Yabancı devletlerin Türkiye'deki diplomatik temsilciliklerinde görevli idari ve teknik personelin,

b) Yabancı devletlerin Türkiye'deki konsolosluklarında görevli idari ve teknik personelin, görevlerine ilk gelişlerinde beraberlerinde getirecekleri veya bu gelişlerinden en çok iki ay önce veya gelişlerinden itibaren altı ay içinde getirecekleri kendilerine ve ailelerine ait zat ve ev eşyası,

Müteakabiliyet şartının mevcudiyeti Dışişleri Bakanlığınca tesbit olunur.

Bu maddede yazılı muafıklardan (misyon şefleri hariç) Türk uyruklular faydalanamazlar.

Bu madde gereğince yurda muafien sokulmuş olan eşya ve taşıtların (binek otomobilleri dâhil) muafık hakkı olmıyan yer ve şahıslara her hangi bir suretle devir veya satışı Dışişleri Bakanlığının müsaadesine bağlı olup, bu eşya ve taşıtlar yürürlükte bulunan kanunlara göre Gümrük ve diğer vergiler ödenmeden ve malî mükellefiyetler yerine getirilmeden muafık hakkı olmıyan yer ve şahıslara devredilemez ve satılamaz.

Bu maddeye göre muafien yurda sokulmuş olan taşıtlardan çalışanlar hakkında 12 nci madde hükmü uygulanır.

Bu maddenin uygulanmasına ait gümrük işlemleri Dışişleri ve Gümrük ve Tekel Bakanlıklarınca birlikte tesbit olunur.

Zat ve ev eşyası

MADDE 10. — Aşağıda yazılı eşya, gümrük İdaresince şartlarına ve gösterilen esaslara uygun görüldüğü takdirde Gümrük vergilerine tabi tutulmaz.

1. Cumhurbaşkanının zat ve ikametgâhı için gelen eşya.

2. a) Yolcuların beraberlerinde getirdikleri şahıslarına ait zat eşyası ile, nakil vasıtaları hizmetlilerinin beraberlerinde getirecekleri giyim eşyası (Bakanlıkça tesbit edilecek esaslar dairesinde).

Yolcunun gelişinden itibaren en geç altı ay sonra veya en çok iki ay önce gelen yalnız kullanılan zat eşyası da bu hükümden faydalanır.

b) Yolcuların ve nakil vasıtaları hizmetlilerinin beraberlerinde getirdikleri ve seyahat sürelerine göre kıymetleri Bakanlar Kurulu kararıyla tesbit edilecek hediye eşya,

3. Şahsi madalya ve nişanlarıyla yabancı memleketlerdeki bilim, sergi ve yarışma heyetlerince verilmiş mükâfatlar,

4. Türkiye'ye yerleşmek üzere göç suretiyle gelen yabancıların beraberlerinde veya kendilerinden en çok iki ay önce veya altı ay sonra gelen kullanılan ev eşyası,

5. İkametgâhı Türkiye'de olan bir Türkle evlenerek veya evlenmek üzere yabancı ülkedeki asli ikametgâhını terk ile Türkiye'ye gelen veyahut her hangi bir sebeple Türkiye'ye gelip de bir sene içinde keza ikametgâhı Türkiye'de olan bir Türkle evlenen Türk veya yabancı uyruklu gelinin beraberinde veya evlenme akdinden en çok iki ay önce veya altı ay sonra gelen giyimine ve evine mahsus cihaz eşyası,

6. Yabancı memleketlerdeki Türklerin ölümü ile Türkiye'de oturan veya Türkiye'ye dönen kanuni mirasçılara intikal eden zat ve ev eşyası (bunların ölüm tarihinden itibaren bir yıl içinde getirilmesi ve ölene aidiyetinin ve namlarına gelenlere intikalinin kanaat verici belgelerle ispatı şartıyla),

7. Yabancı memleketlerdeki sürekli görevlerinden dönen Türk uyruklu memurlarla, sair amaçlarla yabancı memleketlerde yerleşip de iki yıl ikametden sonra dönen Türklerin, beraberlerinde getirdikleri veya kendilerinden en çok iki ay önce ya da altı ay sonra gelen kullanılan veya yeni olup da hareketlerinden en az altı ay evvel satın alınmış olduğu tevsih edilen ev eşyası.

8. Sürekli görevle yabancı memlekette bulunmakta iken yine sürekli görevle başka bir yabancı memlekete naklolunan memurların yeni tâyin edildikleri memleketin özelliği veya uzaklığı sebebiyle beraberlerinde götürmeleri külfetli ve masraflı bulunduğundan memleketimize getirmelerine veya göndermelerine zaruret hâsıl olan yurt dışındaki zat ve ev eşyaları (Gümrük ve Tekel Bakanlığı ve ilgili Bakanlıkça) tesbit edilecek esaslar dairesinde muafıtır.

Yukarıki (2/a) 4, 5, 6, 7, 8 nci fıkralara göre muafin geçirilecek eşyanın eins ve miktarı sahiplerinin içtimai ve malî durumları göz önünde tutularak gümrüklere takdir olunur.

Bu madde ile bu kanunun 7 nci maddesinin 3 ve mütaakıp fıkralarıyla 8 ve 9 ncu maddelerde Gümrük vergilerinden istisna edilen veya muaf tutulan gayriticari eşya için ayrıca kambiyo ve ithal rejimi tahdit ve takyitleri aranmaz.

Tahsis yeri değiştirilen eşya

MADDE 11. — Tahsis yeri değiştirilen eşya hakkında aşağıdaki hükümler uygulanır :

1. Gerek bu kanuna ve gerek özel kanunlara göre muaf olarak ithal edilen her türlü eşyadan;

a) Özel kanunlarla muafiyet tanınan daire, müssese ve teşekküllere satılan veya devrolunanlar;

b) Kamu faydasına yararlı derneklere kamunun faydasına parasız tahsis edilmiş millî tesislere, bedelsiz olarak devredilenler,

c) Tahsis edildikleri iş ve yerlerde on yıl kullanıldıktan sonra muafiyetten faydalanmayan yerlere ve kişilere satılan veya devrolunanlar için Gümrük vergileri aranmaz.

2. Milletlerarası andlaşmalara göre teminatsız ve geçici olarak ithal edilip de tahsis edildikleri iş ve yerlerde kullanılması sırasında çalınmak veya kaza neticesinde hasar görmüş olmak sebebiyle tekrar çıkarılması mümkün olmayan vasıta ve eşyadan vergi aranmaz. Ancak, çalınma veya kaza olayının mahkeme ilâmı veya Cumhuriyet savcılığından veya olayın vukubulduğu mahallin en büyük mülkiye âmirinden ve hasar gören vasıta ve eşyanın enkazının Hükümete terk edildiğinin yine mahallin en büyük mülkiye âmirinden alınacak belgelerle gümrüğe ispatı şarttır.

Hükümete terk edilecek bu gibi vasıta ve eşya enkazı Gümrük İdaresi bulunmayan yerlerde, mahallin mal dairelerince tasfiye edilir.

3. Özel kanunları gereğince yurda muaf girmiş deniz ve hava gemileri (yüzen havuzlar dâhil) :

a) Her hangi bir sebeple söküldükleri takdirde Gümrük Giriş Tarife Cetvelindeki pozisyonlarına göre,

b) Battıktan sonra hurda halinde çıkarılan gemilerle her hangi bir kaza sonunda hurdalaşan hava gemileri ilk madde tarifesi üzerinden, vergiye tabi tutulur.

Turistik kolaylıklar

MADDE 12. — Turizmle alâkalı olarak gelen taşıtlara ve eşyaya aşağıdaki hükümler uygulanır.

1. a) Asıl ikametgâhı yerleşmek niyetiyle gittiği yabancı memlekette olan Türk veya yine asıl ikametgâhları Türkiye'de bulunmayan yabancı turistlerin birlikte veya kendilerinden en çok iki ay önce veya sonra getirdikleri 132 nci maddenin 1 (e) fıkrasında yazılı sayahat, av, spor ve diğer eşyaları için vergi teminatı olarak kara seyahatlerinde Milletlerarası Turizm ve Otomobil Birliğine mensup Türkiye Turing ve Otomobil Kurumunun veya bunun kefalet ettiği yabancı kurumların, hava seyahatlerinde Türk Hava Kurumunun veya bu kurumun kefalet ettiği Milletlerarası Hava Federasyonunun veya bu Hava Federasyonuna mensup Milletlerarası Hava Kurumunun verecekleri triptik veya gümrük geçiş karneleri veya bu mahiyetteki benzeri belgeler (en çok bir yıl içinde ihraç şartıyla) kabul olunur.

Yukardaki fıkrada sözü edilen Türk ve yabancıların triptiksiz veya geçiş karnesiz veya bu mahiyetteki benzeri belgeler olmaksızın getirdikleri taşıtları (bisiklet ve motosikletler dâhil) ile te-nezzüh motoru, kotra ve sandalları, tekrar ihraçedilmek şartıyla, Bakanlığın tesbit edeceği esaslar dairesinde yurda sokulur.

Motorlu vasıtaların mûtaat depolarındaki akaryakıt ve madenî yağlardan vergi aranmaz.

Çalınmak ve kaza neticesi parçalanmak yüzünden tekrar çıkarılması mümkün olmayan taşıt ve eşyanın da vergileri aranmaz ve teminatı çözümlür. Çalınma hâdisesi mahkeme ilâmı veya Cumhuriyet savcılığının veya hâdisenin vukubulduğu mahallin en büyük mülkiye âmirinin belgesi ile ispat edilir. Kaza dolayısıyla sahibi tarafından çıkarılmak istenmiyen taşıt veya eşyanın enkazı Hükümete terk edilmek ve keyfiyet mülkiye âmirinden alınacak bir belge ile gümrüğe ispat olunmak lâzımdır.

Hükümete terk edilen bu gibi vasıta ve eşya enkazı 11 nci maddenin 2 nci fıkrasının son bendi hükmüne göre tasfiye olunur.

b) Yukarda gösterilen suretle yurda giren taşıtlar Türkiye dâhilinde, ancak triptik veya geçiş karnesinde veya bu mahiyetteki benzeri belgesinde yazılı şahıs veya asıl ikametgâhı yabancı memleketlerde olan Türk veya yabancı şoförü veyahut asıl ikametgâhı olan yabancı memleketlerde otomobil sahibinin vekâletini haiz olan Türk veya yabancı şahıslar tarafından kullanılabilir. Buna riayetsizlik halinde taşıt, yurt dışı edilmek üzere gümrüğün denetimine alınır.

c) Triptik, gümrük geçiş karnesi ve sair belgelere göre vergileri teminata bağlanarak geçici ve şarta bağlı olarak yurda giren bu taşıtlar garanti veren kurumdan vergileri takip ve tahsil

edilmiş olsa dahi, kaçakçılık hükümlerinin uygulanmasında gümrük giriş işlemine tabi tutularak yurda ithal edilmiş addolunmaz ve aksine hareketlerde kaçakçılık mevzuatı dairesinde kovuştur-
ma yapılır.

2. Turizmi teşvik maksadiyle kurulmuş teşekküller ile Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu için getirilecek ve parasız dağıtılacak olan turizmle ilgili tesislere ait propaganda, afiş ve broşür-
leri ile takvimleri, otomobil plâkaları, yol işaretleri, rozetler, mükâfat kupaları için vergi aran-
maz;

3. Yabancı turizm teşekkülleri tarafından parasız dağıtılmak üzere turizm teşekkülleri ile Türkiye Turing ve Otomobil Kurumuna gönderilen yabancı turizm propaganda afişleri, broşür-
leri, rehber ve takvimleri vergiye tabi değildir.

Sınır ahalisine kolaylıklar

MADDE 13. — Sınır bölgesindeki topraklarını işlemek ve bu bölgedeki otlaklarda hayvan-
larını otlatmak hakkı andlaşma ile tanınmış olanlardan :

1. Türkiye'de oturanların sınırın öbür tarafına götürüp mevsim sonunda geri getirdikleri
hayvan ve mahsulleri ile taşıtları ve aletleri,

2. Karşı taraf ülkesindekilerin mevsim sonunda geri götürmek üzere getirdikleri hayvan ve
taşıtları, kablaları ve örtüleri, kendi arazilerinde kullanacakları tohumları ve gübreleri ile makina
ve aletleri,

Bakanlıkça tesbit edilecek usule uyulmak şartıyla vergiden muaftır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Gümrük hattı ve bölgesi ve gümrük hattından geçiş

Gümrük hattı ve bölgesi

MADDE 14. — 1. Gümrük hattı Türkiye siyasi sınırlarıdır.

2. Gümrük bölgesi :

a) Denizlerde; kara ve iç suları ile sahilden içeri,

b) Karalarda; gümrük hattından içeri,

Doğru 30 kilometre derinliğindeki alanı kapsar.

3. Boğazlarda Marmara Denizi, İstanbul limanı ve gümrük işlemleri yapılan hava meydanları
da gümrük bölgesi sayılır.

Hava meydanlarında gümrük bölgesi sayılacak saha Bakanlıkça tesbit olunur.

Gümrük bölgesinin derinliği lüzum görülecek hallerde veya bazı yerlerin coğrafi durumları
itibariyle Bakanlar Kurulu kararıyla 60 kilometreye kadar genişletilebilir.

Bu madde ile tâyin olunan ve tesbit edilecek gümrük bölgesi ve bu bölgede yapılacak de-
ğişiklikler ilân olunur.

Gümrük hattı dışında sayılan yerler

MADDE 15. — Serbest liman, bölge ve mahallerde gümrüklenmemiş esyaya mahsus sun-
durma ve antrpolar ve bu türlü eşya konulmasına gümrükçe müsaade edilmiş mahaller ve vasita-
lar, kanunda veya gümrüğün yazılı izin kâğıdında gösterilen kayıtlara uymak ve buralardaki eşya-
nın katî gümrük işlemi yapılarak millileşinceye veya kanunen böyle addedilinceye kadar gümrük
denetlemesi altında bulundurulması şartıyla, vergi ödeme mükellefiyeti bakımından gümrük hattı
dışında sayılır.

Gümrük kapıları ve yolları

MADDE 16. — Kara, su ve havada gümrük hattından giriş ve çıkış gümrük kapılarından yapılır. Gümrük hattından içerde bulunan gümrük kapıları ile gümrük hattının geçiş noktaları arasında muayyen yolların takibedilmesi şarttır. Giriş ve çıkış kapıları ile bunları birbirine bağlayan yollar ve hava nakil vasıtalarının Türkiye dâhilinde inebilecekları gümrük işlemi yapılan hava meydanları ilgili bakanlıkların da mütalâası alınarak Gümrük ve Tekel Bakanlığınca tesbit ve ilân olunur.

Umumî hizmete açılmış demiryolları, gümrük yolu sayılır.

Gümrük hattından giriş ve çıkış

MADDE 17. — Gümrük hattından giriş ve çıkış ile gümrük idarelerindeki her türlü gümrük işlemleri normal çalışma saatleri içinde yapılır.

Ancak;

1. Demiryolu katarları ve muntazam tarifeli deniz, nehir, kara ve hava taşıtları gece ve gündüzün her saatinde gümrük hattından geçebilirler.

Gayrimuntazam tarifeli olup da yolcu getiren deniz, nehir, kara ve hava taşıtları da aynı şekilde gümrük hattından geçebilirler.

Bu hallerde yalnız yolcuların ve taşıtların giriş ve çıkışlarına ait gümrük işlemleri yapılır.

2. İşletme teşkilâtı bulunan limanlarda, 100 rüsum tonilâtodan büyük hacımdaki gemiler gece ve gündüzün her saatinde yük ve yolcu alıp çıkarabilirler.

3. Rüsum tonilâtosu, hacımları ne olursa olsun zorlayıcı sebeplerle çalışma saatleri dışında Gümrük İdaresi olan bir limana girmek veya bu limandan ayrılmak zorunda kalan gemilerin yük alıp verme istekleri de mahallî gümrük idarelerince kabul edilir. Yolcu ve turist taşıyan her türlü gemiler mesai saatleri dışında gümrük idaresi bulunan bir limana girip çıkabilirler.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Giriş, çıkış, transit serbestliği ve kısıntıları

Serbestlik

MADDE 18. — Kanunlar, tüzükler ve bunların yetkili kıldığı mercilere konulmuş yasaklık ve kısıntılar saklı olmak üzere giriş, çıkış, transit ve aktarma serbesttir.

Kısıntılar ve yasaklık

MADDE 19. — İç ve dış emniyetin korunması, halkın, hayvanların ve mahsulâtın hastalıklardan korunması, tarih ve sanat eserlerinin memleketten çıkarılmasının önlenmesi maksadiyle veya malî ve iktisadi zaruretler halinde Bakanlar Kurulu kararıyla eşyanın giriş, çıkış transit ve aktarma serbestliği kısıtlanabilir veya kaldırılabilir.

Misilleme

MADDE 20. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile ticaret andlaşması akdetmiyen veya akdedilmiş ticaret andlaşmalarını vaktinden evvel tek tarafî olarak kısmen veyahut tamamen hükümsüz bırakan, Türk kara, hava ve deniz nakil vasıtalarına karşı yasaklık ve kısıntı hükümleri koyan veya bunlar hakkında farklı işlemler uygulayan memleketlerin malları ile kara, hava ve deniz nakil vasıtalarına karşılık olmak üzere yasaklık ve kısıntılar koymaya ve farklı işlemler ve tarifeler tatbik etmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Damping

MADDE 21. — Mallarının Türkiye'ye girişini bu kanun ve Gümrük Giriş Tarife Cetveli ile takibolunan gayeyi haleldar edecek şekilde, gizli veya açık olarak prim, damping veya benzeri tedbirlerle teşvik eden memleketlerin eşyası hakkında bu tedbirleri tesirsiz bırakacak yüksek tarifeler uygulamaya veya sair lüzumlu tedbirleri almaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Kanunun bu ve bundan evvelki maddesine dayanılarak Bakanlar Kurulunca alınan kararlar üç ay içinde yasama organının bilgisine sunulur.

Deniz taşıtlarına ait kısıntılar

MADDE 22. — 100 rüsum tonilâtöyü geçmiyen hacimdaki Türk deniz taşıtları ile eşya ithali Bakanlığın iznine tabidir. Yabancı gemilere bu hakkın tanınması karşılıklı olabilir.

Sahte menşeli eşya ve zarflar

MADDE 23. — Sahte menşeli eşya ve zarflar hakkında aşağıdaki hükümler uygulanır :

1. Gerek üzerlerinde, gerek kab ve sargılarında (Sandık, balya, şerit, etiket ve saire gibi) Türkiye'de yapıldığını veya Türkiye menşeli olduğunu sandıracak fabrika veya ticaret markasını, adını, alâmetini, Türkiye'de bir mahal ismini veya resmini veya işaretini taşıyan yabancı mahsul ve mamullerin Türkiye'ye girmesi veya Türkiye'de bir antrepoya konması veya Türkiye'den transit geçirilmesi veya aktarma edilmesi yasaktır.

Bu hüküm Türkiye'deki bir mahal isminin aynı olan yabancı bir mahal adını taşıyan ve bu mahal ismi altında menşe memleket adı açıkça gösterilmemiş bulunan yabancı eşya hakkında da uygulanır.

2. Gerek üzerlerinde, gerek iç veya dış ambalâjlarında istihsal veya imal edildiği menşe memleketten başka yabancı memleketler mahsul ve mamulü olduğunu gösteren veya sandıran sahte isim ve alâmetler taşıyan eşyanın, Türkiye'ye girmesi yasaktır. Bu kabül eşyanın Türkiye'den ancak transit geçirilmesine veya aktarma edilmesine Bakanlıkça izin verilebilir.

3. Yerli mamul ve mahsullerimizde kullanılmak üzere ve bunların yabancı menşeli olduğunu gösterecek veya sandıracak, üzerleri yabancı dille basılı veya yazılı, her türlü boş zarf, şerit, etiket, damga ve benzeri eşya ile Türkiye'de tanzim edilebilecek belgeleri yabancı memleketlerde tanzim edilmiş gibi gösterebilecek, yabancı firmalara ait - üzerleri imzalı veya imzasız olsun - boş faturaların, Türkiye'ye girmesi, bir antrepoya konulması veya Türkiye'den transit veya aktarma edilmesi yasaktır.

İKİNCİ AYIRIM

Genel işlemler

BİRİNCİ BÖLÜM

Demiryolları

Trenler

MADDE 24. — Trenler, gelişte sınırdan itibaren gümrük bulunan ilk istasyona kadar ve gidişte son gümrüklü sınır istasyonundan gümrük hattını aşıncaya kadar, yolda zorlayıcı sebep olmadıkça duramaz, yolcu ve eşya alıp indiremez.

Girişte beyan

MADDE 25. — Trenin, sınırdaki gümrük bulunan ilk istasyona varışında işletmenin yetkili memuru tarafından, bu gümrük ile diğer gümrüklerde gümrüklenecek veya Türkiye'den transit

geçirilecek eşyanın yeteri kadar manifesto nüshası ve yük senetleri ve bagajlar ile yemekli vagonlardaki yiyecek, içecek ve yakacak maddelerinin listeleri gümrüğe verilir.

Tren boş gelmiş ise, denetlemesinden önce yazılı olarak gümrüğe bildirilir.

Denetleme

MADDE 26. — Yukarıdaki maddede yazılı belgelerin verilmesi üzerine gümrükçe gerekli denetleme gecikmeden yapılır. Bu denetleme bitmeden veya gümrüğün izni alınmadan vagon değiştirmek veya eklemek suretiyle trenin tertibi değiştirilmez. Yük ve yolcu alınıp verilemez ve tren yoluna devam edemez.

Çıkışta beyan

MADDE 27. — Demiryolu ile Türkiye'den çıkarılacak eşyanın yeteri kadar manifesto nüshası ve yük senetleri, bagajlar ile yemekli vagonlardaki yiyecek, içecek ve yakacak maddeler listeleri de yetkili gümrüğe verilir. Bu belgeler verilmeden ve gerekli gümrük denetlemesi bitmeden tren istasyondan ayrılmaz.

İKİNCİ BÖLÜM

Kara taşıtları

Gümrüğe eşya getirilmesi

MADDE 28. — Yabancı memleketlerden demiryolundan başka kara taşıtları ile ancak, sınır-daki yetkili bir gümrüğe eşya getirilebilir. Sınırdaki yetkili olmayan bir gümrüğe getirilen eşya, gümrük denetlemesi altında yetkili gümrüğe götürülemediği takdirde geri çevrilir.

İç ve kıyı gümrüklerinden birine götürülecek veya Türkiye'den transit geçirilecek eşya sınır-daki gümrükçe muayene edilir ve vergileri teminata bağlanır. Sınırdaki gümrüğün gümrüklemesine yetkili olmadığı eşyanın teminatı, nev'ine mahsus en yüksek tarife üzerinden hesaplanır, tahsil edilir ve geçişe müsaade edilir. Gümrük Vergisine tabi yolcu eşyasının teminat karşılığında teslimi mümkün olmadığı takdirde milletlerarası teminatlı nakliyat şirketleri tarafından mürettep gümrüklerine nakillerine müsaade edilir.

Bakanlıkça, tayin edilecek vasıftaki taşıtlarla ve icabında teminat aranmak suretiyle iç veya kıyı gümrüklerine götürülecek veya transit geçirilecek eşya için demiryolu ile yapılacak taşımalar hakkındaki usul veya karayolu nakliyatında milletlerarası anlaşmalarda konulmuş hükümler uygulanır.

Manifesto verilmesi

MADDE 29. — 28 nci maddede yazılı kara nakil vasıtalarının sahip veya sürücüleri, getirilen eşyayı sınırdaki gümrüğe üç nüsha manifesto ile beyan ederler.

Taşıtlar boş gelmiş ise keyfiyet sınırdaki gümrüğe sözle beyan edilir ve bu husus tutanakla tesbit olunur.

Beyanda bulunulmadığı veya getirilen eşyanın manifestosu verilmediği hallerde kara nakil vasıtalarının hareketine ve eşyanın boşaltılmasına müsaade edilmez.

Kara nakil vasıtalarıyla seyahat eden yolcuların beraberlerindeki zat ve ev eşyasının da manifestoya kaydolunmasını istemeye Bakanlık yetkilidir.

Eşyanın çıkarılması ve manifesto verilmesi

MADDE 30. — Demiryolundan başka kara taşıtları ile Türkiye'den çıkarılacak eşya, sınırdaki yetkili gümrükten çıkarılır. Gümrük işlemi yetkili bir iç veya kıyı gümrüğünde yapılmış eşya, sınırdaki gümrükçe denetlemesi yapıldıktan sonra çıkarılır.

Taşıtların sahibi veya sürücüleri götürecekleri yükler için bunların çıkış işlemi yapan gümrüğe yeteri kadar manifesto verirler. Taşıtlar boş olarak gidecekse keyfiyet sınırdaki gümrüğe sözle beyan edilir ve bu husus tutanakla tesbit olunur.

Girecek ve çıkacak hayvanlar

MADDE 31. — Sınır yürütülerek getirilecek veya sınırdan yürütülerek çıkarılacak hayvanlar ancak, buralardaki yetkili sağlık ve gümrük kapılarından sokulup çıkarılabilirler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Deniz taşıtları

Takibedilecek yol

MADDE 32. — Yabancı limanlardan gelen gemiler, gümrük bölgesine girdiklerinde zorlayıcı sebepler olmadıkça, gidecekleri limana göre mütadolan rotayı değiştiremez. Yolda duramaz, başka gemilerle temas edemez ve gümrük bulunmayan yerlere yanaşamazlar.

Denetleme

MADDE 33. — Türk limanları ile yabancı limanlar arasında sefer yapan gemiler, gümrük bölgesinde gümrük denetlemesine tabidir. Gümrük memurları gemiyi, yükünü ve bunlara ait defter ve kayıtlarını incelemeye, gemide araştırma yapmaya ve gerekirse ambarları, eşya bulunan sair yerleri mühür altına almaya yetkilidir.

Muntazam seferli gemiler, kara sularımıza ulaştıkları andan, girecekleri limana ve limanlarımızdan ayrılan bu gemiler açık denize varıncaya kadar sadece göz altında tutulurlar. Bakanlık gerektiğinde bu gemileri de birinci fıkrada yazılı olduğu şekilde denetlemeye tabi tutar.

Denetlemeye ait mükellefiyetler

MADDE 34. — Yabancı limanlardan gelip Türk limanlarına veya nehirlerine girecek gemiler, gümrük denetlemesi yapılmak üzere belirli yerlerde durur veya yol keserler.

Yabancı limanlardan gelen, Türkiye'den yabancı limanlara giden gemilerin geliş ve gidişlerinden en az 6 saat evvel sahip veya acentası tarafından gümrük idaresine bilgi verilir.

Gemi kaptanı gümrük memurlarına geminin tasdikli jurnalını, orijinal manifestosunu, kumanya ve yakıtlar ile gemi adamlarına ait eşya listesini gösterirler. Kaptanlar manifesto harici olarak alınmış veya manifestoya dâhil edilmeksizin taşınması âdet olmuş eşyayı da araştırmadan önce, memurlara beyan ederler.

Kaptanlar geminin envanter defteriyle plânını da, tüzümü halinde gümrük memurlarına gösterirler.

Türk limanları ile yabancı limanları arasında sefer yapan gemiler Türk limanlarında gümrük denetlemesi altındadır.

Gemi adamları ile yolcuları ve gemilere girip çıkacak görevli ve görevsiz kimseler gidiş ve gelişlerinde ancak gümrük yolcu salonlarından veya gümrük denetlemesi altındaki iskelelerden geçebilirler.

Manifesto

MADDE 35. — Yabancı limanlardan gelen gemilerin kaptanları veya acentaları, geminin Türk limanında yukardaki maddeye göre yapılacak gümrük denetlemesinden itibaren en geç 24 saat içinde, o limana çıkarılacak eşyanın asıl manifestosu ile Türkçe iki örneğini gümrük idaresine verirler. Asıl manifesto verilmediği takdirde, bu asıl manifesto gösterilir ve taraflarından tasdikli bir örneği verilir. Sürenin başlangıcı veya sonu tatil günlerine raslarsa bu günler sürenin hesabına katılmaz. Zorlayıcı sebeplerden ileri gelen gecikmeler gümrükçe itibara alınır.

Gemi limana boş gelmiş veya o limana boşaltacak yükü yoksa veya turist ve tenezzüh gemisi ise, kaptan veya acentaların, bu limana uğrama sebeplerini yukarda gösterilen süreler içerisinde yazılı olarak gümrüğe bildirmesi lâzımdır.

Limanda acentası olmayan yabancı gemi kaptanları beyanlarını Türkçe yazamadıkları takdirde, kendi dili ile birlikte milletlerarası kullanılan Garp dillerinden biri ile de yazabilirler.

Yolcu ve turistlere aid olup manifestolarda gösterilmesi mütat olmayan bagajların manifestolara kaydı mecburi değildir.

Ancak, bu kabül eşya hakkında tanzimi mütat olan yolcu ve bagaj listeleri, geminin limana varışından sonra ve yolcuların çıkışlarından önce gümrüğe verilir.

Asıl manifesto

MADDE 36. — Asıl manifesto; konsimentolara göre gemide tutulan yük defteri ve mahrec limanlardaki yetkili resmî mercilerce tasdik edilmiş olan yük beyannameleridir.

Bu belgeler mahallindeki Türkiye konsolosluklarına ilgililere tasdik ettirilir.

Denizcilik Bankası ve başka işletmelerin muntazam seferli veya turist gemilerine ait asıl manifestolar, karşılıklı olarak, Bakanlıkça konsolosluk tasdikinden istisna edilebilir.

Türk konsoloslugu bulunmayan yerlerdeki tasdik mercileri Bakanlıkça tesbit edilir.

Harb gemileri ile getirilen ve götürülen eşya

MADDE 37. — Türk ve yabancı donanmasına mensup harb gemileri gümrük denetlemesine tâbi değildir.

Ancak, bunlarla getirilen ve Türk limanlarına çıkarılacak veya Türkiye'den yabancı memleketlere götürülecek eşya gümrüğe bildirilir.

Türk donanmasına mensup harb gemileri ile getirilen komutan ve diğer mürettebata ait eşyanın bir listesi bu gemilerin komutanları tarafından tanzim ve tasdik edilerek geminin varış limanına en yakın gümrük idaresine; gelişinden sonra en geç 24 saat içinde verilir ve bu eşyanın gümrük muayene ve işlemine tâbi tutulması temin edilir.

Gemi komutanları çıkışta da aynı şekilde hareket ederler.

Yukarıda konulmuş olan giriş ve çıkışa ait hükümlere riayetsizlik halinde ilgililer hakkında kanuni kovuşturma yapılır.

Yük alma ve boşaltma

MADDE 38. — Yabancı limanlardan yük getiren Türk ve yabancı gemiler manifestolarını gümrük idaresine vermedikçe yüklerini boşaltamaz ve o limandan yük alamazlar.

Ancak, muntazam sefer yapan gemiler ile hava ve liman durumu bakımından zaruret görülen hallerde muntazam sefer yapmayan gemilere, gümrük idaresince, manifesto verilmeden önce de yük boşaltmak ve almak için izin verilebilir. Zorlayıcı sebepler dolayısıyla karaya çıkarılan eşya için manifesto verilmezse bunlar liste ile tesbit olunur.

Çıkış manifestosu

MADDE 39. — Türk limanlarından yabancı limanlara hareket edecek Türk ve yabancı gemi-

lerin kaptanları, hareketlerinden önce o limandan yükledikleri eşyanın asıl manifestosunu gümrüğe ibraz ile bir örneğini verirler, eğer gemi o limandan yük almamış ise keyfiyeti yazılı olarak bildirirler.

Gümrük idareleri de her iki halde geminin hareketi için, gecikmeksizin, kaptana izin kâğıdı verirler.

Muntazam sefer yapan veya Türkiye'de acentası bulunan gemilerin manifestoları ve beyan kâğıtları hareketlerinden itibaren 48 saat içerisinde acentalarınınca verilebilir. Bunların izin kâğıtları gümrükçe ona göre hazırlanır.

Kabotaj

MADDE 40. — Türkiye limanları arasında sefer yapan Denizcilik Bankası gemileri ile acentası bulunan ve muntazam sefer yapan sair gemilerin taşıdıkları memleket eşyası için gümrüklerece manifesto veya başka bir belge aranmaz.

Ancak, bu gemiler gümrük işlemi gideceği limanda yapılacak ve vergisi ödenecek yabancı eşyayı alırlar veya yolda yabancı limana uğrarlarsa, yabancı limanlara sefer yapan gemiler hakkındaki hükümlere tabi olurlar. Bu gemiler ile yoleu ve yüklerinin denetleme ve gümrük işlemlerinde kolaylık sağlayacak elverişli usuller koymaya Bakanlık yetkilidir.

Bu usullere riayetsizlik halinde bu kanun veya kaçakçılık mevzuatı hükümlerine göre kovuşturma yapılır.

Kısıntılar

MADDE 41. — 40 ncı madde dışında kalan gemilerin Türkiye limanları arasındaki (Marmara Denizi dâhil) sefer ve nakliyatı gümrükçe denetlenir. Bunlar Bakanlığın tâyin edeceği şartlar ve vereceği izin ile Türk limanları arasında yabancı eşyayı aktarma suretiyle taşıyabilirler.

Yukarıdaki fıkrada yazılı nakliyat ile yabancı gemilere açık Türkiye limanları içinde, yabancı kıyılara yakın Türk liman ve iskeleleri arasında ve Marmara ve Boğazlarda çalışan 20 rüsum tondan küçük taşıtlarla, balıkçı kayıkları üzerinde gümrükçe yapılacak denetleme mahallî durum ve şartlar ve bu taşıtların çalışma imkânları göz önünde tutularak Bakanlıkça düzenlenir.

Bu hususta Bakanlıkça konulmuş usullere aykırı hareketlerde bu kanun veya kaçakçılık mevzuatı hükümlerine göre kovuşturma yapılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Hava gemileri

Denetleme

MADDE 42. — 1. Yabancı memleketlerden Türkiye'ye gelen ve Türkiye'den yabancı memleketlere gidecek olan hava gemileri yetkili Gümrük İdaresi bulunan hava limanında (meydan) gümrük denetlemesine tabidir.

2. Gelişte denetlemeden önce, gidişte denetlemeden sonra Türkiye'de mecburi iniş yapan hava gemilerinin kaptan pilotları Bakanlığın emir ve talimatına uyarlar.

3. Özel bir izin ile gelen ve giden hava gemilerinin kaptan pilotları verilen talimata göre hareket ederler.

4. Hava gemilerinden gemi, yoleu ve yük için tehlike teşkil etmedikçe eşya atılamaz ve bu türlü haller ilk temas ve fırsatta gümrüğe bildirilir.

Lüzumu halinde, gazete, dergi ve mektup paketleri ile sair eşyanın hava gemilerinden yere atılma şekli Gümrük ve Tekel ve Ulaştırma bakanlıklarınca tesbit edilir.

Yasaklık

MADDE 43. — Pilot marifetiyle sevk ve idare edilmeyen hava gemileri ile, Hükümetin özel izni olmadıkça, Türkiye'ye yabancı memleketlerden eşya getirilemez ve Türkiye'den yabancı memleketlere eşya götürülemez.

Manifesto

MADDE 44. — Yabancı memleketlerden gelen hava gemilerinin kaptan pilotları veya acentaları inecekleri gümrük bulunan ilk hava limanına çıkarılacak yükleri gösterir, mahreç gümrük idaresi veya resmî makamca tasdik edilmiş, manifesto ile yoleu listesini Gümrük İdaresine verirler.

Eğer hava gemisinin acentası varsa manifestonun, ayrıca bir Türkçe örneği de 24 saat içinde gümrüğe verilir.

Hava gemisinde başka bir hava meydanına çıkarılacak yük varsa, kaptan pilotu veya acentası bunlara ait manifestoyu Gümrük İdaresine gösterir.

Hava gemisi boş gelmiş veya Türkiye'ye çıkarılacak yük ve yoleusu yoksa, kaptan pilotu gelişinin sebeplerini yazılı olarak Gümrük İdaresine bildirir.

Çıkış manifestosu

MADDE 45. — Yabancı memleketlere gidecek hava gemilerinin kaptan pilotları hareketlerinden önce, o hava limanından alınan yük için gümrüğe manifesto verirler.

Muntazam seferli hava gemilerinin manifestoları hareketlerinden itibaren 24 saat içerisinde acentaları tarafından verilebilir.

Transit

MADDE 46. — Yere inmeksizin transit geçecek hava gemileri andlaşmalar uyarınca ve karşılıklı olarak hava gemilerine ait yukardaki maddelerde yazılı mükellefiyetlerden müstesnadır.

Hava Kuvvetlerine mensup hava harb gemileriyle getirilen ve götürülen eşya

MADDE 47. — Türk Hava Kuvvetlerine mensup hava harb gemileriyle, Hükümetin izni üzerine gelen yabancı devletlerin hava harb gemileri gümrük denetlemesine tabi değildir.

Ancak bu harb gemileriyle yabancı memleketlerden eşya getirildiği veya Türkiye'den yabancı memleketlere eşya götürüldüğü takdirde, bunlar gümrüğe bildirilir.

Türk Hava Kuvvetlerine mensup hava harb gemileriyle getirilen komutan ve diğer mürettebata ait eşyanın bir listesi bunların komutanları tarafından tanzim ve tasdik edilerek geminin iniş limanına en yakın Gümrük İdaresine, geliş mütaakip en geç 24 saat içerisinde verilir ve bu eşyanın gümrük muayene ve işlemine tabi tutulması temin edilir.

Hava harb gemileri komutanları çıkışta da aynı şekilde hareket ederler.

Yukarda konulmuş olan giriş ve çıkışa ait hükümlere riayetsizlik halinde ilgililer hakkında kanuni kovuşturma yapılır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Müşterek hükümler

Görevli memurların yolculuğu

MADDE 48. — Kara, deniz ve hava işletmeleri, bu kanuna göre denetleme icabı birlikte seyahatle görevli gümrük ve gümrük muhafaza memurlarını gidışte ve dönüşte ücretsiz taşımaya mecburdurlar.

Manifesto şekli

MADDE 49. — Manifestolarda eşyanın einsi, kablalarının adedi, nev'i, markası, numarası ve gayri-sâfi ağırlığı ile konşimento veya yük senetlerinin numaraları ve milletlerarası andlaşmalar ve gelenekler de göz önünde tutulmak suretiyle Bakanlığın tesbit edeceği diğer bilgiler gösterilir.

Manifesto örnekleri, yukardaki esaslar dâhilinde ve gerektiğinde daha basitleştirilerek Bakanlıkça hazırlanır ve gümrük işlemlerinde bunlar kullanılır.

İşletmelere ait mükellefiyetler

MADDE 50. — Türkiye ile yabancı memleketler arasındaki muntazam yük ve yolcu servisleri yapan kara (Demiryolları dâhil), deniz ve hava işletmeleri; bu kanun hükümlerine göre gerekli gümrük denetlemeleri ve işlemlerini yapmak ve kolaylaştırmak üzere yolcu salonları, depo, sundurma ve antrepolar ile görevli gümrük ve muhafaza memurlarının çalışmalarına elverişli bürolar ve gözetleme kulübelerini yapmaya ve buralarını döşemeye, telefon, teknik cihaz ve aletleri ve buraların aydınlatma ısıtma gibi ihtiyaçlarını parasız olarak temin etmeye ve gümrük kapılarında gümrük denetlemesine tabi kimselerle diğerlerinin ihtilâtını önlemeye mâtuf her türlü tesislerin temini hususlarında Bakanlık tarafından yapılan istekleri aynı suretle yerine getirmeye mecburdurlar.

Bu yerleri özel kanunlarına göre işletmekte bulunan kara, deniz ve hava yolları işletmelerinin yukardaki hükümlere göre gümrük denetleme ve işlemlerinin şekil ve usulleri ve sair mükellefiyetleri Gümrük ve Tekel ve Ulaştırma Bakanlıklarının müştereken hazırlıyacakları tüzükle tesbit olunur.

İKİNCİ KİTAP

Gümrük rejimleri

BİRİNCİ AYIRIM

Sundurma rejimi

Sundurma

MADDE 51. — Yabancı memleketlerden kara (Demiryolları dâhil), deniz ve hava taşıtları ile Türkiye'ye getirilen eşya, eğer orada sundurma ve antrepoluluk hizmetleri kanunen tekeline verilmiş bir işletme varsa, bu işletmelerin sorumluluğu altındaki «sundurma» lara, gümrüğün denetimini altında konulur.

Kırık veya tamire muhtaç kablalar ile dağılık eşya sundurmalarda, gümrük ve işletme idarelerinin müşterek kilidi altında ayrı bir yerde muhafaza altına alınır ve durum tutanakla tesbit olunur.

İşletme idareleri, en çok üç gün içinde, sundurmalarına alınan eşyanın manifestolarındaki bilgilere uygun olarak tanzim edecekleri sundurma giriş listesinin iki nüshasını ilgili gümrüğe vermeye mecburdurlar.

Sundurmaların şekil ve nitelikleri Bakanlıkça tâyin ve tesbit edilir.

İşletme idaresi bulunmayan yerlere gelen eşya, ancak gümrük sundurmalarına veya gümrükçe müsaade edilen yerlere çıkarılabilir.

Yukardaki fıkralar gereğince gümrük denetlemesi altına konmuş eşyanın aşağıdaki maddelerde yazılı rejimlerden birisine göre işleme tabi tutulmasını, bunların sahipleri veya temsilcileri veya nâkilleri usulüne uygun bir beyanname ile gümrükten istiyebilirler.

Süre

MADDE 52. — Yukarıki maddede gösterilen yerlere konulan eşya bir gümrük rejimi beyanında bulunulmak üzere buralarda, ancak iki ay ve rejim beyanından itibaren de iki ay kalabilir. Bu süreler içinde çekilmeyen eşya tasfiye olunur.

Ancak, bir defada getirilemeyen komple tesislerin sahipleri, mümessilleri veya nâkîlleri tarafından gümrüğe müracaatla ve tevsik edilmek şartıyla, sundurmada bekleme süresi son partinin getirilişinden itibaren işlemeye başlar. İlk partinin gelişi tarihinden itibaren eşyanın sundurma süresi bir yılı aşamaz.

Vagon ve deniz üstü işlemler ve antrepolara alınacak eşya

MADDE 53. — 1. Hacımları ve ağırlıkları veya cinsleri itibariyle, Bakanlıkça tâyin ve tesbit edilecek, bâzı eşya sundurmaya alınmaksızın ve sahibinin sorumluluğu altında «deniz üstü» veya «vagon üstü» işleme tabi tutulabilir ve bu işlemlerde 52 nci maddedeki sundurma süresi tatbik olunur.

2. Türkiye'ye gelen eşyanın, sahipleri veya mümessilleri veya nâkîlleri; usulüne uygun bir beyanname ile ve kendi sorumlulukları altında, bunların doğruca antrepoya alınmasını gümrükten istiyebilirler.

İKİNCİ AYIRIM

Giriş rejimi

BİRİNCİ BÖLÜM

Beyan ve şekilleri ve bilgi alma

Yazılı beyan

MADDE 54. — Türkiye'ye kesin olarak girecek eşyanın, cinsi, nev'i, niteliği, tatbikatı kolaylaştıracak surette Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin tertip ve tavsiyelerine uygun olarak gösterilen giriş beyannamesi ile yetkili gümrüğe beyanı mecburidir.

Beyannamenin şekli, adedi ve ihtiva edeceği bilgiler ile beyanın tevsikine yarıyan belgelerin mahiyet ve adedleri ve hangilerinin beyannameye ekleneceği ve sair hususlar Bakanlıkça tâyin ve tesbit olunur.

Beyannamenin, eşyanın Gümrük Giriş Tarife Cetvelindeki numarası gösterilerek ve buna göre vergi tahakkukları da yapılmış olarak verilmesini ve muayeneden önce bu tahakkuka göre vergilerin ödenmesini istemeye Bakanlık yetkilidir. Bu halde 59 ncu maddenin son fıkrası hükmü işlemez.

65 nci maddedeki esaslar dairesinde, satıcı ile hiçbir münasebeti bulunmayan müstakil alıcılarla, satıcı ile münasebetleri dolayısıyla bu kanuna göre müstakil bir alıcı durumunda olmayan mükelleflerin ayrı tablolarında beyanda bulunmaları mecburidir. Bu beyanın şekli ve istenilecek bilgi ve belgeler Bakanlıkça tâyin ve tesbit edilir.

Bu kanunun tatbikatında müstakil bir alıcı addedilmeyen ithalâtçıların durumları ve haklarında uygulanacak işlemler, zaman zaman Bakanlıktan gümrüklere ve ilgililere tebliğ olunur.

Sözle beyan

MADDE 55. — Aşağıda yazılı olan hallerde beyan sözle yapılır ve buna konu olan eşyanın gümrük işlemlerinde tahakkuk varakası kullanılır :

1. Yolcuların ve nakil vasıtaları hizmetlilerinin vergiden muaf olan veya vergiye tabi olup da ticari mahiyet ve miktarda bulunmadığına ve bu maksatla getirilmediğine gümrükçe kanaat

getirilen eşyası ile sınır bölgesi ahalisinin elde ve sırtta taşınabilecek miktarda ve kendi ihtiyaçlarına mahsus olan eşyası,

2. Bu kanunun 7 nci maddesinin 4, 5 ve 6 ncı fıkralarında, 8 nci maddesinin 8, 9, 10, 11 ve 12 ncı fıkralarında ve 12 nci maddesinin 2 ve 3 ncü fıkralarında sözü edilen eşya,

3. Hava gemisi ile getirilen Gümrük Vergisinden muaf eşya ile ticari olmıyan veya zati mahiyette bulunan eşya,

Bu maddenin uygulanmasında gümrük memurları, beyanlarını kanun hükümlerine uygun olarak yapabilmelerini kolaylaştırmak gayesiyle, mükelleflere önceden bilgi verirler.

Açık olarak beyanda bulunmıyan veya bulunamıyan veya kablalarının açılıp bakılmasını istiyenlerin eşyası muayene edilir. Lüzumu halinde yolcuların gümrüklerde yazılı olarak beyanda bulunmalarını istemeye ve buna ait usulleri koymaya bakanlık yetkilidir.

Yolcuların gümrük işlemleri hakkında önceden bilgi edinmeleri Bakanlıkça yapılan yayınlarla temin olunur.

Tahakkuk varakalarının şekli, adedi ve ihtiva edeceği bilgiler ile kullanma tarzı ve sair hususlar Bakanlıkça tesbit olunur.

Özel beyan

MADDE 56. — Aşağıda yazılı hallerde yetkili makamlardan yazılacak mektuplar beyanname addolunur ve eşyanın gümrük işlemleri bunlarla yürütülür :

1. Cumhurbaşkanına ait 10 ncu maddenin 1 nci fıkrasındaki eşya için umumi kâtiplikten yazılacak mektuplar.

2. Diplomatik muaflık ve imtiyazlardan faydalananların ancak kendi adlarına veya elçilik adına gelecek eşya için, karşılıklı olmak şartıyla, misyon seflerinden veya muaflık hakkı tanınmış heyet başkanlarından yazılan mektuplar ile kurye çantalarına ait kurye mektupları, (bu mektupların şekli, ihtiva edeceği bilgiler ve göreceği işlemler Dışişleri ve Gümrük ve Tekel Bakanlıklarınca müştereken tesbit olunur.)

Tescil

MADDE 57. — Giriş beyannameleri incelenerek 54 ncü maddede belirtilen bilgileri ihtiva ettiği takdirde kabul ve tescil edilir. Ancak şekli noksanlıkları tamamlanmak üzere geriverilir.

Beyannamenin tescili, deftere kaydı ve üzerine sıra numarası, tarih ve resmî mühür konulması suretiyle tamam olur.

135 nci maddenin 1 nci fıkrasında sözü geçen giriş beyannameleri de bu madde hükmüne göre tescil olunur.

55, 56 ve 136 ncı maddelerde sözü edilen ve beyanname hükmünde olan tahakkuk varakası ve mektuplar da maddelerinde gösterilen şartlara uyduğu takdirde ve gerektiğinde noksanları tamamlattırılarak derhal özel defterlerine kayıt ve üzerlerine sıra numarası, tarih ve resmî mühür konularak tescil edilirler.

Beyanname kalem

MADDE 58. — Giriş beyannamelerinde, beyana terettübedecek vergi ve ceza bakımından her kalem ayrı bir beyan sayılır. Bir kalemin eksik veya fazlası diğer kalemin fazla veya eksikliğiyle mahsubedilemez.

Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde ve andlaşmalara dâhil ahdi tarife cetvellerinde ayrı tarife pozisyonu veya tâli pozisyon altında toplanan ve bir vergi haddine tabi olan eşya bir kalem sayılır.

Beyannamelerde düzeltme

MADDE 59. — Kazıntı ve silintili beyannameler gümrükçe kabul edilmez.

Hatalı yazının üzeri okunacak şekilde çizilerek doğrusu yazılır. Düzeltmeler ve ilâvelerin yanına beyanname sahibi tarafından imza konulur ve tescil esnasında bunlar resmî mühürle mühürlenir.

Beyannameler tescillerinden sonra düzeltilemezler. Ancak, muayeneye havalesinden önce olmak şartıyla, mükellefler bu beyanlarını eşyanın cins, nev'i ve niteliği, kab adediyle marka ve numaraları aynen kalmak üzere, yalnız ağırlık, aded, ölçü veyahut kıymet yönlerinden düzeltebilirler ve bu düzeltmeler, idare âmirinin izni ile yapılır ve beyan sahibi ile müştereken imzalanarak resmî mühürle mühürlenir.

Beyanın bağlayıcı olduğu

MADDE 60. — Gümrük İdaresince tescil edilmiş olan beyanname taallük ettiği eşyanın vergi, resim ve para cezalarından dolayı taahhüt mahiyetinde olarak mükellefi bağlar ve vergilerin tahakkukuna esas tutulur.

Gümrük İdaresi, beyanın doğruluğunu denemek üzere eşyayı kısmen veya tamamen muayene edebilir. Bu takdirde beyanname muhtevası eşyanın vergilerinin tahakkuku muayene neticesine göre yapılır. (65 nci maddedeki kıymete ilişkin hükümler saklıdır.)

Ancak, kısmî muayenelerde idarenin ve mükellefin bütün kablari muayene ettirmek hakkı saklıdır.

Eşyaya ait vergilerin tahakkuku ve diğer gümrük işlemlerinin, muayene edilmeden beyana göre yapılmasına idare âmirlerince müsaade edilebilmesi hususunda usuller koymaya Bakanlık yetkilidir.

Beyannamenin takibi

MADDE 61. — Giriş beyannameleri tescil tarihinden itibaren, ihtilâf olmadığı halde sebepsiz yere iki ay içinde takip ve gümrük işlemleri bitirilmediği takdirde, muhtevası eşyanın muayenesi cihetine gidilir. Muayenede mal sahipleri veya gümrük komisyoncularının da bulunmaları kendilerine yazı ile bildirilir ve tâyin edilen günde gelmedikleri takdirde muayene res'en yapılır.

Muayene neticesinde gümrüklerce alınan para cezasını veya diğer ceza takiplerini gerektirir hâllere raslanmadığında, keyfiyet tutanakla tesbit, eşyaya tasfiyeye ait hükümler tatbik ve beyannameler iptal edilir.

Yukarıdaki fıkralara göre yapılacak muayene sonunda, gümrüklerce alınan para cezasını veya diğer ceza takiplerini gerektiren hâllerde usulüne göre kovuşturma yapılır.

İhtilâflı olan işlerde, yetkili mercilerce ihtilâfın halline değin, bu madde hükmü uygulanmaz.

Giriş beyannamesi verilmiş eşyada rejim değişikliği

MADDE 62. — Gümrükçe giriş beyannamesi tescil edildikten sonra yabancı bir memlekete çıkarılması veya yetkili başka bir gümrüğe gönderilmesi istenilen eşyanın muayenesi neticesinde cezayı gerektirir bir hal görülmediği takdirde bu istek kabul olunur. Şu kadar ki, yetkili bir başka gümrüğe gönderilmesi istenilen eşyanın yurda ithaline mâni bir hali bulunmaması şarttır.

Bunlardan yurt dışına gönderilmek istenilenlerin vergileri peşin olarak tahsil edilmişse bunlar iade edilir. Muayene neticesi para cezasını gerektirdiği takdirde isteğin kabulü cezanın ödenmesine bağlıdır.

Eşyanın beyandan önce muayenesi

MADDE 63. — Beyanlarını yukarıki maddeler hükümlerine göre yapabilmek üzere mükelleflerin, gümrüğün denetlemesi altındaki eşyasını tartmalarına, muayene etmelerine ve ticarî mahiyette taşımayacak değerde nümune almalarına izin verilir.

Bu hususta kullanılacak belgeler ve uygulanacak işlemler bakanlıkça tâyin ve tesbit edilir.

Tarife ve fiyat hakkında bilgi isteme

MADDE 64. — Elindeki belgelere ve nümuneye göre beyanlarını tarifeye uygun olarak yapamayacak durumda olan mükellefler bu hususta ve normal fiyat unsurları hakkında Gümrükler Genel Müdürlüğünden bilgi isteyebilirler.

Gümrükler Genel Müdürlüğü bu fiyat unsurları ve tarife hususundaki mütalâasını, müracaatın mesnedi olan nümune ve belgelerin incelenmesi suretiyle hem bilgi istiyene ve hem de ilgili gümrüğe en kısa zamanda bildirir. Bu şekildeki bildirişler, kanun ve tarife cetveli ile izahname hükümleri göz önünde tutularak işleme tabi tutulur.

İKİNCİ BÖLÜM

Beyanın tevsiki ve muayene

Eşyanın kıymeti

MADDE 65. — 1. İthal eşyasının Gümrük Vergisine esas olan kıymeti Gümrük Vergisi ödeme mükellefiyetinin başladığı tarihteki normal fiyatıdır.

2. Normal fiyat, müstakil bir alıcı ile müstakil bir satıcının tam ve serbest rekabet şartları içinde uyacağı farzolunan fiyattır.

Bu fiyat tesbit olunurken :

- a) Eşyanın alıcıya Türkiye'de giriş liman veya mahallinde teslim edildiği;
- b) Eşyanın satışına ve Türkiye'de giriş liman veya mahallinde teslimine mütaallik masrafların satıcıya ait bulunduğu, dolayısıyla fiyata dâhil edildiği;
- c) Türkiye'de ödenmesi gereken vergi ve resimlerin alıcıya aidolduğu, dolayısıyla eşyanın fiyatına dâhil edilmediği,

Farzolunur.

d) (b) fıkrasında belirtilen başlıca masraflar şunlardır :

Nakil ve sigorta masrafları, komisyonlar, tellâliye, eşyanın Türkiye'ye sokulması için yurt dışında tanzimi gereken belgelere ait masraflar, yurt dışında ödenmesi icabeden vergi ve resimler, (Muaf tutulmuş veya geriverilecek veya geriverilmiş olanlar hariç) ambalâj bedelleri, (Hususî gümrük rejimlerine tabi olanlar hariç) ambalâj masrafları (İşçilik, malzeme veya diğer masraflar), yükleme masrafları,

3. Müstakil bir alıcı ile müstakil bir satıcı arasında tam ve serbest rekabet şartları altında yapılan satış anlaşmasında ;

- a) Alıcı tarafından fiilen yapılacak yegâne ödeme munhasıran eşyanın bedelidir.
- b) Uyuşulan fiyat, satıcı veya satıcı ile iş ortağı gerçek veya tüzel bir kişiyle alıcı veya alıcı ile iş ortağı gerçek veya tüzel bir kişi arasında, bizatihi satıştan doğan münasebetler dışında akde müstenit bulunsun veya bulunmasın ticari, malî veya sair bir ilginin tesiri altında olmayacaktır.
- c) Eşyanın ilerde satışından, temlikinden veya kullanılmasından doğacak nemanın her hangi bir kısmından satıcı veya satıcının ortağı gerçek veya tüzel bir kişi doğrudan doğruya veya dolayısıyla faydalanamaz.

İki şahıstan her biri diğerinin ticaretinde her hangi bir menfaat rabitasına sahibolursa veya her ikisinin her hangi bir ticarete müşterek bir menfaat rabitası bulunursa veya üçüncü bir şahsın bunlardan her birinin ticaretinde bir menfaat rabitası mevcudolursa, bu menfaat rabitaları doğrudan doğruya veya dolayısıyla de olsa, bu şahıslar iş ortağı addolunur.

4. Kıymeti tesbit edilecek eşya :

Patenti alınmış bir usulle imal edilmişse veya tescil edilmiş bir resim veya model mevzuu ise veya yabancı bir fabrika veya ticarethanenin alâmeti farikasını taşıyorsa veya ithalden sonra tamamlayıcı bir işçiliğe tabi tutulup böyle bir alâmeti farika ile satışa arz edilecekse, işbu eşyanın

normal fiyatına, patentin, tescil edilmiş resim veya modelin veya fabrika veya ticarethanenin alâmeti farikasını kullanma hakkı kıymete dâhil edilir.

Normal fiyatı teşkil eden unsurlar ve bunlara müsteniden kıymetin tâyini, icabında, katıldığı-mız milletlerarası andlaşmalara göre kurulmuş teşekkülün yetkili organlarından çıkmış tavsiye-ler de nazarı dikkate alınarak Bakanlıkça tesbit ve yayımlanır ve tatbikata esas tutulur.

5. Katî satış akdine müsteniden yurda ithal edilecek eşyanın Gümrük Vergisi, bu akde uy-gun olarak beyan olunan ve gümrükçe ilk nazarda şüpheli görülmiyerek kabul edilen fiyat üze-rinden tahakkuk ettirilir.

Şu kadar ki, satış akdinin yukardaki fıkralarda yazılı şartlara uygun olarak yapılmamış bu-lunması halinde Gümrük Vergisi, mezkûr fıkralara göre tesbit olunacak kıymet üzerinden hesap-lanır.

6. Eşyanın Gümrük Vergisine esas olacak kıymetinin Türk parası olarak beyanı mecburi-dir ve bu beyan mükellefi bağlar ve tahakkuka esas tutulur. Fatura ve diğer belgelerde yazılı yabancı paralar vergi ödeme mükellefiyetinin başladığı tarihte Bakanlıkça o ay içerisinde tatbik edilmek üzere (Cari resmî kambiyo satış kurları esas alınarak) yayımlanmış bulunan kurlara göre Türk parasına çevrilir.

7. Gümrük Vergisinin tahakkukuna esas olan eşya kıymetlerinin tesbitinde bir liradan aşağı olan kesirler liraya tamamlanır.

8. Vergiden muaf veya sıklet esası üzerinden vergiye tabi eşya da dâhil olmak üzere bilû-mum eşya kıymetlerinin yukardaki esaslara göre gümrüğe beyanı mecburidir.

9. Gümrük Vergisi eşyanın kıymeti üzerinden alınan hallerde eşyanın fatura ve benzeri di-ğer belgelerde yapılan denetlemesi neticesinde fatura ve diğer belgelerde gösterilmemiş olan kıy-metler de normal fiyata eklenir.

Fatura ve diğer benzeri belgelerine nazaran muayenede noksan çıkan eşya kıymetleri, eşyanın telef veya ziyandan veya noksan gönderildiğinin sabit olmasından veya çalınmasından ileri gel-diği anlaşılacak şartıyla vergiye esas kıymetten düşülür.

10. Kanununun 140 nci maddesine göre satışa çıkarılacak eşyanın Gümrük Vergisine esas olacak kıymeti, zaman, mahal ve miktar itibariyle uygun olduğu takdirde mevcut vesikalarına göre tes-bit edilir. Her hangi bir belge mevcudolmadığı veya mevcut belgeleri eşyanın halihazır kıymetini ifade etmediği takdirde, aynı veya benzeri eşyanın bulunduğu hal ve vaziyeti dikkate alınarak ve gerekirse yetkili mercilerin mütalâasına da müracaat edilerek gümrükçe tesbit olunacak CIF değerine göre hesaplanır.

11. Mükellef, mümessil ve komisyoncu gibi ilgililerin 179 ncu maddeye göre, gerekli defter-leri ve belgeleri göstermekten ve vermekten çekilmeleri halinde eşyanın Gümrük Vergisine esas olan kıymeti, benzeri eşya fiyatları göz önünde tutularak gümrük idarelerince re'sen tâyin ve tesbit olunur ve tahakkuk buna göre yapılır.

Eşyanın ağırlığı ve kablari

MADDE 66. — 1. Gümrük Giriş Tarife Cetvelinde Gümrük Vergisinin eşyanın sâf veya gay-risâf ağırlığı üzerinden alınacağı yazılı olan hallerde :

a) Gayrisâf ağırlık tâbiri, eşyanın bütün ambalâjlarıyla birlikte olan ağırlığını ifade eder.

Gayrisâf ağırlığı üzerinden vergiye tabi eşya ambalâjsız geldiği takdirde bulunduğu haldeki ağırlığı üzerinden vergiye tabi tutulur.

Başka başka vergi hadlerine ve aynı zamanda gayrisâf ağırlıkları üzerinden Gümrük Vergisine tabi eşya bir ambalâj içinde geldiği takdirde, eşya, sâf ağırlıkları üzerinden tartılır ve ambalâj ağırlığı sâf ağırlıklarına mütenasiben taksim edilmek suretiyle ilâve olunur.

Gayrisâf ağırlıkları üzerinden vergiye tabi olan ile diğer ölçüler üzerinden vergiye tabi bulu-nan veya vergiden muaf olan eşya bir ambalâj içinde geldiği takdirde, gayrisâf ağırlık üzerinden vergiye tabi eşyanın Gümrük Vergisi sâf ağırlığı üzerinden hesaplanır ve tahakkuk eden vergi miktarına % 20 ilâve edilir.

b) Sâf ağırlık tâbiri, eşyanın bütün ambalâjları çıkarıldıktan sonra kalan ağırlığını ifade eder.

c) Ağaç ve kerestelerin ağırlıkları üzerinden vergiye tabi tutulmaları halinde ve döküm halinde ithal edilen mayilerin makbul sebeplerden dolayı ağırlıkları tâyin edilemediği takdirde Gümrük İdaresi mezkûr eşyanın metrekübü ve hektolitre miktarlarını aşağıda yazılı esaslara göre kiloya çevirmeye ve Gümrük Vergisini buna göre tahakkuk ettirmeye yetkilidir.

Meşe ve Ceviz ağaç ve kerestelerinin her metrekübü 700 Kg. bunun dışında kalan ağaç ve kerestelerin her metrekübü 500 Kg. mayilerin beher hektolitresi 90 Kg.

2. Aşağıda yazılı hâllerde eşyanın ambalâjı ayrı olarak beyan edilir ve mahiyetlerine göre tarifede yer aldıkları pozisyonları üzerinden vergiye tabi tutulur.

a) Eşyanın mûtat ve alelâde maddelerden olmıyan veya lüzumundan başka bir şekilde yapılan ambalâjlar,

b) Taallük ettikleri eşyanın faturasında kıymeti ayrı gösterilen ve aynı zamanda müstakil bir ticaret eşyası mahiyetini arz eden ambalâjlar,

c) Gümrük Vergisinden kaçınma maksadıyla ambalâj olarak getirilen eşya,

Şu kadar ki, yukarıdaki fıkralar hükümlerine göre kendi tarifeleri üzerinden Gümrük Vergisine tabi ambalâj maddelerinin vergisi, içindeki eşyanın Gümrük Vergisinden az olduğu veya bu vergiye eşit bulunduğu takdirde ambalâj maddelerinin Gümrük Vergisi eşyanın tabi olduğu vergi hadleri üzerinden ve eşya ile birlikte tahakkuk ettirilir.

d) Ağırlık üzerinden Gümrük Vergisine tabi eşyanın mûtat ambalâjları mahiyetinde olmıyan kutu, kılıf ve muhafazalarının Gümrük vergileri, içindeki eşyanın vergisinden daha yüksek bulunduğu takdirde bunlar aid olduğu tarife numarasına göre vergiye tabi tutulur.

Kıymet üzerinden vergiye tabi eşyanın kılıf, kutu ve muhafazaları başlıbaşına bir ticaret eşyası mahiyetini arz etmeye ve ayrıca kıymetleri eşyanın kıymetine dâhil bulunmak şartıyla başkaca Gümrük Vergisine tabi tutulmaz.

3. Ağırlık üzerinden Gümrük Vergisine tabi eşyadan muayene edilenlere ait Gümrük vergileri tahakkukları hakkında aşağıdaki esaslar dairesinde işlem yapılır.

a) Kablaların yalnız birkaçı tartılmış olup da beyana nazaran fazlalıklar görülürse aynı cins ve neviden eşyanın tartılmamış kablarmı bu fazlalığın ortalamasına göre mütenasiben ilâveler yapılır, beyanname sahibi bu suretle zam yapılmasını kabul etmez veya gümrükçe lüzum görülürse diğer kablalar da tartılır.

b) Tartılan kablarda beyana göre eksiklik görülürse ve bu eksiklik eşyanın tabiatından veya telef ve ziyandan veya noksan gönderildiğinin sabit olmasından veya çalınmasından ileri geldiği anlaşılırsa bulunan miktar üzerinden Gümrük Vergisi alınır. Ancak, bu ahvalde idarenin ve mükellefın bütün kablaları muayene ettirmek hakları saklıdır.

Eşya menşeinin tâyin ve tesbiti

MADDE 67. — Andlaşmalardan faydalanacak eşyanın Âkud Memleket menşeli olduğunu veya o memlekette gördüğü tahavvül ve ameliyeler dolayısıyla öyle sayılmak lâzımgeldiğini bildirir yetkili makamlardan verilmiş menşe şahadetnamesinin gümrüğe verilmesi şarttır. Bu şahadetname-lerin tâyin olunacak mercilerce tasdik edilmesini şart koşmaya Bakanlık yetkilidir.

Eşyanın üçüncü bir memlekette gördüğü tahavvül ve ameliye dolayısıyla o memleket menşeli sayılabilmesi için bu tahavvül ve ameliyeler neticesinde kıymetinin % 50 nisbetinde artmış olması lâzımdır.

Ancak :

1. CIF kıymeti Bakanlığa tâyin edilen ve taşıdıkları marka ve alâmetler itibariyle menşei gümrüklerce tesbit edilebilen eşya,

2. Üzerlerinde imâl edildikleri fabrika marka ve alâmetleri bulunan ve ticari mahiyette olmıyan eşya,

Menşe şahadetnamesinden müstesnadır.

Eşyanın fiziki muayenesi ve kimyevi tahlili

MADDE 68. — Gümrükçe muayeneye tabi tutulan eşyanın Gümrük Vergisinin tahakkuk ettirilmesinde veya muaflik hükümlerinin uygulanmasında fiziki muayeneye veya kimyevi tahlile lüzum görülen hallerde, alınacak nümuneleri ve nümune alınması mümkün olmadığı takdirde esas eşya üzerinde gümrük laboratuvarlarında ve buralarda yapılamıyan hallerde Bakanlıkça resmî laboratuvarlarda yaptırılacak tetkik ve tahlil neticeleri tahakkukta esas tutulur. Hariçte yaptırılacak tahlil ücretleri mükellefince peşinen ödenir.

Tahlilden arta kalan nümuneler tahlil neticelerinin tebliğinden itibaren bir ay içinde sahipleri tarafından müracaat edilerek alınmadığı takdirde, gümrüğe terk edilmiş sayılır.

Kimyevi tahlillerde kullanılacak tahlil metotları Bakanlıkça tesbit ve ilân olunur.

Muayenede bulunacaklar

MADDE 69. — Giriş işlemlerine konu teşkil eden eşyanın muayenesi, beyan sahiplerinin veya temsilcilerinin veya gümrük komisyoneusunun huzuru ile yapılır.

Posta ile gelen ve gümrük işlemi tahakkuk varakası ile yapılan eşyanın muayenesinde, bu idareden bir memurun bulunması kâfidir.

Yolcuların ve nakil vasıtaları hizmetlilerinin beraberlerinde getirip bıraktıkları veya kendilerinden evvel veya sonra gelen eşyanın muayenesi, sahibinin veya yazılı olarak bildireceği bir kimşenin huzuru ile yapılır.

Denetleme ve ikinci muayene

MADDE 70. — Kontrol maksadiyle Bakanlık müfettişleri, müfettiş muavinleri, kontrolörler ve gümrük idare âmirleri muayenesi yapılmış ve işlemleri tamamlanmış giriş, çıkış, transit ve aktarma eşyasının «ikinci muayenesini» her zaman yapabilirler. Keza, sözü edilenler gümrük işlemlerinin her safhasında gözetim ve denetlemeye yetkilidirler.

Bu muayenelerde ilgili memurlarla birlikte gümrük komisyoneusunun bulunması şarttır. Lüzum görüldüğü takdirde mal sahibi veya temsilcisinin de hazır bulunmaları istenebilir.

Muayene mahalli ve muayene edilmeyecek eşya

MADDE 71. — Eşyanın muayenesi gümrüğün daimî denetimi altında bulunan sundurma, antrepo veya gümrükçe müsaade edilen ve sundurma kabul olunan yerlerde yapılır.

Ancak bunlar dışındaki yerlerde de Bakanlığın müsaadesi ile muayene yapılabilir.

8 nci maddenin 4 ncü fıkrasına giren eşyadan Millî Savunma Bakanlığınca gizliliği önceden Gümrük ve Tekel Bakanlığına bildirilecek eşya ile 9 ncü maddenin 1, 2, 3 ve 10 ncü maddenin 1 ncü fıkralarında yazılı eşya muayene edilmez.

Kurye çantalarının Gümrük işlemleri Millî Savunma, Dışişleri ve Gümrük ve Tekel Bakanlıklarınca tesbit olunur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Vergilerin tahakkuk, ödenmesi, ertelenmesi ve eşyanın teslimi

Eşyanın karşılık ve teminat hükmünde olduğu

MADDE 72. — Gümrüğün denetlemesi altındaki yerlerde bulunan eşya, birinci derecede bu eşyaya mütaallik Gümrük Vergisi ve gümrüklerce alınan başka vergilerle para cezalarından dolayı, karşılık ve teminat hükmündedir.

Bu malların bedeli Gümrük Vergisi ve diğer vergileri karşılamazsa, kalan vergiler aranmaz, ancak malın bedeli ile karşılanmıyan para cezaları için gümrüklerce mükellefin başka mallarına başvurularak kovuşturma yapılır.

Üçüncü şahısların alacakları ve aldıracakları haciz tedbirleriyle sair tedbirler, ancak eşyanın yurda gelmiş olması ve sahipleri ile cins ve miktarlarının açıklanması şartlarıyla sundurma ve antrepoculuğu yapan ilgili idare ve müesseselere tebliğ edilir ve bu idare ve müesseselerce gümrüğe de bilgi verilir.

Vergilerin ödenmesi

MADDE 73. — 1. Gümrükten alınan vergiler :

a) Gümrük vizesine «alındı» karşılığında Türk parası ile peşin olarak ödenir.

b) Bakanlığın tesbit edeceği esaslar dairesinde banka çekleri de bu ödemede kabul olunur (bu takdirde mükellefler ancak çek muhteviyatının gümrükçe tahsiliyle vergiler borcundan kurtulmuş olurlar)

c) Cinsleri, özellikleri Maliye ve Gümrük ve Tekel Bakanlıklarınca tâyin ve tesbit olunan teminatlı borç senetlerini ve banka mektuplarını da üç ay vâde ile ve bu ödemelerin 20 000 liradan yukarı olanlarını da kabul etmeye Bakanlık yetkilidir.

d) Mükelleflerin veya gümrük komisyoncularının gümrük nezdinde açtıracakları cari hesaplarından mahsuben ödemeler yapılmasını kabule ve işlemlerde uyulacak usulleri bir yönetmelikle tâyin ve tesbite Bakanlık yetkilidir.

2. Türkiye'ye geçici olarak sokulacak veya Türkiye'den transit edilecek olan eşyanın vergi ve resimlerinin teminata bağlanması gerektiği hallerde, bunu Türk parası ile temin edemiyenlerin Bakanlıkça tesbit edilecek yabancı paralarla karşılama kabul olunur. Bu takdirde resmî alış kuru üzerinden hesaplanarak «emaneti aynıye makbuzu» mukabilinde alınacak bu paralar, her türlü kambiyo kısıntıları dışında, aynı emanet olarak gümrükte saklanır ve eşyanın süresi zarfında yurt dışı edilmesinde sahibine geriverilir.

Erteleme

MADDE 74. — Memleketin iktisadi faaliyetine veya fevkalâde ihtiyaçlarına yarıyan eşyanın vergilerini, teminata bağlamak şartıyla, en çok altı ay süre ile ertelemeye Gümrük ve Tekel Bakanlığın yetkilidir.

Muayene ve tahakkuktan sorumluluk

MADDE 75. — Muayene memurları, yaptıkları muayene, tahakkuk ve muafık işlemlerinden, duruma göre tek başına veya müteselsilen sorumludurlar.

Muayene şefleri imza ettikleri beyannamelerin muayene hariç, her türlü işlemlerinden sorumludurlar. Denetleme veya her ne suretle olursa olsun muayeneye iştirak ettikleri takdirde şeflerin bu sorumluluğu muayeneyi de kapsar.

İkinci muayeneyi yapanlarla beyannameyi kontrol edenler de aynı şekilde sorumludurlar.

Muayene hizmeti ve masraflar

MADDE 76. — Gümrük idaresince muayenesine lüzum görülecek eşyanın muayene yerlerine getirilmesi ve buralardan tekrar kaldırılması, kab ve ambalâjlarının açılıp kapanması eşyadan nümune alınması, nümune kablalarının temini ve bunların gümrük laboratuvarlarına sıhhi muayene ve sair denetleme kurul mercilerine sevkleri gibi işlerin gerektireceği hizmetlerin yapılması ve bunlardan doğan masraflar mal sahibine aittir.

Eşyanın teslimi

MADDE 77. — Gümrük Vergisi ve diğer vergileri tahakkuk ettirilip 73 ncu madde gereğince ödenmeden veya teminata bağlanmadan ve gümrüğün izni olmadan, eşya gümrük denetlemesinden serbest bırakılamaz ve sahibine teslim edilemez.

Mahiyet ve hususiyetleri icabi derhal sahiplerine veya iş ve konu ile ilgili müesseselere tevdiî lâzımgelen eşyanın, muayeneden sonra ve vergi ve resimleri temin ve garanti edilerek katî vergi tahakkukları yapılmadan teslimine Bakanlıkça tesbit olunacak esaslar dairesinde izin verilebilir.

İhtilâflı hallerde vergi tahakkuklarının kesinleşmesinden önce farklarını da teminata bağliyerek eşyanın teslimini isteyen mükelleflerin bu istekleri kabul olunur. Şu kadar ki, vergiler tahakkukunun kesinleşmesinden önce eşyanın teslimi mahzurlu görülen hallerde bu hüküm uygulanmaz.

Para cezasını gerektiren hallerde, cezaya ait para da teminata bağlanır.

Mükelleflerin eşyasına 53 ncü maddenin 1 numaralı fıkrası hükümlerinin uygulanması istekleri, gümrük vergileri beyanına nazaran % 10 fazlasıyla ve depozito suretiyle yatırılmak şartıyla kabul olunur. Ancak, bu işlem, gerektiğinde yukarıki fıkralar hükümlerinin uygulanmasını önemez.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İtiraz sebepleri ve mercileri

İtiraz sebepleri

MADDE 78. — Mükellefler Gümrük Vergisi tahakkuklarına karşı aşağıda yazılı sebeplerle itiraz edebilirler :

1. Eşyanın vergi tahakkukuna esas tutulan teknik mahiyet ve niteliklerinin tâyin ve tesbitinde, isabetsizlik bulunması (Kanunun 83 ncü maddesi gereğince ikinci tahlili yapılmışsa bu fıkra hükmü uygulanmaz.),

2. Eşyanın tarifeye tatbik ve temsilinde hata edilmesi,

3. Kıymeti üzerinden vergi veren eşya kıymetinin yanlış tâyin ve tesbit olunması,

4. Milletlerarası andlaşmaların yanlış tatbik edilmiş veya hiç itibara alınmamış bulunması,

5. Muaflik hükümlerinin yerine getirilmemiş veya yanlış tatbik edilmiş olması,

6. Ağırhık esaslarının uygulanmasında hata edilmesi,

7. Eşyanın menşeinin yanlış tesbit olunması,

Şu kadar ki :

Muayene sonucuna göre vergi tahakkukunda ve eşyanın menşei, belgelerindeki gibi kabul olunduğu hallerde, mükellefin bu maddenin 3 ve 7 nci fıkralarında gösterilen sebeplerle itiraz hakları yoktur.

Keza, verginin tahakkukuna beyan esas tutulduğu ve eşyanın menşei, belgelerindeki gibi kabul edildiği ve ancak, 60 ncü maddenin son fıkrasına göre muayene edilmeden gümrük işlemlerinin yapılmış olduğu hallerde, mükelleflerin bu maddenin 1, 3, 6 ve 7 nci fıkralarında gösterilen sebeplerle de itiraz hakları yoktur.

Bu gibi hallerde, beyannamenin 54 ncü maddesinin birinci ve üçüncü fıkrasına göre tanzim edilmiş olmasındaki fark nazarı dikkate alınmaz ve mükelleflerin bu sayılan sebeplerle yapacakları itirazlar mercilerince kabul olunmaz.

Tahakkukun tebliği ve itiraz süresi

MADDE 79. — Muayene memurları, yaptıkları tahakkukları mükellefe veya temsilcisine veya gümrük komisyoneusuna bildirerek beyanname ve sair tahakkuk kâğıtları üzerinde imza alırlar. Bu suretle tahakkuka bilgi edinmekten, beyanname ve tahakkuk kâğıdını imzalamaktan çekinenlere yazılı tebligat yapılır. İtiraz, ancak bu fıkroda yazılı imza veya yazılı tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde yapılabilir.

Bu süre içinde itiraza uğramayan vergiler ile itirazları olmadığını beyanname ve sair tahakkuk kâğıdı üzerinde yazı ile beyan edenlerin vergileri Kanunun 87 ncü maddesi hükmü saklı kalmak üzere itiraz yollarına gitmek bakımından kesinleşmiş olur.

İtiraz mercileri

MADDE 80. — 78 nci maddenin 1, 2, 3 ve 6 ncı fıkralarında yazılı sebeplerle yapılacak itirazlar, 81 nci maddeye göre sırasıyla gümrük müdürlükleri, gümrükler başmüdürlükleri, Gümrükler Genel Müdürlüğü ve hakem kurulunca karara bağlanır.

Hakem kurulu, ticaret, tarım ve sanayi işlerinde ve gümrük tarifesinde ihtisasları olan kimse-ler arasında Gümrük ve Tekel ve Sanayi ve Ticaret Bakanlıklarınca iki sene için seçilen ve müşterek kararname ile yeminli olarak tâyin edilen üç komiser hakemden kurulur. (Komiser hakemler bu hizmetleri süresince gümrükle ilgili başka bir görev ve işle meşgul olamazlar.)

Bunlara, Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinin mütalâası alınarak Gümrük ve Tekel ve Sanayi ve Ticaret Bakanlıklarınca tanzim edilecek listeye dâhil bulunan ve ihtisas şubelerine göre zümrelere ayrılan kimseler arasından, her ihtilâf için, taraflarca seçilen birer eksper hakem katılır.

Taraflardan biri süresi içinde eksper hakem seçmezse müracaat üzerine, o mahallin sulh hâkimi seçimi yapar.

Gümrük komisyoncuları ve yardımcıları komiser hakem ve eksper hakem olamazlar.

Hakemlere verilecek ücret Gümrük ve Tekel ve Sanayi ve Ticaret Bakanlıklarınca tesbit olunur.

İhtilâf, idare aleyhine karara bağlandığı ve kesinleştiği takdirde, itiraz edenden alınan ücret, itiraz sahibine Bakanlık Bütçesinden iade olunur.

Alınan bu ücretin hakemlere dağıtımı ile hakem kurulunun büro ve personel masraflarının payı ve çalışma usulleri Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinden mütalâa alınmak suretiyle Gümrük ve Tekel ve Sanayi ve Ticaret Bakanlıklarınca hazırlanacak bir yönetmelikle tesbit ve tâyin olunur.

İtirazın incelenmesi

MADDE 81. — 1. İtirazlar bir dilekçe ile tahakkuku yapan idare kanalı ile bağlı bulunduğu gümrük müdürlüğüne yapılır ve müdürlükçe bir ay içinde incelenerek karara bağlanır.

Müdürlükçe itiraz yerinde görülmezse mütalâası ile birlikte belge ve nümuneler, beyan olunan normal fiyat ile vergi miktarı Bakanlıkça tesbit edilecek değere kadar olan anlaşmazlıklar için, bağlı buldukları gümrükler başmüdürlüklerine, bu miktardan fazla olan kıymet ve vergiler için de Gümrükler Genel Müdürlüğüne gönderilir. Bu itirazlar başmüdürlüklerce iki ay, Genel Müdürlükçe üç ay içinde incelenir ve bir karara bağlanır.

Başmüdürlüklerce veya Genel Müdürlükçe itiraz yerinde görülürse tahakkukun buna göre yapılması gümrüğe tebliğ olunur. Aynı bir uygulama kararına varılmış ise, bu karar da ilgili gümrük vasıtasıyla itiraz sahibine tebliğ edilir. İtiraz sahibi bu karar karşısında bildiriş tarihinden itibaren onbeş gün içinde ilgili gümrüğe müracaat ederek itirazında ısrar ederse veya itiraz yerinde görülmezse seçilen hakemin adı ve adresi itiraz dilekçesinde gösterilir ve hakem ücretinin ve kararlara yapıştırılacak pul bedellerinin yatırıldığına ait «alındı» ile anlaşmazlık konusu olan eşyaya ait belgeler eklenir. Gerekli hallerde eşyanın nümunesi veya kendisi gümrüğe verilir.

2. Hakem kuruluna intikal ettirilen ihtilâf önce tarafların eksper hakemlerince incelenir.

Bunların oybirliğiyle verecekleri kararlar komiser hakemlerce tetkik ve iştirak edildiği takdirde tescil olunur.

Eksper hakemlerin oybirliğiyle verdikleri kararlara komiser hakemlerce iştirak edilmediği veya eksper hakemlerin oybirliğiyle karara varmadığı veya her hangi bir sebeple onbeş gün içinde karar ittihaz edilmediği hallerde, ihtilâflar, komiser ve eksper hakemlerin müştereken teşkil edeceği hakem kurulu tarafından incelenir ve çoğunlukla en geç bir ay içerisinde karara bağlanır.

Yetki ve kararın şümülü

MADDE 82. — Eksper hakemler ve hakem kurulu tarife tatbikatından doğan ihtilâflarda, eşyanın yalnız teknik niteliği ile bu niteliğe göre tarifedeki yerini belirtmeye yetkili olup, içtihadî mahiyette karar ve yorum yoluna gidemezler.

Hakem kurulu incelemeleri sırasında, ihtilâf konusu eşya veya nûmunelerin her hangi bir şekilde tahlilini yaptırılmazlar.

Gerek eksper hakemlerin, gerek hakem kurulunun kararlarında mucip sebepler gösterilir ve bu kararlar verildikleri hâdiselere maksurdur.

Bu kararlara karşı, taraflar Danıştaya müracaat edebilirler.

Ancak, bu kanunun 19 ncu maddesine dayanılarak yürürlüğe konulmuş kararlara konu teşkil eden eşya hakkındaki hakem kurulu kararı üzerine açılan dâvada, eşya, Danıştayın nihai kararına değin yeddiemine teslim edilebilir.

Ancak, açılacak bu kabîl dâvalar, diğer dâvalara tercihan ve takdimen rüyet edilerek en geç altı ay içinde karara bağlanır.

Tahlile itiraz

MADDE 83. — Mükellefler 68 nci madde gereğince yapılan tahlile onbeş gün içinde ve eşya veya nûmunesi henüz gümrük elinde iken itiraz ile ikinci tahlil istiyebilirler.

Birinci tahlil sonuçları beyan sahip veya temsilcisine veya gümrük komisyoncularına 79 ncu maddede yazılı usule göre bildirilir. Bu bildiriş tarihi itiraz için başlangıç sayılır.

İkinci tahlil, birinci tahlilin yapıldığı gümrük lâboratuvarlarında başka bir kimyager tarafından ve birinci tahlili yapan kimyagerlerle itiraz edenin müşahidolarak bulundurulabileceği bir kimyager huzuru ile yapılır. Birinci tahlilin yapıldığı lâboratuvarda üç veya daha fazla gümrük kimyageri yok ise, ikinci tahlil üç veya daha fazla kimyager bulunmak şartıyla en yakın gümrükte, aksi takdirde İstanbul gümrük lâboratuvarında yapılır. Bu takdirde ikinci tahlilde birinci tahlili yapan kimyagerin huzuru aranmaz.

İkinci tahlil isteyenlerden, haklı çıktıkları takdirde geri verilmek üzere Bakanlıkça tesbit edilecek miktarda tahlil masrafı alınır.

İkinci tahlil sonucu eşyanın teknik mahiyet ve niteliklerinin tâyin ve tesbiti bakımından kesin-dir. Şu kadar ki, bu ikinci tahlile karşı Devlet veya üniversitelere ait yetkili bir lâboratuvar-dan da istifade edilmek şartıyla idarenin tahkikat yapabilme hakkı saklıdır.

İkinci tahlil sonucu beklenmeden eşyasını gümrükten çekmek isteyenlerin dilekleri birinci tahlile göre tesbit edilecek vergilerin ve varsa cezanın depozito suretiyle yatırılması veya teminata bağlanması suretiyle kabul olunur.

İdari itiraz yolu

MADDE 84. — Mükellefler, 78 nci maddenin 4, 5 ve 7 nei fıkralarında yazılı sebeplerden biriyle onbeş gün içinde tahakkuku yapan idarenin bağlı bulunduğu gümrük müdürlüğüne itirazda bulunabilirler.

Bu merciin bir ay zarfında vereceği kararlara karşı onbeş gün içinde Bakanlıkça tesbit edilecek normal fiyata kadar olan miktarlar için bağlı buldukları gümrükler başmüdürlüklerine ve bu miktardan yukarı değerinde olanlar için Gümrükler Genel Müdürlüğüne itiraz olunabilir.

Bu itirazlar başmüdürlüklerde iki ay, Gümrükler Genel Müdürlüğüne üç ay içinde karara bağlanır. Bu karara karşı mükellefler Danıştaya müracaat edebilirler.

Mükelleflere 79 ncu madde gereğince yapılacak tebligat yukarıda yazılı itiraz süreleri için başlangıç sayılır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Verginin geriverilmesi ve istenmesi

Geriverme

MADDE 85. — 1. Kanuna göre Gümrük Vergisinden muaf olduğu halde yanlışlıkla alındığı anlaşılan vergiler, eşyanın fiilî ithalini takibeden malî yıldan itibaren bir yıl içinde geriverilir.

2. Vergileri ödenerek gümrük denetiminden çıkmış olan eşya sonradan yurt dışına çıkarılsa bile alınmış vergileri geriverilmez.

Ancak :

a) Eşyanın satış akdi hükümlerine aykırı çıkmasından dolayı iade veya imha edilmek istenmesi halinde, keyfiyet giriş işlemini yapmış olan gümrüğe önceden yazı ile bildirilmek ve yapılacak muayenede yurda sokulan eşya olduğu bu gümrükçe anlaşılacak ve memleketten tekrar çıkarılmasından itibaren en geç 6 ay içinde geldiği memleket gümrük hattından geçtiği tevsik edilmek veya Gümrük İdaresinin izin ve gözetimi altında imha edilmek şartıyla alınmış vergiler geriverilir.

Bu isteklerin, eşyanın gümrükten çekilmesinden itibaren en geç iki ay içinde yapılması ve bu süre içinde gümrüğe teslim edilmesi ve varsa para cezasının ödenmiş olması lâzımdır. Bu süre uzatılamaz.

b) Vergi nisbetlerinin arttığı mahalline geç tebliğ edilmesi sebebiyle eski tarife üzerinden vergi ödemiş olan mükellefler gümrükçe farkın ödenmesi hakkında yapılan tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde eşyayı olduğu gibi tekrar memleketten çıkarmak veya gümrüğün denetimindeki bir yere koymak şartıyla ödenmiş vergileri geri isteyebilirler.

Hiç alınmamış veya noksan alınmış vergilerin istenmesi

MADDE 86. — 1. Kanuna göre alınması gereken Gümrük Vergisi ödenmeden veya eksik ödenerek yurda sokulan eşyadan, bu suretle hiç alınmamış veya noksan alınmış olan vergiler eşyanın fiilî ithal tarihinden itibaren bir yıl içinde ilgili gümrüğünce yazı ile bildirilerek mükelleflerinden istenir.

Yukardaki fıkra hükmü, Gümrük Vergisi ile birlikte gümrüklerce tahsil edilmekte olan bütün vergileri de kapsar.

Mükellefler bu isteklere karşı onbeş gün içinde 80 ve 84 ncü maddeler gereğince itiraz haklarını kullanabilirler.

Bu vergiler, tahakkukun kesinleştiği tarihi takibeden gündün itibaren bir ay içinde ödenir.

2. Yukardaki fıkroda yazılı haller ceza uygulamasını gerektirdiği takdirde, ayrıca, ceza da hükmolunur.

3. Bir beyannameye veya bir tahakkuk varakasına aid olup da 10 lirayı geçmeyen Gümrük Vergisi noksanları ile sahibinin şahsi istihlâkine mahsus olduğu anlaşılacak eşyaya ait 100 lirayı geçmeyen Gümrük Vergisi noksanları istenmez.

Ancak, tahakkuk memurlarına bu hususta terettübedebilecek ceza ve tazmin takipleri, 10 lirayı geçmeyen haller haric olmak üzere bu hükmün dışındadır.

Fazla alınmış vergilerin geriverilmesi

MADDE 87. — 1. Kanuna göre fazla alındığı anlaşılan Gümrük Vergisi eşyanın fiilî ithal tarihinden itibaren bir yıl içerisinde geriverilir. Mükellefler ancak maddi hesap hatası sebebiyle fazla alınmış verginin geriverilmesini aynı süre içinde isteyebilirler.

Bu fıkra hükmü Gümrük Vergisi ile birlikte gümrüklerce tahsil edilmekte olan bütün vergileri kapsar.

Su kadar ki, 60 nci maddenin son fıkrası ile 65 nci maddenin 6 ncı fıkrası hükümlerine göre işlem yapıldığı hallerde yukarıdaki fıkralara istinaden vergiler geriverilemez.

2. Bir beyannameye veya tahakkuk varakasına aidolup tutarı 10 lirayı geçmeyen Gümrük Vergisi fazlalıkları geriverilmez.

ALTINCI BÖLÜM

Zamanaşımı

Vergilerin ve para cezalarının kovalanması ve zamanaşımı

MADDE 88. — Ödenmeyen Gümrük Vergisi ve diğer vergilerle gerek bunlara mütaallik, gerekse bu kanuna göre karara bağlanmış para cezaları, Âmme Alacaklarının Tahsili Usulü hakkındaki Kanun hükümlerine göre Gümrük İdaresince kovuşturulur.

Ceza takipleri halinde zamanaşımı

MADDE 89. — Gümrük vergileri alacakları ceza uygulanmasını gerektiren bir fiille ilişkin olduğu ve suçun zamanaşımı daha uzun bulunduğu takdirde, bu alacaklarda Türk Ceza Kanununun dâva ve ceza zamanaşımaları hakkındaki süreler içerisinde kovuşturulup tahsil edilir.

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

Özel gümrük rejimleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Transit rejimi

Tarif

MADDE 90. — Yabancı bir memleketten başka bir yabancı memlekete gitmek üzere Türkiye'den geçen yolcular ile eşya ve taşıtlar Türkiye'de transit halinde sayılır.

Bunların Türkiye'de aktarma edilmesi, karaya çıkarılması ve bir süre kalması transit halini değiştirmez.

Transit olarak geçen eşya, taşıt ve yolculardan, bu geçişler dolayısıyla yapılan denetlemenin icabettirdiği masraflarla ifa edilen hizmetlerin karşılığı ücretler hariç olmak üzere, hiçbir vergi ve resim alınmaz.

Beyan ve işlemleri

MADDE 91. — Demir veya Hava Yolları ile gelen ve taşıtlardan çıkarılmaksızın transit geçirecek olan eşya, şüphe hali müstesna olmak üzere sınırdaki çıkış gümrüğüne kadar muayene edilmeksizin ve manifesto ile kurşun mühür altında sevk edilir.

Sundurma ve antrepoya konulmaksızın yalnız taşıt değiştirilerek yine demir veya hava yolu ile yapılacak sevkiate da yukarıki fıkra hükmü uygulanır.

Sundurma veya antrepoya konulduktan sonra transit edilmek istenilen eşya Gümrüğe 107 nci madde hükümlerine uygun iki nüsha transit beyannamesi ile beyan olunur. Eşya lüzumu halinde muayene edilerek bu beyannamelerin bir nüshası ile birlikte çıkış gümrüğüne gönderilir.

Transit geçirecek eşyanın sınırdan girişinden veya sundurma veya antrepodan çıkışından itibaren kat'edeceği mesafeye göre, gümrükçe tesbit edilecek süre içinde sınır dışı edilmesi lâzımdır. Zorlayıcı sebepler işletmelerce, geciktirilmeksizin gümrüğe yazılı olarak bildirilir.

Transit geçecek yolcuların beraberlerinde bulunan gümrük vergilerine tabi eşya hakkında yapılacak işlem Bakanlıkça tâyin ve tesbit olunur.

Muayene ve teminat

MADDE 92. — Demiryolları ile yapılacak milletlerarası transit ile 28 nci maddenin son fıkrası hükmü gereğince aynı mahiyette telâkki ve işleme tabi tutulacak transit işlemleri hariç, başka kara taşıtları ile yapılacak âdi transit işlemlerinde eşyanın vergileri teminata bağlanır.

Âdi transitte, beyannamesi verilmiş eşyanın muayene ve tesbiti giriş eşyasındaki esaslara göre yapılır. Gümrük muayenesinde mal sahibi veya gümrük komisyoncusu yerine nakliyeciyi bulunabilir. İlgililerce eşya nevinin en yüksek tarifesi üzerinden vergileri teminata bağlanmak istendiği takdirde, bu istek kabul olunur ve gümrükçe yalnız eşya nevinin beyana uygunluğunun tetkikiyle yetinilir.

Ayrıca, teminattan başka memur tefriki veya teminat yerine memur ikamesi usulü Bakanlıkça tâyin ve tesbit olunur.

Çıkış gümrüğünce yapılacak denetlemeyi kolaylaştırmak üzere kablara veya taşıtlara kurşun mühür veya damga vurulabilir.

Diğer gümrüğe eşya sevki

MADDE 93. — Bir gümrükten diğer bir gümrüğe, işlemi gideceği gümrükte yapılmak üzere, kara ve hava nakil vasıtalarıyla sevk olunan eşyaya 91 ve 92 nci maddeler hükümleri dairesinde milletlerarası veya âdi transit usulleri uygulanır.

Telef olan eşya

MADDE 94. — Türkiye sınırları içinde zorlayıcı sebeplerden dolayı telef olan transit eşyası için vergi aranmaz.

Zorlayıcı sebepler yüzünden ileri gelen telef ve ziyalar mahkeme ilâmı ile ispat edilir. Suçüstü şeklindeki hırsızlıklar halinde hazırlık tahkikatı üzerine Cumhuriyet savcılığınca; telef ve ziya herkesçe bilinen ve duyulan başka türlü hâdiseler yüzünden olmuşsa, o yerin en büyük idare âmiri tarafından verilecek belgeler kabul olunur.

İKİNCİ BÖLÜM

Aktarma rejimi

Tarif

MADDE 95. — Yabancı bir ülkeden, deniz, hava, demir veya karayolları ile bir Türk limanına çıkarılan eşyanın, o limanda giriş vergileri ödenmeksizin veya muafık işlemi yapılmaksızın denizden yabancı veya bir Türk limanına sevki aktarma sayılır.

Beyan ve işlemler

MADDE 96. — Türk limanlarında vasıta değiştirerek deniz yolu ile yabancı bir limana doğru aktarma edilecek eşyanın, gümrüğe manifestosu verilir. Eğer bu eşya sahipleri tarafından gönderiliyorsa veya sundurma veyahut antrepodan çıkarılarak sevk ediliyorsa 107 nci madde hükmüne uygun iki nüsha aktarma beyannamesi ile beyan olunur. Bu eşya, lüzum görüldüğü takdirde, giriş eşyasındaki esaslara göre, muayeneye tabi tutulur. Bu muayenede mal sahibi veya gümrük komisyoncusu yerine nakliyeciyi bulunabilir. Ancak, tekel maddeleri ile Türkiye'ye girmesi yasak veya yüksek vergiye tabi eşyanın, 60 rüsum tondan küçük gemilerle yapılacak aktarmalarında eşya behemehal muayene edileceği gibi bir limana çıkarıldığı ispat edildiği takdirde geriverilmek üzere kaptan veya sahibinden vergiler karşılığı teminat da istenir.

Denetleme

MADDE 97. — İçinde aktarma eşyası bulunan gayrimuntazam seferli yabancı ve Türk gemilerinin ambar kapakları ve bu kabil eşya konmuş sair yerleri, şüphe halinde, Türkiye karasularında gümrükçe mühür altına alınabilir, icabı hale göre memur da eşlik ettirilebilir.

Türk limanına aktarma

MADDE 98. — Bir Türk limanına aktarma ancak, oradaki gümrük idaresinin eşyanın gümrük işlemlerini yapmaya yetkisi bulunmak şartıyla 96 nci maddedeki usul ve hükümlere göre yapılabilir.

Yolcu eşyasının sevki

MADDE 99. — Yolcunun beraberinde bulunmayan eşyasının, deniz, hava, demir ve karayolu ile Türkiye'den transitinde veya bir limandan deniz yolu ile aktarmasında veya her hangi bir suret ve vasıta ile giriş işlemi yapılmak üzere diğer bir gümrüğe sevkinde kanunun bundan evvelki bölümleri hükümleri uygulanır.

Ancak, sundurma ve antrepolardan çıkarılarak gönderilecek yolcu eşyası şekli, adedi ve ihtiva edeceği bilgiler Bakanlıkça tâyin ve tesbit edilecek gönderme belgesi (irsaliye) ile sevk olunur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Antrepo rejimi

Antrepoya konulabilecek eşya

MADDE 100. — Türkiye'ye girmesi ve Türkiye'den transit geçirilmesi yasak olmayan yabancı memleket eşyası, antrepoya alınır ve bu rejimden faydalanır.

İhracedilecek millî mahsul ve mamuller dahilî vergilerden muafiyet bakımından, antrepoya alınabilir ve bu rejimden istifade ederler.

Genel antrepo

MADDE 101. — Özel kanunlarına göre antrepo tekeli elinde tutan işletmeler, kendi bölgelerinde ve Türk Hava Yolları İşletmesi gümrüklü hava liman ve meydanlarında, lüzumlu genel antrepoları açarlar ve işletirler.

Başka yerlerde ve Türk Hava Yolları İşletmesinin açmadığı hava liman ve meydanlarında, genel ve aşağıdaki maddede gösterilen özel antrepolar, Bakanlıkça veya izin vereceği gerçek ve tüzel kişiler tarafından açılır ve işletilir.

Genel antrepolar içinde, özel kabineler açılmasına, yıkama, temizleme ve teşhir yerleri tesisine izin vermeye Bakanlık yetkilidir.

Posta, Telgraf ve Telefon İdaresinin sorumluluğu ve gümrüğün denetlemesi altındaki yabancı kolilere mahsus kapalı yerler de, genel antrepo sayılır.

Özel antrepolar

MADDE 102. — Her türlü gümrük işlemini yapmaya yetkili gümrük idarelerinin bulunduğu yerlerde özel antrepolar açılabilir.

Parlayıcı ve patlayıcı veya bir arada buldukları eşya için tehlikeli olan veya muhafazaları hususi tertip ve tesislere lüzum gösteren maddeler, ancak, kendi tabiatlarına uygun olarak tesis olunan bu yerlere konulabilir. Aynı zamanda, buralara konu ile ilgili sair eşyanın alınmasına, Bakanlık izin verebilir.

Bu nevi eşya Bakanlıkça tesbit edilir.

Fiktif antrepo

MADDE 103. — Gümrüğün denetlemesi altında bulunmak şartıyla, mal sahipleri veya temsilcileri tarafından temin ve tesis edilmiş olan mahal ve depolara yükte ağır ve hacımlı eşya veya uygun görülecek sair maddelerin konulmasına ithal bakımından her hangi bir sakınca bulunmadığı takdirde izin vermeye Bakanlık yetkili olup, bu yerler fiktif antrepo telâkki edilir.

Yabancı eşyanın teşhir olunduğu fuar ve sergiler de fiktif antrepo sayılır.

Teminat

MADDE 104. — Bakanlık genel ve özel antrepo açma ve işletme izni vereceği gerçek ve tüzel kişilerden, bu kanuna göre aranacak vergi ve ceza haklarını korumak üzere münasip göreceği miktarda teminat istiyebilir.

Ancak, fuar ve sergiler hariç, fiktif antrepo açılmasında ve buraya eşya konulmasında teminat aranması mecburidir. Şu kadar ki, eşyaya ait teminat alınmış olsa bile, gümrük giriş işlemlerine başlanmadan ve bu işlemler bitirilmeden ve vergileri kesin olarak ödenmeden ve gümrüğün yazılı izni olmadan, eşya buralardan kısmen veya tamamen çıkarılamaz. Aksine harekette idari takipler ve kaçakçılık mevzuatına göre kovuşturma yapılır.

Antrepo yapıları

MADDE 105. — Antrepo olarak kullanılacak yerlerde, gümrükçe, aşağıdaki nitelikler ve şartlar aranır:

1. Eşyanın iyi muhafazasına elverişli olmak,
2. Özel antrepo yapılarında, tahsis edilecekleri maddelerin özelliklerine göre, ayrıca lüzumlu teknik tesisler bulunmak,
3. Lüzumu gümrükçe kabul edilen giriş ve çıkış kapılarından başka, insan girip çıkmasına ve eşya çıkarılmasına elverişli menfezleri kapatılmış olmak,
4. Umumi ulaştırma vasıtalarına yakın ve eşyanın girip çıkmasında gözetilmesine elverişli olmak,
5. Eşyanın antrepo içinde taşınması, istifi, tartılması, ölçülmesi, girişte ve çıkışta yükleme ve boşaltma gibi hizmetler için fennî tesis ve cihazları bulunmak,

Antrepo işletmeleri buralardaki eşyanın emniyeti ve hizmetlerin çabuk görülmesi bakımlarından, Bakanlıkça zamanla lüzum görülecek tesis ve tadilleri yapmaya ve ileri tekniğin gerektirdiği cihazları temine mecburdurlar.

Antrepolarda görevli gümrük memurlarının ücretleri

MADDE 106. — Her nevi antrepo sahip ve işletmeleri, bu yerlerde görevlendirilecek gümrük ve gümrük muhafaza memurlarına, Devletçe ödenecek maaş, ücret, tahsisat ve sairinin gayri-sâfi tutanlarını ilgili gümrük veznesine aydan aya peşin olarak öderler.

Beyan ve eşyanın antrepoya alınması

MADDE 107. — Antrepolara konacak eşya, sahip veya temsilcileri veya nâkilleri tarafından, 52 nci maddede yazılı süre içinde veya 53 ncü maddenin 2 No.lu fıkrasına göre Bakanlıkça tesbit olunacak esaslar dairesinde gümrüğe beyan olunur.

Eşya, antrepolara gümrüğün denetlemesi altında alınır. Şüphe edilen veya ilgililer tarafından lüzum gösterilen kablur muayene memuru huzuru ile açılıp yoklanır.

Kırık veya tamire muhtaç kablur ile, dağınık eşya antrepolarda gümrük ve antrepo işletmesinin müşterek kilidi altında ayrı bir yerde muhafaza altına alınır ve durum tutanakla tesbit olunur.

Antrepolarda yapılabilecek işler

MADDE 108. — Genel ve özel antrepolarda, gümrük denetlemesi altında, kab tamiri ve yenilenmesi, eşyanın havalandırılması, kalburlanması gibi iyi muhafazası bakımından lüzumlu veya yeni çeşitler yapılması, karıştırılması, büyük kablardan küçük kablara boşaltılması ve nümune çıkarılması gibi ticari icaplara uygun ameliyelere gümrükçe izin verilebilir.

Transit geçirilecek eşyanın menşelerine bakılmaksızın birbirleriyle veya millî eşya ile karıştırılmasına Bakanlıkça müsaade olunabilir.

Ancak, birinci fıkrada yazılı işlemler giriş eşyasında, eşyanın tarife cetvelindeki tatbik yerini değiştirecek mahiyette olmaksızın ve muhtelif resme tabi eşya bir kab içine konulmaksızın yapılabilir.

Bu hususlara aykırı hareketlerde, duruma göre, bu kanun veya kaçakçılık mevzuatı hükümlerine göre işlem yapılır.

Sorumluluk

MADDE 109. — İşletmeler, sundurma ve antrepolara konulan eşyanın, buraya alınışlarında gümrükçe miktarları tesbit edilmiş ise bu miktarlarından, tesbit edilmemiş ise belgelerinde yazılı miktarları üzerinden gümrüğe karşı sorumludur.

Şu kadar ki, eşyanın tabiatından ileri gelen kayıplarla fireler ve gümrüğün denetlemesi altında yapılan ameliyelerden ileri gelen eksiklikler ile sundurma ve antrepo işletmelerinin kusur ve hatalarından ileri gelmediği, gümrüğe ispat edilen telef, kayıplar ve çalmalar için vergiler aranmaz. Eşya gümrüklenmiş kıymeti üzerinden sigorta ettirilmiş ise, noksan çıkan eşyanın vergileri sigorta ettirenden veya lehine ettirilenlerden alınır.

Yukarıki fıkralarda yazılı sebepler dışında kalan eksiklikler kabul edilmez. Bunların vergi ve cezaları tutarı bir meblâğ, antrepo ve sundurma işletmesinden tazminat olarak alınır.

Tabiatları icabı, antrepolarda ve antrepolar arası nakliyatta veya antrepodan diğer bir gümrüğe sevkte, fire veren eşya ile antrepolarda yapılmasına izin verilen manipülasyonlardan dolayı noksanlaşan maddeler için bir fire tesbitine Bakanlık yetkilidir. Ancak, fiktif antrepolara konulan eşyada, her ne suretle olursa olsun vukubulan kayıplar ve fireler kabul olunmaz.

Gümrüğün denetleme hakkı

MADDE 110. — Sundurma ve antrepoların giriş ve çıkış kapıları ve eşyanın girip çıkmasına mahsus boru ve tertipleri gümrük idaresince de kilit ve mühür altında bulundurulur. Bakanlık, Devlet işletmelerine ait sundurma ve antrepolarda bu tedbirlerden vazgeçebilir.

Bakanlığın müfettişi ve müfettiş muavinleri ile ilgili gümrük âmirleri veya yetkili kılacakları memurları sundurma ve antrepolarda gümrük haklarını koruma ve suiistimalleri önliyecek tedbirleri almaya ve bu işletmelerin kayıtlarını ve belgelerini tetkik ve teftiş etmeye ve her zaman sundurma ve antrepolardaki eşyayı yoklamaya yetkilidirler. Sundurma ve antrepo işletmeleri de bu kayıtları ve belgeleri ve eşyayı bunlara göstermeye, sundurma ve antrepoları açmaya ve yapılacak yoklamaları kolaylaştırmaya mecburdurlar.

Sundurma ve antrepo işletmelerince tutulacak giriş çıkış kayıt ve muhasebeleri, gümrük denetlemesini temin edecek şekil ve usullere uygun olması lâzımdır.

Gümrüklere yukarıki fıkralara göre alınan tedbirler ve yapılan denetlemeler, sundurma ve antrepo işletmelerinin bu kanuna göre olan sorumluluğuna iştirak sayılmaz ve bu sorumluluğu azaltmaz.

Denetleme neticeleri

MADDE 111. — Sundurma ve antrepo mevcutları her yıl gümrüğün denetlemesi altında sayılarak kayıtlarla karşılaştırılır. Eşyası sayılamıyacak kadar çok olan büyük sundurma ve antrepolarda yoklamalar, gümrükçe belirtilecek usule göre, en çok beş yıl içerisinde tamam olmak üzere kısım kısım yapılabilir.

Yapılan denetleme ve yoklama sonunda noksan çıkan eşya hakkında kaçakçılık takibatı yapılmasını gerektirir haller müstesna, kanununun 109 ncu maddesi hükümleri uygulanır.

Ancak, fiktif antrepoda çıkan noksanlıklarda, duruma göre 104 ncu maddenin 2 nci fıkrası da uygulanır.

Fazla çıkan eşya hakkında, kaçakçılık takibatı yapılmasını gerektirir haller müstesna, kayda alınarak, 140 ncu madde hükümleri uygulanır.

Şu kadar ki, fiktif antrepolardaki fazlalık orijinal ambalajlı eşyadan ise ve giriş sırasında kasden beyan edilmemiş olduğu anlaşılırsa, kaçakçılık takibatı da yapılır.

Süre

MADDE 112. — 1. Genel ve özel antrepolarda eşya, en çok beş yıl kalabilir. Bakanlık makbul sebepler dolayısıyla, eşyanın iyi bir halde bulunması şartıyla bu süreyi bir yıl daha uzatabileceği gibi, bu sürelerle antrepoda kalması mahzurlu olan eşya için bu süreyi kısaltabilir.

Genel antrepo sayılan posta, telgraf ve telefon idaresinin sorumluluğu altındaki mahallerde, eşyanın bekleme süresi bağlı bulunduğu milletlerarası anlaşmalar hükümlerine tabidir.

Bu süreler sonunda eşya yabancı memleketlere çıkarılmazsa vergilerinin ödenerek yurda sokulması lâzımdır. Süresi dolduğu halde kaldırılmıyan eşyanın çekilmesi sahiplerinin adreslerine yazı ile ve adresleri bilinmiyorsa ilân suretiyle tebliğ edilir.

Bu tebliğden itibaren bir ay içinde kaldırılmıyan eşya hakkında 140 ncu madde hükümleri uygulanır.

2. Fiktif antrepolarda eşyanın kalabileceği süre, iki yılı geçmemek üzere Bakanlıkça tesbit olunur. Bu süre içinde kaldırılmıyan eşyanın vergileri teminatlarından mahsubedilir. Bu kabil olmazsa Âmme Alacaklarının Tahsili Usulü hakkındaki Kanun hükümlerine göre işlem yapılır.

3. Yolcu beraberinde gelen eşyanın gümrük salonları ile antrepolarda kalabileceği süre üç aydır. Bu süre içinde kaldırılmıyan eşya hakkında 140 ncu madde hükümleri uygulanır.

Antrepolararası nakil

MADDE 113. — Eşyanın bir antrepodan başka antrepoya kaldırılması ve genel antrepoda açılmış özel kabineler arasında yer değiştirilmesi gümrükçe tesbit olunacak usul dairesinde yapılır.

Ancak, antrepo değiştiren eşyanın Kanununun 112 ncu maddesinde yazılı süreleri, bunların ilk antrepoya girdiği tarihten hesaplanır.

Antrepodaki eşyanın devri

MADDE 114. — Antrepolarda sahipleri adına kaydı yürütülen eşyanın başkasına devri, devreden ve devralan tarafından, antrepo işletmesine ve gümrüğe yazılı olarak bildirilir.

Eşyaya ait vergiler ve cezalar hakkındaki teminat şartlarına uygunluk gösterildiği takdirde gümrükçe, bu devre müsaade edilir.

İşletmeler ve eşya sahibi münasebeti

MADDE 115. — İşletmeler ile eşya sahipleri arasında ardiyecilik münasebetlerinde genel hükümler uygulanır.

Gümrüğün sundurma ve antrepolarından alınacak ücret

MADDE 116. — Gümrükçe işletilen sundurmalarla antrepolara konacak eşyadan alınacak ardiye, hamallık ve açıcılık gibi hizmetler karşılığı ücretler, mahallî rayice uygun olarak Bakanlıkça tesbit edilir ve yayınlanır.

Antrepolarda özellik gösteren faaliyet

MADDE 117. — Serbest liman ve bölge kanunu hükümleri saklı kalmak üzere sınai faaliyetlerle rafineri tesisleri, kimya ve montaj sanayii gibi özellik taşıyan faaliyetlerin cereyan ettiği özel antrepolar ve benzeri yerlerde yapılacak işler ve gümrükçe uygulanacak usuller, Bakanlıkça tâyin ve tesbit olunur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Geçici kabul ve geçici muaflik rejimi

Geçici olarak giren eşya

MADDE 118. — Ham veya yarı mamul maddeleri dışardan getirilerek memleket içinde başkaca maddeler katılmış olsun olmasın tamamlayıcı veya değerlendirici az veya çok bir işçilik gördükten ve yarı mamul veya mamul hale getirildikten sonra en geç iki yıl içinde tekrar çıkarılacak eşyanın vergileri, Bakanlıkça kabul ve tesbit edilecek esas ve şartlar dairesinde, teminata bağlanır.

Bu hükümden faydalanabilecek eşya ile bunların görebilecekleri işçilik derecesi, ücreti ve fire nisbetleri Maliye, Sanayi ve Ticaret, Gümrük ve Tekel ve Dış Ekonomik İlişkiler Bakanlıklarınca müştereken tesbit olunur.

Ayrıca yurda katı olarak sokulan ham, yarı mamul ve mamul maddelerin yurtda başkaca maddeler katılınsın katılmasın, tamamlayıcı veya değerlendirici bir işçilik görerek yarı mamul veya mamul halde ihraçlarında bu eşyanın maliyetine giren Gümrük Vergisi ile gümrüklere alınan sair vergi, resim ve harçların toplamına karşılık vasatı bir verginin reddine Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Geçici muaflik

MADDE 119. — Aşağıda yazılı maksatlarla memlekete geçici olarak girecek yabancı eşyanın vergileri, Bakanlıkça kabul ve tesbit edilecek esas ve şartlar dairesinde, teminata bağlanır.

1. Tamir edilmek, boyanmak, temizlenmek veya benzeri bir işçilik görmek üzere gelen ve altı ay içerisinde çıkarılacak olan eşya,

2. Altı ay içinde tekrar çıkarılmak üzere sergi, panayır ve pazarlar, koşu ve müsabakalar, konferanslar ve törenler için getirilen eşya ile tiyatro ve sirk heyetlerinin getirdikleri sahne ve temsil eşyası, takımları ve hayvanları,

3. Bir yıl içinde yurt dışına çıkarılmak şartıyla yabancı film ve televizyon müesseselerinin yurdumuzdaki faaliyetleri için getirecekleri film çekme makinaları ile alet ve malzemeleri, dekor ve aksesuarları ve boş filimleri,

4. a) Memleket eşyasının ihracında ambalaj maddesi olarak kullanılmak üzere gelen eşya, (Bu hükümden faydalanılacak ambalaj maddelerinin çeşitleri ve hangi eşyanın çıkışında kullanılacağı ve ne kadar süre içerisinde çıkarılacağı, görebileceği işçilik ve fireleri Sanayi ve Ticaret, Gümrük ve Tekel ve Dış Ekonomik İlişkiler Bakanlıklarınca müştereken tesbit edilir.)

b) Ticari olan veya olmayan eşya naklinde kullanılmak üzere dolu veya boş olarak gelen liftler, tüpler, masura, bobin ve sair zarflar ile makaralar, (Bunlardan gerek dolu ve gerekse boş gelenlerin ne kadar süre yurt içinde kalabileceği Bakanlıkça tesbit olunur.)

c) Sanayide kullanılacak olan ve memleket dâhilinde yapılmamasından dolayı ümalâtçıya bir külfet tahmil edeceği Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca kabul ve tesbit edilecek kalıplar, (En geç altı ay zarfında yurt dışına çıkarılmak kaydıyla.)

5. Milletlerarası anlaşmalarla kabul ettiğimiz hükümler saklı kalmak şartıyla, siparişe mahsus olmak üzere getirilen her çeşit nümunelik ve modellik eşya, (Altı ay içinde çıkarılmak ve yabancı fabrika ve sanat sahipleriyle bunların gezici ticaret memurları tarafından getirilmek ve karşılıklı olmak şartıyla.)

6. Tecrübe ve muayene edilmek için gelen ve en geç altı ay içerisinde çıkarılan eşya, (Bakanlığın izni ile.)

7. a) Büyük inşaat, tesisat ve fennî araştırmalarla batık gemilerin çıkarılması işlerinde kullanıldıktan sonra tekrar yurt dışına çıkarılacak olan ve memlekette bulunmayan veya temini büyük külfeti gerektiren fennî vasıta ve taşıtlar ile bunların takımları, (Bu eşyanın çeşitleri ve yurt içinde kalabileceği süreler Bayındırlık ve Gümrük ve Tekel Bakanlıklarınca tesbit olunur.)

b) Balık avcılığında kullanılmak üzere hariften getirilecek balıkçı gemileri ile bunların içinde bulunan balık avına mahsus lüzumlu teçhizat ve malzeme, (Bunların mahiyetleri ve yurt içinde kalabileceği süreler Gümrük ve Tekel, Sanayi ve Ticaret, Ulaştırma, Dış Ekonomik İlişkiler Bakanlıklarınca tesbit olunur.)

c) Tankerlerin ve sair gemilerin yıkanması, temizlenmesi ve tamiri için milletlerarası usullere göre getirilen ve patent icabı satılmayan tulumbarlar ve sair fennî vasıtalar, (Bunların mahiyetleri ve yurt içinde kalabileceği süreler Gümrük ve Tekel ve Ulaştırma Bakanlıklarınca tesbit olunur.)

8. Hükümetin izni ile memleketimizde kazılar ve araştırmalar yapan şahıs veya heyetlerin bu maksatlar için getirecekleri eşya, (Bunların çeşitleri ve tekrar çıkış süreleri Millî Eğitim ve Gümrük ve Tekel bakanlıklarınca tesbit olunur.)

9. İdari veya adli kaza için delil olarak getirilen ve tahkikat veya muhakeme sonunda çıkarılacak olan eşya,

10. Türkiye'de geçici bir zaman oturmak üzere gelenlerin kendilerine mahsus olan kamplama eşyası, (Bunların çeşitleri ve miktarları seyahatin maksadına göre ve devam süresine uygun olmak ve bir yıl içinde iade edilmek şartıyla.)

11. Yabancı memleketlerde oturan fen ve sanat sahipleriyle işçilerin sanatlarını icra için Türkiye'ye gelişlerinde beraberlerinde getirdikleri veya kendilerinden en çok bir ay önce veya bir ay sonra kendi adlarına veya Türkiye'de ilgili olduğu müessese adına gönderilen ve bir yıl içerisinde çıkarılan, kendilerine mahsus cihaz ve aletleriyle takımları,

12. Yapılan andlaşmalara göre geçici olarak Türkiye'ye giren muharrir ve müteharrik demiryolu vasıtaları ile sınır nakliyatında kullanılan taşıtlar, (Gümrük ve Tekel ve Ulaştırma Bakanlıklarınca tesbit edilecek esaslar dâhilinde ve teminat aranılmaksızın.)

13. Türkiye'ye geçici ve belirli bir süre için çalışmak, tetkik ve tahsilde bulunmak için gelen yabancıların beraberlerinde veya kendilerinden en çok iki ay önce veya altı ay sonra getirdikleri veya getirecekleri,

a) Kullanılmış ev eşyası iki yıl süre ile kalabilir. Bu süre sonunda ikamet uzaması halinde bu kanunun 10 ncu maddesininin 4 ncu fıkrası hükmü uygulanır.

b) Otomobil ve motosikletler Türkiye'de iki yıl kalabilir.

Bu süre Bakanlıkça en çok üç yıl daha uzatılabilir. (Kanunun 12 nci maddesi hükmünden faydalanamayacak olan bu taşıtların özel bir trafik plâkası taşımak ve memlekette kaldığı süre içerisinde içişleri ve Gümrük ve Tekel Bakanlıklarınca müştereken tesbit edilecek esaslar dairesinde kullanılmak şartlarıyla.)

Beyan

MADDE 120. — Türkiye'ye geçici olarak sokulacak eşya 54 ncu maddenin birinci fıkrasındaki esaslar dâhilinde geçici kabul giriş beyannamesiyle gümrüğe beyan olunur. Bu beyannamenin şekli, adedi ve ihtiva edeceği bilgiler ile beyanın tevsikine yarıyacak belgelerin mahiyet ve adedleri ve hangilerinin beyannameye ekleneceği ve sair hususlar Bakanlıkça tâyin ve tesbit olunur.

Bu kanunun 12 nci maddesinde geçen triptik ve gümrük giriş karneleri veya benzeri belgeler de geçici kabul giriş beyannamesi sayılır.

Sınırı sık sık geçecek taşıtlar için muayyen bir devreye mahsus pasavanlar kullanılır.

Muayene ve teminat

MADDE 121. — Girişte Gümrük İdaresi tarafından, beyanlar incelenerek teminata bağlanması gereken vergilerle eşyanın ayniyetlerini denetlemeye yarıyacak nitelikleri tesbit olunur. İlgililer eşya nevinin en yüksek tarifesi üzerinden teminat vermeyi isterse o yolda işlem yapılır. Kullanılmış çuval ve kanaviçeler Bakanlıkça ayniyet ve nitelik tesbitinden istisna edilebilir. Bu takdirde Bakanlıkça bunlar için ayrı esaslar konulur.

Tekrar çıkarma

MADDE 122. — Eşyanın tekrar çıkarılmasından vazgeçilerek süresi içinde antrepoya veya gümrükçe izin verilen yerlere konulması caiz ve tekrar çıkış hükmündedir.

Kaçakçılık kovuşturmasını gerektirir haller saklı olmak üzere süresi içinde zorlayıcı sebepler dışında yurt dışı edilmeyen eşyaya ait teminat irat kaydedilir. Miktar itibariyle çıkan noksanlıkların da vergileri teminatından mahsubedilir.

Çıkış gümrüğünce yapılan muayenesinde cinsi ve nevi itibariyle beyannamesine aykırı bulunan eşya hakkında kaçakçılık kovuşturması yapılır.

DÖRDÜNCÜ AYIRIM

Çıkış rejimi

BİRİNCİ BÖLÜM

Çıkış işlemleri

Beyanname ve tescil

MADDE 123. — Türkiye'den kesin olarak çıkarılacak eşyanın yetkili gümrüğe beyanname ile bildirilmesi mecburidir.

Beyannamenin şekli, adedi ve ihtiva edeceği bilgiler ile beyanın tavsikine yarıyan belgelerin mahiyet ve adedleri ve hangilerinin beyannameye ekleneceği ve sair hususlar Bakanlıkça tâyin ve tesbit olunur.

Beyannamenin tescili, deftere kaydı ve üzerine sıra numarası, tarih ve resmî mühür konması ile tamam olur.

135 nei maddenin 2 nei fıkrasında sözü geçen çıkış beyannameleri de bu madde hükmüne göre tescil olunur.

Sözle beyan ve özel beyan

MADDE 124. — Aşağıdaki eşya gümrüğe ağızdan veya Bakanlıkça tâyin ve tesbit edilecek şekilde beyan olunur :

1. Yolcu ve turistlerin beraberlerindeki zat eşyası, devamlı görevle veya yerleşmek üzere yabancı memleketlere giden Türk memur ve vatandaşlarının ve Türkiye'deki devamlı görevleri ve işleri sona eren yabancıların beraberlerinde götürcekleri veya gidişlerinden iki ay evvel veya altı ay sonra gönderilecek zat ve ev eşyası, fen ve sanat sahiplerinin ve işçilerin sanatlarını icra için beraberlerinde götürdükleri aletleri ile takımları ve ticari kıymeti olmayan nünuneler,

2. Nakil vasıtaları hizmetlilerinin beraberlerinde götürcekleri zat eşyası,

3. Deniz, kara ve hava nakil vasıtalarına verilecek kumanya ve yakıtlar,

4. Kara sınırı bölgesinde köy ve kasabalar ile pazarlardan sınırın diğer tarafındaki halkın kendi ihtiyaçları için alıp götürcekleri eşya ve hayvanlar ve Türkiye sınırı bölgesi ahalisinin sınırın diğer taraf bölgesindeki köy, kasaba ve pazarlara satmak üzere birlikte götürdükleri kendi eşya ve hayvanları, (Bunların cins, nevi ve miktarları Bakanlıkça tâyin ve tesbit edilir.)

5. İçinde ölü veya ölünün kül veya kemikleri bulunan tabut vazo ve sair kablar ile çelenk ve çiçekler,

6. Kurye çantaları ve Türkiye nezdindeki yabancı devletlerin misyon şefleri ile diplomatik muafıklardan faydalanan ve meslekten olan elçilik ve konsolosluk mensuplarına, delege ve heyetlere ait zat ve ev eşyası ve taşıtları, (Bunlar için kurye mektupları ve misyon şeflerince verilmiş mektuplar aranır.)

7. Ticari mahiyet arz etmeyen yerli mamul ve mahsullerden hediyeelik eşya,

8. Ticari reklâm maksadiyle gönderilecek ve gönderildikleri yerlerde parasız olarak dağıtılacak matbu ilân, katalog, broşür, takvimler ve emsali matbuat,

9. Türkiye'de vefat eden yabancıların memleketlerindeki kanuni mirasçılarına intikal eden zat ve ev eşyası,

10. Turistlerin beraberlerinde götürecekleri veya gidişlerinden önce veya sonra gönderecekleri eşya,

Yukardaki fıkralar dışında kalan gayriticari eşyanın ihracına ait usuller giriş hükümlerine uygun olarak Bakanlıkça tesbit edilir.

Çıkış eşyasının kıymeti

MADDE 125. — Eşyanın çıkışı anında beyan edilecek kıymeti, müstakil bir alıcı ile müsakil bir satıcı arasında tam ve serbest rekabet şartları altında takarrür etmiş olan, çıkış mahallindeki ihraç fiyatıdır.

Eşyanın beyannamesi Türkiye'den son çıkış mahallinde verilmemiş ise, buraya kadar olan nakliye masrafları da, fiyata dâhil edilir.

Ancak ihracata ait her türlü vergi, resim ve harçlar ile ihracatçıya geriverilecek dahili vergi ve resimler ve ihracata mütaallik her türlü yardımlar bu fiyata dâhil değildir.

Beyannamenin tescili şartları

MADDE 126. — Ticari mahiyette olup beyanname ile çıkış işlemi yapılması gereken eşyaya ait beyannamelerin, gümrükçe kabul ve tescili için, mütaakıp maddelerde yazılı olduğu üzere, eşyanın tamamının muayeneye hazır bulundurulması ve deniz, kara ve hava nakil vasıtalarının Bakanlıkça tâyin edilecek süre içinde geleceğinin tevsik edilmesi şarttır. Ancak, standardizasyon kontrolleri hariç olarak gümrükçe yaptırılacak tahlil ve ekspertizi icabettiren hallerde nakil vasıtalarının gelişinden evvel beyanname tesciline gümrük idare âmirince izin verilir.

Muayeneye arz ve muayene yeri

MADDE 127. — Çıkış eşyasının tamamının, çıkış işlemi yapmaya yetkili gümrüğe veya gümrükçe gösterilen bir mahalle, sundurma ve antrepoculuğu tekeli altında bulunduran yerlerde de bu müesseselerin ihtiyaç nisbetinde temin ve gerekli vasıtalarla teçhiz edecekleri sundurmalara mal sahipleri veya komisyoneuları tarafından getirilmesi ve burada gümrüğün muayenesine arz edilmesi mecburidir.

Ancak, döküm halindeki eşyanın deniz üstünde vapura veya vagon ve diğer taşıtlara yükletilirken muayenesinin yapılmasına gümrükçe izin verilir.

Sundurma süresi

MADDE 128. — Çıkış eşyası, sundurmalarda bir ay kalabilir. Zorlayıcı veya gümrükçe kabul edilebilecek makbul sebepler tahtında, gümrük idare âmirlerince bu süre bir defaya mahsus olmak üzere en çok üç aya kadar uzatılabilir.

Bu sürenin sonunda ihraç edilmeyen veya kaldırılmıyan çıkış eşyası kanununun 140 nci maddesi hükmüne göre tasfiye olunur.

Noksan ihraç ve beyanname düzeltme

MADDE 129. — Beyan edilen eşyanın tamamının ihraç şarttır. Zorlayıcı sebepler altında fiili ihracatta bir noksanlık olduğu takdirde vasıtanın hareketini takibeden ilk iş günü içinde keyfiyetin yazılı olarak gümrük idare âmirine bildirilmesi mecburidir. Beyanname fiilen ihraç edilen miktar üzerinden kapatılır. Geri kalan partinin ihraçında ise kanunun 123 ncu maddesi gereğince yeniden bir beyanname verilmesi mecburidir.

Cins, nev'i ve birim fiyatı hariç beyannamelerde düzeltme yapılabilir.

Muayene

MADDE 130. — Çıkış eşyası 69 ncu maddede sözü edilenler huzurunda, gümrükçe muayene edilerek beyanların sıhhati denetlenir.

Bu denetleme sırasında eşyanın cins, nev'i ve niteliğinin tâyininde gümrük laboratuvarlarından istifade edilebileceği gibi, ekspertiz ücretinin ihraçatçı tarafından ödenmesi suretiyle mahallî ticaret ve sanayi odalarının mütehassıs elemanlarından da faydalanabilir.

Ancak, muayeneye başlanılabilmesi için eşyanın tamamının muayeneye arz edilmiş olması lâzımdır. Döküm halinde yapılacak ihraçatla, başka başka yerlerden veya kısım kısım gelmekte olduğu tevsik edilen eşyanın ihraçında muayenenin bunlara göre yapılmasına gümrük idare âmiri izin verebilir.

Girişte muayeneden istisna edilen eşya, bu hükümlere muvazi olarak çıkışta da muayeneye tabi değildir.

İcabında, çıkış eşyasının cins ve mahiyetine ve ihraçatın özelliğine göre, Bakanlık yukarıki maddeler hükümlerine bağlı kalmaksızın ihraçatın daha kolay yapılmasını sağlayacak hükümler koyar.

İKİNCİ BÖLÜM

Geçici çıkış ve geri gelen eşya

Geçici çıkış

MADDE 131. — Geri getirilmek üzere ihraç edilecek eşya, ihraçın maksadı gideceği memlekette göreceği işçiliğin mahiyeti, ayniyetini tesbite yarıyacak alâmetleri ve kanunun 125 nci maddesi gereğince kıymeti de gösterilmek şartıyla geçici çıkış beyannamesi ile gümrüğe beyan olunur.

Bu beyannamenin şekli, adedi, ihtiva edeceği bilgiler ile, beyanın tevsikine yarıyacak belgelerin mahiyet ve adedleri ve hangilerinin beyannameye ekleneceği ve Yönetmelikte gösterilecek sair hususlar Bakanlıkça tâyin ve tesbit olunur.

Yabancı memleketlere seyahat eden ve ikametgâhı Türkiye'de bulunan Türk ve yabancıların kendilerine ait taşıtlar ile sınıra yakın bölgelerde komşu memleketlere eşya ve yolcu naklinde kullanılan diğer taşıtlar için, gümrük idaresince tesbit veya bu hususlarda milletlerarası mahiyette olarak kabul edilmiş triptik, gümrük geçiş karnesi ve benzeri belgeler veya pasavanlar beyanname olarak kullanılır.

Gümrüklere lüzum görülürse eşyanın üzerine sabit damgalar vurulur veya kurşun mühür takılır.

Geri gelen eşya

MADDE 132. — 1. Yabancı memleketlere çıkarıldıktan sonra asli nitelikleri değişmeksizin geri getirilen, aşağıda yazılı memleket eşyası ve millileşmiş eşya ayniyetleri gümrüğe ispat ve tevsik edilmek şartıyla vergiye tabi değildir.

a) Yol ve coğrafya durumu sebebiyle, Türkiye'nin bir yerinden başka bir yerine sevk için yabancı topraktan transit geçirilerek üç ay içinde geri getirilen eşya,

- b) Gittiği memleketin gümrük sınırından dışarı çıkarılmıyan veya bu memlekette geçici kabul veya muaflik usulüne tabi tutularak çıkışından itibaren iki yıl içinde geri getirilen eşya,
- c) Gittiği memleketin gümrük sınırından geçtikten sonra satılmamak veya alıcısı tarafından iade edilmek yüzünden iki yıl içinde geri getirilen eşya,
- d) Yerli mahsul ve mamullerin çıkışında ambalaj maddesi olarak kullanılıp, bir yıl içinde dolu veya boş getirilen kablar, örtüler ve sargılar ile göç eşyası naklinde kullanılmış lifler,
- e) Yabancı ülkelere seyahat eden Türkiye'de mukim Türk veya yabancıların Türkiye'den çıkışlarından itibaren en geç iki yıl içinde geri gelen her türlü taşıtları ve bunların yedek ve yenileme parçaları ile hayvanları ve bunların binek ve koşum takımları, römork ve rulotler, seyahat esnasında kullanılmaya mahsus mutfak ve yatak eşyası ve kamping, av, kayak ve sair spor alet ve takımları ve taşıtlara takılmış radyo, televizyon ve ses kayıt cihazları ve pikapları (Motorlu taşıtların mütat depolarında bulunan alkaryakıt ve yağlardan vergi alınmaz).

- f) Türkiye Cumhuriyeti Elçilik ve Konsolosluklarından geri getirilen her türlü eşya,
- g) Altı ay içinde geri getirilen yük ve yolcu taşıtları ve hayvanları,
- h) Sürekli veya geçici olarak yabancı memleketlere gidenlerin götürdükleri ev eşyası üç sene zarfında geri getirilmek ve çıkışında ayniyeti tesbit edilmiş olmak kaydıyla,

2. Temizlenmek, boyanmak, tamir, tadil, izabe, tasfiye ve elektrolize edilmek veya başkaca bir ameliye görmek veya asli bir kısım veya cihaz ilâve edilmek gibi maksatlarla çıkarıldıktan sonra ihracatçısı tarafından tekrar ithal edilmek üzere bir yıl içinde geri getirilen eşya hakkında aşağıdaki hükümler uygulanır :

a) Yukarda yazılı ameliyeler dolayısıyla eşyanın bünyesinde ve niteliğinde bir değişiklik yapılmadan geri gelen eşyadan, işçiliğin yapıldığı memlekette ihtiyar edilen masraf ve ücretler ile dönüş için ödenen navlun ve sigorta bedelleri tutarı esas alınarak geri getirilen eşyanın intibak ettiği giriş tarife cetvelindeki pozisyonundaki nisbet üzerinden vergi alınır.

b) Gördüğü ameliye dolayısıyla eşyanın bünyesi ve niteliği değiştiği takdirde giriş tarife cetvelinde intibak ettiği tarife pozisyonu üzerinden vergiye tabidir. Bu eşyanın kıymeti kanunun 65 nci maddesine göre tâyin ve tesbit edilir.

c) Eşyaya asli bir kısım veya cihaz ilâve edilirse bunlar da ayrıca intibak ettiği giriş tarife cetvelinin pozisyonu üzerinden vergiye tabidir.

d) İzabe suretiyle yabancı maddelerden temizlenmek veya elektrolize edilmek gibi maksatlarla geçici olarak yabancı memleketlere gönderilen maden cevherlerinden elde edilen ve milletlerarası teamüllere göre mamul sayılmıyan ve imalâtta ilk madde olarak kullanılan külçe ve kütük halindeki sâf gümüş, kurşun, demir, bakır ve sair madenlerden vergi alınmaz. (Memleket dâhilinde bu gibi ameliyelerin yapılmasının mümkün olmadığını Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca kabulü şartıyla.)

Satış suretiyle kesin olarak ihraç edilen maden cevherlerinin satış anlaşmasına göre terkiibinde bulunan ve izabe sonunda iade edileceği kabul edilen külçe ve kütük halindeki sâf altın, plâtin ve gümüşten de vergi alınmaz.

Bu ihracatın kontrolü hususunda Sanayi ve Ticaret, Dış Ekonomik İlişkiler, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Gümrük ve Tekel Bakanlıklarınca ortaklaşa düzenlenecek Yönetmelik hükümleri uygulanır.

BEŞİNCİ AYIRIM

Posta rejimi

Denetleme hakkı

MADDE 133. — Posta yolu ile Türkiye'ye gelen veya Türkiye'den gönderilen veyahut mahrecine veya Türkiye'ye iade edilen eşya ve küçük koliler gümrüğün denetlemesine ve muayenesine tabidir.

İçinde eşya bulunmayan mektuplar bu hükmün dışındadır.

Yabancı memleketlerden gelen bilûmum posta çantaları ve koliler ilk giriş kapısından itibaren gümrük denetlemesi altında posta, telgraf ve telefon idarelerine sevk edilir ve burada gümrük muayenesine tabi tutulur.

Yabancı memleketlere gönderilecek posta çantaları ve koliler de gümrük denetlemesine tabi olup, çıkış kapısında bunların daha evvel gümrükçe muayene ve denetlemeye tabi tutulduğunu gösteren gümrüğe ait mühürlerin ve sair işaretlerin bulunup bulunmadığı ve sağlamlığı çıkış kapısındaki gümrükçe tesbit edildikten sonra çıkışına müsaade edilir.

Bu denetlemenin şekli ve şümulü Gümrük ve Tekel ve Ulaştırma Bakanlıklarınca tâyin ve tesbit olunur.

Eşyanın kullanılacağı yerler

MADDE 134. — Posta yolu ile Türkiye'ye gelen eşya 101 nci maddenin son fıkrası hükmüne göre genel antrepo sayılan yerlere gümrüğün denetiminde Posta, Telgraf ve Telefon İdaresinin sorumluluğuna bırakılır.

Posta yolu ile Türkiye'den yabancı memleketlere gönderilecek eşya da, yine gümrüğün denetlemesi ve posta, Telgraf ve Telefon İdaresinin sorumluluğu altındaki sundurmalara konulur ve eşya burada ancak bir ay bekletilebilir. Bu sürenin geçmesi üzerine eşya 140 nci madde hükümleri dairesinde tasfiye edilir.

Ticari mahiyetteki eşyanın beyanı

MADDE 135. — Posta yolu ile Türkiye'ye gelen ve Türkiye'den yabancı memleketlere gönderilecek ve genel hükümlere göre işleme tabi tutulacak olan ticari mahiyetteki eşya :

1. Girişte, 54 nci madde hükümlerine uyularak düzenlenmiş giriş beyannamesiyle,
2. Çıkışta, 123 nci madde hükümlerine uyularak düzenlenmiş çıkış beyannamesiyle, Gümrüğe beyan edilir.

Gazete, kitap, risale ve mevkut mecmualar için tahakkuk varakası kullanılır.

Bu beyanname ve tahakkuk varakalarının işlemlerinde kanunun mahsus hükümleri uygulanır.

Ticari mahiyette olmayan eşyanın beyanı

MADDE 136. — Posta yolu ile Türkiye'ye gelen veya Türkiye'den dış ülkelere giden ticari mahiyeti olmayan hediye, numunelik ve benzeri eşya için deklârasyon anduanlar beyanname hükümündedir. Gelen eşyanın deklârasyon anduanlarında yazılı kıymetleri gümrükçe uygun görüldüğü takdirde aynen kabul olunur. Uygun görülmiyenler ile deklârasyon anduanlarında kıymeti yazılı olmayanlar için gümrükçe, 65 nci madde hükümleri dairesinde, emsallerine göre tesbit edilecek kıymetleri vergi tahakkukuna esas tutulur.

Giriş ve geçici çıkış işlemlerinde tahakkuk varakaları kullanılır.

Ticari maksatlar dışında gelen ve giden gazete, kitap, risale ve mevkut mecmualar bu hükmün dışındadır.

Bu suretle gelen eşyanın muayene edilmeden vergileri tahakkuklarının ve diğer gümrük işlemlerinin deklârasyon anduanlara müsteniden yapılabilmesi hususunda usuller koymaya Bakanlık yetkilidir.

Vergilerin tahsil şekli Bakanlıkça tesbit olunur.

Posta, Telgraf ve Telefon İdaresinin mükellefiyeti

MADDE 137. — Postanelerde gümrük işlemleri için lüzumlu ölçü aletleri ve tahlil ve teknik cihaz ve maddeleri, buralarda görevli gümrük memurlarının çalışmalarına elverişli gümrük büro-

ları ve bunların mefruşatı, telefonu, aydınlatma ve ısıtma ihtiyaçları, Posta, Telgraf ve Telefon İdaresince parasız temin edilir.

Posta idarelerindeki gümrük denetleme ve muayene işleri dolayısıyla gümrük memurlarının kanunun 163 nci maddesine göre tesbit edilen saatler dışında yaptıkları mesainin ücreti 164 nci madde hükümleri gereğince Posta, Telgraf ve Telefon İdaresince ödenir.

ALTINCI AYIRIM

Sınır rejimi

Sınır ticareti

MADDE 138. — Sınır ticaretine ve münasebetlerine ait gümrük denetleme ve işlemleri, coğrafi durum ve bölge ihtiyaçları göz önünde tutularak Gümrük ve Tekel Bakanlığı ile ilgili bakanlıklar tarafından müştereken elverişli ve kolay usullere bağlanır.

Sınır ticaretinin çevresi andlaşmalarla tâyin edilmemiş ise on kilometre derinliği geçemez.

YEDİNCİ AYIRIM

Denizden kurtarılan eşya rejimi

Kazaya uğruyan gemiler ve eşya

MADDE 139. — Zorlayıcı sebeplerle Türkiye karasularında yabancı eşyasını atan, karaya çıkararak veya başka bir taşıta aktarma eden ve bu eşyayı toplıyan gemi kaptanları ile sair kişiler keyfiyeti hâdisenin vukubulduğu mahalle en yakın gümrük veya mülki idare âmirlerine veya varacakları ilk gümrük idaresine bildirmeye mecburdurlar.

Sahip veya nâkilleri tarafından muhafaza altına alınmıyan veya sahip ve nâkilleri meydanda olmiyan ve açıkta nezaret altında tutulması mahzurlu görülen bu gibi eşyayı gümrük idaresi, bütün masrafları sahip ve nâkillere aid olmak üzere, sundurmaya kaldırabilir. Bu eşyanın sundurmada bekleme süresi üç aydır. Nakil masraflarını kurtarmıyacak veya mahallî vasıtalarla nakli mümkün olmayacak eşya hakkında kanunun 140 nci maddesi hükmü uygulanır.

SEKİZİNCİ AYIRIM

Eşyanın satış ve tasfiyesi rejimi

Tasfiye edilecek eşya

MADDE 140. — Aşağıda yazılı eşya Bakanlığın tâyin ve tesbit edeceği esaslar dairesinde, Gümrük idareleri tarafından cins, nev'i, miktar, nitelik ve kıymetleri tesbit edilerek ilân olunduktan sonra açık artırma yoluyla satılır :

1. Giriş ve çıkış eşyasından, antrepo ve sundurmalarda ve gümrük denetlemesi altında bulunan yerlerde, bu kanunda yazılı sürelerden fazla kalmış olan eşya,
2. 111 nci maddeye göre yapılacak yoklama neticesinde sundurma ve antrepolarda fazla çıkan eşya,
3. 139 ncu maddenin ikinci fıkrasına göre sahip veya nâkilleri tarafından kaldırılmıyan eşya,
4. Sahip veya nâkilleri veya namına gelenler tarafından gümrüğe terk edilen veya 68 nci maddede göre terk edilmiş sayılan eşya,
5. 61 nci maddedeki süre içinde giriş işlemi takip ve intaç ettirilmediğinden dolayı tasfiye edilecek eşya,

Ancak, çabuk bozulmak, akmak ve sızmak tehlikesine mâruz bulunan veya saklanması külfet veya tehlikeli veya masraflı olan eşya, sürelerini doldurmadan önce satılabilir.

Satış işlemleri

MADDE 141. — Satışı yapılacak eşyanın kıymeti, cinsi, nev'i, miktar ve nitelikleri 65 nci maddenin 10 ncu fıkrası ve 68 nci madde hükümleri de göz önünde bulundurularak muayene kurullarınca tesbit edilir ve vergi tahakkuku kanuni vergi haddi ve nisbetleri üzerinden yapılır.

Buna göre hazırlanan satış kâğıtları özel bir deftere tarih ve sıra numarası altında kayıt ve tescil olunur.

Satışa çıkarılacak eşyanın sahip veya nâkileri, ilân olunan ilk satış gününden evvel, yazılı olarak satışın durdurulmasını isteyebilirler. Bu istek ancak, eşyanın gümrük işlemlerini bir ay içinde yaptırıp kaldırmak şartıyla ve bir defaya mahsus olmak üzere kabul olunabilir. Verilen süre içinde de kaldırılmıyan eşyanın satışına devam olunur. Satışa çıkarılan eşyanın satış bedeli, bu eşyaya ait vergileri karşılaması lâzımdır.

Gümrük Giriş Tarife Cetveline göre vergiden muaf eşyanın satış bedelinin, 65 nci maddenin 10 ncu fıkrası gereğince tesbit edilecek kıymeti, çıkış eşyasında da 125 nci maddedeki kıymetin en az yarısını karşılaması icabeder.

Sair tasfiye şekilleri

MADDE 142. — Sundurma ve antrepo süresini dolduran eşyadan ;

1. Yürürlükte bulunan malî, ticari, iktisadi ve sair takyit ve tahdit rejimlerine göre, ithal imkânı olmıyanlar,
2. Giriş müsaadesi olmaksızın memlekete getirilenler,
3. Satış bedelleri, eşyanın mahiyet ve durumuna göre, terettübettiği vergileri veya 65 nci maddenin 10 ncu fıkrası gereğince tesbit edilen kıymeti karşılamıyanlar,

Satış bedelleri CIF kıymetlerini bulmak ve tâyin edilen süre içinde ihraçedilmek şartlarıyla satılır.

Bu suretle alıcısı çıkmıyan veya ihraç kaydı ile satıldığı halde süresi içerisinde memleketten çıkarılmıyan eşya, ihtiyaçlarında kullanılmak üzere resmî dairelere (İktisadi Devlet Teşekkülleri dâhil) veya satılmamak ve her ne ad altında olursa olsun menfaat karşılığında başkalarına devir edilmek şartları ile kamuya yararlı derneklerin genel merkezlerine parasız verilir ve bu eşya için her ne nam ve suretle olursa olsun ardiye ücreti aranmaz.

Üzerlerinde sahte menşe alâmetleri bulunan eşyanın bu alâmetleri tasfiyeden önce yok edilir.

Tekele tabi ve yasak eşya

MADDE 143. — Yukarıki maddeler hükmüne tabi eşyadan memlekete girmesi veya memlekete yapılması veya satışı tekel altında bulunanları tekel idarelerince takdir edilecek bedel karşılığında, bu idarelere verilir. Tekel idarelerince alınmıyan bu türlü maddeler ile girmesi, kullanılması ve satışı yasak eşya Türkiye'den çıkarılmak şartıyla satılır.

Tasfiye edilemiyen eşya

MADDE 144. — Bu kanunun 140, 141, 142 ve 143 ncü maddelerine göre elden çıkarılmıyan eşya Bakanlıkça tesbit olunacak usuller dairesinde yok edilir.

Satış bedelinin dağıtılma şekli

MADDE 145. — Bu kanunun 140, 141, 142 ve 143 ncü maddeleri gereğince satılan eşyanın bedelleri alacaklılar arasında aşağıdaki sıraya göre dağıtılır :

1. Kanunda belirli bekleme süreleri içindeki devreye isabet eden hamallık, yükleme, ambarlama, ardiye ve sair hizmet karşılığı alacaklar veya yapılmış masraflar,
2. Gümrük Vergisi,

3. Kanunda belirli bekleme sürelerini aşmış devredeki hamallık, yükleme, ambarlama, ardiye ve sair hizmet karşılığı alacaklar veya yapılmış masraflar,

4. Belediye hissesi ve Rihtım Resmi,

5. İstihsal Vergisi, İskele Resmî ve sair vergi ve resimler,

6. Satış için yapılmış ilân ve sair masraflar,

7. Para cezaları,

Satış bedeli aynı sıra içindeki alacakların tamamını karşılamazsa garame suretiyle dağıtılır. Yukardaki sıraya göre karşılanmıyan para cezaları ayrıca kovuşturulur.

Satış bedelinin alacaklılara dağıtıldıktan sonra kalan miktarı gümrüğe terk edilen veya terk hükmünde sayılan eşyaya ait bedel ile bu bakiye para, 100 lira ve bundan aşağı ise, irat kaydolunur. Diğerleri ise emanete alınır. Bu paralar emanet hesabına alındığı malî yılı takibeden beş yıl içinde sahiplerince alınmazsa irada geçirilir.

Ancak, satıştan arta kalıp da sahipleri adına emanete alınan ve reddedilecek olan para, eşyanın transfer edilmiş veya edilecek olan Gümrük Vergisine esas tutulan kıymetini tecavüz edemez. Aksi halde, aradaki fark da irat kaydolunur. Bu fıkra hükmü bedelsiz giriş müsaadesi olan ile her hangi bir giriş müsaadesi olmayarak getirilen eşyaya da uygulanır.

Ancak müsaadesiz eşya getirenler için 156 ncı maddedeki ceza hükümleri ayrıca tatbik edilir.

ÜÇÜNCÜ KİTAP

Cezai hükümler ve işlemler

BİRİNCİ AYIRIM

Cezai hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş ve çıkış işlemlerine ilişkin cezalar

Girişte beyan ve muayene arasındaki fark

MADDE 146. — Kesin veya geçici olarak yurda sokulacak veya fiktif antrepolara konulacak eşya için yapılan beyan ile muayene ve denetleme neticesinde :

1. Eşyanın tarife tatbikatına müessir cins, mevî veya niteliğinde veya vergiye esas olan sayı, baş, ağırlık gibi ölçülerinde aykırılık görüldüğü ve beyana göre hesaplanan vergi ile muayene neticesine göre alınması gereken vergi arasındaki fark % 5 i aştığı takdirde vergiden ayrı olarak bu farkın üç katına kadar para cezası alınır.

2. Kıymeti üzerinden Gümrük Vergisine tabi eşyanın beyan olunan kıymeti yapılan muayene ve denetleme neticesinde tesbit edilen kıymete nazaran noksan bulunduğu takdirde bu noksanlığa ait Gümrük Vergisinden başka bu vergi farkının üç misli para cezası alınır.

Ancak, satış birimine göre miktar itibariyle % 5 i geçmiyen bir fark ile maddi hesap hatasından doğan noksan kıymet beyanlarında, bu farklara ait Gümrük Vergisinden başka bu verginin bir katı da para cezası alınır.

Yukardaki fıkralara göre hükmolunacak para cezası, ancak vergi tahakkukunun kesinleşmesinden sonra karara bağlanır, bu para cezalarının zaman aşımı vergi tahakkukunun kesinleşmesini mütaakıp başlar. Şu kadar ki, tesbit edilecek vergi farkları 50 lirayı geçmediği takdirde cezaya hükmolunmaz.

Çıkışta beyan ve muayene arasındaki fark

MADDE 147. — Çıkış beyannamesinde eşyanın beyanı ile muayene neticesinde cins, nev'i, miktar veya kıymet bakımından mübâyenet bulunduğu ve bu fazlalık % 10 u aşığı takdirde kaçakçılık fiilleri haricindeki hallerde 156 ncı madde hükmü uygulanır.

Resmî daireler, özel idareler ve belediyelerin durumu

MADDE 148. — Genel ve katma bütçeli resmî Devlet daireleri ile özel idareler ve bedeliyeler için kanunun 146 ncı maddesi hükmü uygulanmaz, 156 ncı maddeye göre işlem yapılır.

Geçici kabul ve geçici muaflık hükümlerinin ihlali

MADDE 149. — Kanunun 118 ve 119 ncü maddelerinin hükümlerini menfaat kastı ile kötüye kullananlardan eşyaya terettübeden vergiler alınmakla beraber bu vergilerin iki katı ayrıca para cezası ve eşyanın ithali yasak veya tahdit ve takyide tabi ise Gümrük vergilerinden başka gümrüklenmiş değeri kadar para cezası alınır.

Ceza koyan çeşitli kanunlara ilişkin hükümler

MADDE 150. — 146 ile 149 ncü maddelerde ceza tâyin edilen fiiller hakkında kaçakçılık ve sair ceza koyan kanunlara göre takibat yapıp bu kanunda tâyin edilen cezalardan daha ağır bir ceza ile kesin olarak mahkûm edilenler hakkında aynı zamanda bu bölümdeki cezalar verilmez.

İKİNCİ BÖLÜM

Kanunun ihlâlinden doğan cezalar

Muaf eşyanın gümrük işlemi yaptırılmaksızın yurda sokulması

MADDE 151. — Gümrük Vergisinden muaf eşyayı Kanunun 16 ncı maddesi gereğince tâyin olunan kapı ve yollardan başka yerlerden izinsiz ithal veya buna teşebbüs edenlerden CİF değerinin onda biri ve eşyanın cins ve miktarı tâyin olunmayan hallerde (100) liradan aşağı ve (1 000) liradan yukarı olmamak üzere para cezası alınır.

Gümrük Vergisinden muaf olarak ithali lâzımgelen eşyayı gümrük işlemlerini yaptırmaksızın yurda sokan veya buna teşebbüs edenler hakkında da yukarıki fıkra hükümleri uygulanır.

Sahte menşeli eşyaya ait hükümlerin ihlali

MADDE 152. — Kanunun 23 ncü maddesiyle, konulmuş kısıntı veya yasaklara aykırı hareket edenlerden, hususi cezai hükümlere göre takibat yapılma hakkı saklı kalmak üzere, (500) liradan (5 000) liraya kadar para cezası alınır.

Deniz nakliyatına ait hükümlerin ihlali

MADDE 153. — Kanunun 32, 35, 38 ve 40 ncü maddeleri hükümlerine aykırı hareket eden (100) rüsum tonilâtodan yukarı gemilerin kaptan veya acentalarından, hareketleri kaçakçılık mahiyetini tazammun etmediği hallerde, (500) liradan (1 000) liraya kadar para cezası alınır.

Girişte manifesto hükümlerinin ihlali

MADDE 154. — Giriş manifestosunda yazılı miktardan eksik çıkan kablarn mahrecinden yüklenmemiş veya yanlışlıkla başka bir yere çıkarılmış veya kaza ve avara neticesinde zâyi olmuş veya çalınmış bulunduğu gümrükçe tâyin edilecek süre içinde ispat olunmadığı takdirde, bu noksan kablara ait eşyadan girdiği tarife numarasına veya bu tarife numarası tesbit edilemiyorsa,

cins ve nevi'ne göre tarifede dâhil olduğu faslın en yüksek vergiye tabi pozisyonuna göre hesaplanacak Gümrük Vergisi kadar para cezası alınır.

Yukarıki fıkraya göre ceza tesbiti mümkün olmazsa her kab için (200) liradan (2 000) liraya kadar para cezası alınır.

Döküm halinde nakledilen eşyanın giriş manifestosuna yazılı miktarına göre % 2 yi aşan eksik ve fazlalıkların birinci fıkroda gösterilen sebeplerden ileri geldiği, gümrükçe tâyin edilen sürede ispat olunmazsa, bu eksik ve fazlalıklar için gümrükçe alınacak vergi kadar para cezası alınır.

Giriş manifestosunda eşyanın cinsi yanlış beyan edilmiş olur ve kablarn neveleri ve dış alâmetleri de manifestoya uygun bulunmazsa kab başına (200) liraya kadar para cezası alınır.

Bu maddede yazılı cezalar işletme veya sahip veya acenta veya kaptanlardan alınır. Bunlar hükmolunan cezadan müteselsilen sorumludurlar.

Yolcuların beraberlerinde getirdikleri ticari mahiyetteki eşya manifestoya kaydettirilmemiş bulunduğu takdirde, sahiplerinden (100) liradan (5 000) liraya kadar para cezası alınır.

Çıkışta manifesto hükümlerinin ihlali

MADDE 155. — Çıkış manifestosu vermeden Türkiye'den eşya çıkaran veya çıkarmaya teşebbüs edenler veya verdikleri manifestoda eşyanın açık bir surette belli olan cins veya kab adedini ve miktarını yanlış ve eksik veya fazla bildiren veya Gümrük İdaresinden müsaade almadan boş olarak ayrılan kara, deniz ve hava nakil vasıtaları kaptan veya sahip veya acentalarından (200) liradan (5 000) liraya kadar para cezası alınır.

Bu maddede yazılı cezalar işletme veya taşıt sahip veya acenta veya kaptanlarından alınır. Bunlar hükmolunan cezalardan müteselsilen sorumludurlar.

Kanun ve emirlere aykırı hareket

MADDE 156. — Bu kanunla konmuş hükümlere (Kanunda ayrı bir ceza tâyin edilmiş haller saklı kalmak üzere) ve bu kanuna uygun olarak veya bu kanunla tanınmış yetkilere müsteniden çıkarılan tüzük ve yönetmeliklere veya ilân edilen emirlere veya yapılan tebliğlere aykırı hareket edenlerden, fiilin mahiyetine göre (100) liradan (5 000) liraya kadar para cezası alınır.

Muaf olan posta maddeleriyle gelen eşya

MADDE 157. — Gümrük Vergisinden muaf olan muhabere evrakı, gazete, mecmua ve sair paketler arasında gelen vergiye tabi eşya için namına gelenlerden verginin üç misli para cezası alınır. Ancak, gümrüğe terk edilen eşya için ceza aranmaz.

İKİNCİ AYIRIM

Ceza kararları, itiraz mercileri, cezanın tahsili ve dağıtımı

BİRİNCİ BÖLÜM

Ceza kararları

Ceza kararları ve itiraz

MADDE 158. — Bu kanunda yazılı para cezalarına ilgili gümrük idaresi âmirince karar verilir. Bu kararlar, aleyhine karar verilmiş olanlara yazı ile tebliğ olunur.

Kararlar mucip sebepli olarak yazılır. Bunlardan ilgililer aleyhine olanlara tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içerisinde itiraz olunabilir.

Bu itirazlar hükmolunan ceza miktarı Bakanlıkça tesbit edilecek değere kadar olanlar için bağlı buldukları gümrükler başmüdürlüklerince iki ay, bu miktardan fazla değerler için de Gümrükler Genel Müdürlüğüne üç ay içinde karara bağlanır.

Mükellef lehine verilen kararlar ise re'sen Gümrükler Genel Müdürlüğünce üç ay içinde karara bağlanıp tebliğ'e verilir. Aksi takdirde karar kesinleşmiş olur.

Gümrük başmüdürlükleri ile Gümrükler Genel Müdürlüğünce verilecek kararlara karşı, tebliğ-leri tarihinden itibaren onbeş gün içerisinde, yetkili mahkemeye müracaatla itiraz olunabilir.

Kasıt aranmayacağı

MADDE 159. — Bu kanuna göre Gümrük İdare Âmirlerince para cezalarının verilmesinde ve bu cezaların idari itiraz mercilerince hükme bağlanmasında para cezasını gerektiren eylemde bulunanların kasıtlı olup olmadıkları aranmaz.

Cezada indirim

MADDE 160. — Bu kanuna göre Gümrük İdare Âmirlerince verilmiş para cezalarına karşı yetkili mahkemeye itiraz yoluna gidilmeden kendisine tebliği tarihinden itibaren onbeş gün içerisinde ilgili tarafından ödendiği veya ödeneceği yazılı olarak gümrüğe bildirildiği ve ceza takdir edildiği tarihten itibaren üç ay içinde ödendiği hallerde ilgililerin itirazı düşer, fakat hükmolunmuş para cezası üçte bir noksanı ile tahsil edilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Para cezalarının dağıtımı

146 ncı madde para cezasının dağıtımı

MADDE 161. — Kanununun 146 ncı maddesine göre alınan para cezaları :

1. Hizmet mahal ve şartları ve şahsi gayretleri itibariyle külfet ve zahmete katlanan âmir ve memurlara,
 2. Muayene ve tahlilden önce cezayı gerektiren durumun meydana çıkarılmasına hizmet eden muhbirlere,
 3. Cezayı gerektiren durumu muayene, tahlil, denetleme veya inceleme ile meydana çıkarana,
 4. Bakanlık merkez ve taşra mensuplarının ve ailelerinin genel menfaatlerine sarf edilmek üzere,
- Bakanlıkça bir talimatla tesbit ve tâyin edilecek usul ve esaslar dairesinde dağıtılır.

DÖRDÜNCÜ KİTAP

Gümrüklerin sınıfları, gümrük komisyoncuları, son hükümler

BİRİNCİ AYIRIM

Gümrüklerin sınıfları ve çalışma zamanları

Gümrüklerin sınıfları

MADDE 162. — Gümrükler yetkilerine göre üç sınıfa ayrılır.

1. Birinci sınıf gümrükler; her türlü giriş, çıkış, transit ve aktarma gümrük işlemlerini,
 2. İkinci sınıf gümrükler; laboratuvar tahliline ihtiyaç göstermeyen eşyanın giriş, çıkış, transit ve aktarma işlemlerini,
 3. Üçüncü sınıf gümrükler; yalnız yoleu ve yoleu beraberinde gelen eşya ile Bakanlıkça tesbit edilen eşyanın giriş, çıkış, transit ve aktarma işlemlerini,
- Görmeye yetkilidir.

Bakanlıkça gümrüklerin sınıflarının tesbitinde mahallin iktisadi ve ticari durum ve ihtiyaçları göz önünde tutulur.

Çalışma zamanları ve kıyafet

MADDE 163. — Her gümrükte günlük kanuni çalışma saatleri, iklim, mevsim ve mahallin iktisadi, ticari durum ve ihtiyaçları nazara alınarak, Bakanlıkça düzenlenir.

Gece ve gündüzün her saatinde yolcu ve yük alıp verme işleri yapılan veya taşıtların geliş ve gidişleri normal çalışma saatine uymayan karayolları kapılarında ve demiryolu istasyonlarında, deniz ve hava limanlarında gümrük idareleri, 17 nci madde hükmü saklı olmak üzere, devamlı surette açık bulundurulur. Buralarda görevli memurların muayyen çalışma saatleri nöbetleşe aralarında düzenlenir.

Gümrüklerde muayene ve denetleme ile görevli memurlarla kolcular, resmî sıfatlarını belirtmek üzere, Bakanlıkça tesbit ve temin edilecek alâmetleri veya üniformayı görev sırasında taşımaya mecburdurlar.

Gümrük binalarına, kanuni çalışma saatlerinde, Gümrük Bayrağı çekilir.

Çalışma ücreti

MADDE 164. — Yolcuların ve nakil vasıtalarının giriş ve çıkışlarına ait işlem müstesna, yük alıp vermek ile her türlü gümrük işlemlerinin normal çalışma saati içinde yapılması lâzımdır.

Ancak, bu saatler dışında veya tatil zamanlarında iş yapılması yazılı olarak istenildiği takdirde bu istek, işin yapılacağı gümrük âmirince yerinde görülürse, gerekli tedbirler alınarak ve ücret verilmek şartıyla kabul edilir.

Bu şekilde kanuni çalışma saatleri dışında iş görecek memurların çalışma ücretleri iş sahiplerince ödenir. Bu memurlar ayrıca kanuni yolluğa müstehak iseler bu dahi iş sahiplerince verilir.

Memurlar (Gümrüklerdeki sorumlu saymanlar dâhil) bu suretle kendilerine verilecek işleri yapmakla görevlidirler.

Başmüdür, müdür veya vekilleri normal mesai dışı çalışmalarını tanzim ve kontrol edenler. Bunlar ve devamlı surette vazife görenler 165 nci maddenin son fıkrası hükmünden yararlanırlar.

Çalışma ücreti dağıtımı

MADDE 165. — Yukardaki maddeye göre çalışacak memurlara ödenecek ücretin miktarı ve bunun tahsil ve dağıtım şekli Bakanlıkça tesbit olunur.

Ancak, emanete alınan bu ücretlerden % 20 si Bakanlık adına merkezdeki hesaba aktarılır ve geri kalanı da hak sahiplerine ödenir.

Bu suretle fazla çalışma ücretlerinden, merkezde toplanmış olan paralar Bakanlıkça tesbit edilecek usullere göre, yukardaki madde ile kanuni çalışma saatleri dışındaki mesaiyi tanzim ve kontrol ile mükellef tutulan âmirlerle daimî surette vazife gören ve çalışmalarında üstün gayretleri görülen gümrük ve gümrük muhafaza memurlarına dağıtılır.

İKİNCİ AYIRIM

Gümrük komisyoncuları, yardımcıları ve mükellefiyetleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Gümrük komisyoncuları ve yardımcıları

Gümrük işlemlerini takibedebilecek şahıslar

MADDE 166. — Eşyanın giriş, çıkış, transit ve aktarma gümrük işlemleri sahipleri veya bunların

tâyin edecekleri ve kanunun tatbikatında vekilleri sayılan gümrük komisyoncuları tarafından takip ve intaçolunur. Ancak :

1. Devlet, belediye ve özel idarelerle diğer kamu tüzel kişilerinin memurları özel hukuk tüzel kişilerinin kendilerini temsile yetkili müdürleri ve temsil yetkisi olanlar, idare ve müesseselerine ait eşyanın gümrük işlemlerini,

2. Kara, Deniz ve Hava Yolları işletmeleri ve nâkilleri taşıdıkları eşyanın transit ve aktarma işlemlerini,

3. Sahipleri veya tâyin edecekleri kimseler, zat ve ev eşyasına ait gümrük işlemlerini takip ve intacedebilirler.

Şu kadar ki, bulunduğu mahalde en az üç gümrük komisyoncusu olmayan gümrüklerde iş takibi serbesttir.

En az yirmi gümrük komisyoncusu bulunan mahallerde tüzükleri Gümrük ve Tekel Bakanlığınca tasdik edilmek suretiyle, bütün komisyoncuların üye olacakları bir (Gümrük Komisyoncuları Derneği) kurulur. Bu derneklere komisyoncu yardımcıları da kaydolunur.

Gümrük komisyoncusu olabilme şartları

MADDE 167. — Gümrük komisyonculuğu yapabilecek şahısların aşağıdaki şartları haiz olmaları lâzımdır :

1. Türk olmak,
2. Yirmi bir yaşını bitirmiş olmak ve askerliğini yapmış veya askerlikle ilişkisi bulunmamak,
3. Lise mezunu veya o derecede tahsil görmüş olmak,
4. Hırsızlık, emniyeti suiistimal, dolandırıcılık, yalan yere şahadet, yalan yere yemin, cürüm, tasni, iftira, irtikâp, irtişa, ihtilâs ve kaçakçılık cürümlerinden birinden dolayı hapis cezası veya o derece cezayı gerektiren bir suçtan mahkûm veya memurluktan cezaen çıkarılmış olmamak,
5. Bulaşık hastalıklardan salim olmak,
6. Gümrük mevzuatı üzerinde ve gümrüğe ilişkin iktisadi, ticari ve mali konularda yeter bilgisi olduğu imtihanla sabit olmak.

Gümrükte en az onbeş yıl çalışıp da bunun üç yılını başmemurluk veya aynı dereceye muadil memurlukta veya muayene memurluğunda geçirenlerden gümrük tatbikat kütüphanesinde meşun olanlarla, keza gümrükte on yıl çalışmış ve daha yüksek görevlerde bulunmuş olanlar tahsil ve imtihan kaydına tabi değildir.

Gümrüklerde vazifeli memur ve âmirlerden, yaş haddiyle emekli olanlar hariç gümrük komisyonculuğuna geçmek isteyenler, son memuriyet mahalli ile vazife ifa etmiş oldukları diğer gümrük başmüdürlüğü ya da müstakil müdürlüklerdeki hizmetlerinden ayrılmalarının üzerinden iki yıl süre geçmedikçe bu yerlerde gümrük komisyonculuğu yapamazlar.

Gümrük komisyoncuları yardımcıları

MADDE 168. — Gümrük komisyoncuları aldıkları işlerin kendilerini veya mültekâllerini intaç edecek mahiyette hukukî tasarruflar nev'inden olmayan şahıslarını tahibettirmek üzere bir veya birkaç yardımcı kullanabilirler. Bu yardımcılardan yapacakları işler Bakanlıkça tesbit edilir.

Yardımcıların da en az ortaokul veya muadili okullardan mezun olmaları ve komisyoncular hakkındaki diğer şartları haiz bulunmaları ve imtihan geçirmeleri lâzımdır. Ancak bunların tabi tutulacakları imtihanın konularının seçilmesinde göreceği işler göz önünde tutulur.

Gümrükte en az onbeş sene hizmet ederek cezaen ayrılmamış bulunan gümrük memurları ve kolcularla yaş haddi ile emekliye ayrılmış olan gümrük memurları ve kolcular imtihan ve tahsil kaydına tabi olmadan gümrük komisyoncuları yardımcısı olabilirler.

İmtihan

MADDE 169. — 167 ve 168 nci maddelere göre ve yılda bir defa yapılacak olan imtihanların konuları Bakanlıkça tesbit ve zamanı bir ay evvelinden ilân edilir.

İmtihan kurulu Bakanlıkça seçilir.

Komisyoncu ve yardımcılara verilecek belgeler

MADDE 170. — Gümrük komisyoncularıyla yardımcılar; Gümrükler Genel Müdürlüğünce tescil edilir ve kendilerine fotoğraflı özel bir kimlik belgesi verilir.

Bu belgelerin, istenildikçe, ilgili ve görevli âmir ve memurlara gösterilmesi mecburidir.

Çalışma yeri

MADDE 171. — Gümrük komisyoncuları çalışma merkezi ittihaz ettikleri yeri, oranın en büyük gümrük âmirine yazı ile bildirirler. Birden fazla komisyoncu müştereken çalıştıkları takdirde de, bu durumları hakkında aynı şekilde bilgi verirler.

Çalışma merkezleri gümrük işlerinden dolayı kendilerine yapılacak tebliğler için kanuni ikâmetgâh ve bu merkezin bulunduğu gümrüğün bağlı olduğu başmüdürlük ve başmüdürlük bulunmayan yerlerde müdürlük bölgesi daimî iş çevresi sayılır.

Müştereken çalışan gümrük komisyoncularından, ancak, beyanname üzerine imzasını koymuş olanlar, buna ait işlemi takibedebilirler ve gümrüğe karşı sorumlu olurlar.

Gümrük komisyoncuları maiyetlerine giren ve yanlarından ayrılan yardımcılarını Gümrük İdaresine, en geç bir hafta içinde yazı ile bildirirler.

İKİNCİ BÖLÜM

Mükellefiyet ve cezalar

Mükellefiyet

MADDE 172. — Gümrük komisyoncuları, kanunlara göre tutmaya mecbur oldukları ticari veya kanuni defterlerini, işlerine dair yazdıkları ve aldıkları mektup ve telgraflarla tanzim ettikleri fatura ve makbuzları ve masraflarına mütaallik belgelerin asıl veya örneklerini beş yıl saklamaya, bunları Bakanlık müfettişlerine, müfettiş muavinlerine, kontrolörlere ve yetkili gümrük âmir ve memurlarına göstermeye ve bunların tetkik ve teftişlerine müsaade ve gerektiğinde yazılı istek üzerine bunları tevdi etmeye mecburdurlar.

Defterlerinde ödenen ve alınan masraf ve ücretlerle taallük ettikleri gümrük beyannamelerinin numara ve tarihlerini de gösterirler.

Cezalar

MADDE 173. — Bu kanuna ve gümrüklerde tatbik edilen mevzuata aykırı hareketleri görülen komisyoncu veya yardımcılarını lüzumlu hallerde Bakanlık müfettişi, müfettiş muavini, kontrolör, başmüdür ve başmüdürlük teşkilâtı olmayan yerlerde müdürlerce muvakkaten işten menedilip, karneleri alınarak gümrüklerde iş takip etmelerine müsaade olunmaz. Ve keyfiyet derhal Bakanlığa bildirilir.

Bunlar hakkında yapılacak tahkikat neticesine göre inzibati ceza mahiyetinde karnelerinin en çok bir seneye kadar muvakkat olarak veya daimî geri alınmasına Bakanlık İnzibat Komisyonunca karar verilir.

Komiser veya eksper hakemlikle meşgul oldukları anlaşılın gümrük komisyoncusu veya yardımcılarının karneleri Bakanlık İnzibat Komisyonunca geri alınır. Ve 156 nci maddeye göre cezalandırılırlar.

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

Son hükümler kaldırılan hükümler

Yürürlük

BİRİNCİ BÖLÜM

Son hükümler

Sair vergilerden muafiyet ve itiraz yolları

MADDE 174. — Bu kanun ve Gümrük Giriş Tarife Cetveli ile Gümrük Vergisinden muaf olan eşya aynı zamanda gümrüklerde tahsil olunan her türlü vergi ve resimlerden (Tekel resimleri dâhil) de muaftır.

Eşyadan Gümrük Vergisi ile birlikte, gümrüklerce alınan diğer vergi ve resimlerin tahakkuk ve tahsil tarzları ve itiraz yolları, noksanlıkların istenmesi ve fazla alınan vergilerin geriverilmesi hakkında bu kanun hükümleri uygulanır.

Süre değişikliği

MADDE 175. — Aksine sarahat bulunmadıkça bu kanunla tâyin edilmiş sürelerle ilişkin hükümlerin uygulanmasında sürelerinin bitiminden evvel başvurulmak şartıyla zorlayıcı sebepler ve beklenmeyen haller nazara alınarak duruma göre burada Bakanlıkça süre değişikliği yapılabilir.

Faizler

MADDE 176. — Bu kanuna göre :

1. Eşyanın, yurda ithali sırasında tahakkuk ettirilip-tahsili gereken vergileri için, nakitten gayrişekilde teminat taahhütname veya teminatlî borç senedi verildiği takdirde bunların kabulü tarihinden itibaren,

2. Yurda muvakkat ve muayyen bir süre kalmak üzere vergileri nakitten gayri şekilde teminat veya taahhüde bağlanarak giren eşya, süresi içinde zorlayıcı sebepler olmamasına rağmen yurt dışı edilmediği veya antrepo veya gümrükçe müsaade olunan mahallere konulmadığı takdirde, buna terettübeden vergilere ilâveten teminat veya taahhüdün verildiği tarihten itibaren,

3. Eşyanın vergileri ve resimleri ertelendiğinde erteleme tarihinden itibaren,

Başlamak üzere, geçen süreye ait, kanuni faiz de tahakkuk ettirilerek tahsil olunur.

Kabul edilecek teminat ve değerlendirilmesi

MADDE 177. — Gümrük işlemleri dolayısıyla idarece kabul edilebilecek teminat ve bunların değerlendirilmesi hakkında Âmme Alacaklarının Tahsili Usulü hakkındaki Kanun hükümleri uygulanır.

Ancak, resmî daire ve belediyelerle, Türkiye'deki yabancı misyon şeflerinin verecekleri garanti mektuplarını teminat olarak kabule Bakanlık yetkilidir.

Bu kanuna göre memur tefriki icabettiği hallerde bu memurun Harcırah Kanununa göre yoluk ve yevmiyeleri ile Bakanlıkça tesbit edilecek miktar üzerinden yapılacak kaza ve ölüm sigorta masrafları eşya sahibi veya nakliyecisi tarafından ödenir.

Belgelerin bastırılması ve dağıtılması

MADDE 178. — Bu kanunda sözü edilen her türlü beyanname ile manifestolar ve tahakkuk varakaları Bakanlıkça tesbit edilecek usul ve esaslar dairesinde temin edilerek karşılığı mukabilinde alâkalılara dağıtılır.

Defter ve belgelerin ibrazı mecburiyeti

MADDE 179. — İlgililer gerek bu kanuna, gerekse sair kanunlardaki hükümlere göre yapılacak her türlü gümrük denetlemesinin her safhasındaki icrası ve ifası sırasında Gümrük ve Tekel Bakanlığı müfettiş ve müfettiş muavinleri ile kontrolör ve gümrük âmir ve memurlarının talebedecekleri bilûmum ticari ve kanuni defter ve belgeleri göstermeye ve tevdi etmeye mecburdurlar. Vergi tahakkukuna ve ceza takiplerine ait hükümler saklı kalmak kaydıyla bu mecburiyetlere uymayanlar hakkında ayrıca 156 nci madde hükümleri uygulanır.

Bakanlık görevleri

MADDE 180. — Gümrük ve Tekel Bakanlığı, bu kanuna müsteniden Bakanlar Kurulu kararı alınması lüzumlu olan hal ve icapları tayin, tesbit, takiple ve gereğine tevessül etmekle, mükellef ve vazifelidir.

Taraf olduğumuz Milletlerarası anlaşmalara istinaden bu teşekküllerin yetkili organlarından çıkmış tavsiye kararlarını, kabul ve uygulamaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

İKİNCİ BÖLÜM

Kaldırılan hükümler, geçici maddeler ve yürürlük

Kaldırılan hükümler

MADDE 181. — Özel kanunlardaki istisna ve muafiyet hükümleri saklı kalmak üzere, aşağıda yazılı kanunlar ve diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümleri kaldırılmıştır.

1. 2 . 5 . 1949 tarihli 5383 sayılı Gümrük Kanununun, (Nisan 1334 tarihli Gümrük Kanununun 113, 117 ve 118 nci maddeleri ile aynı kanunun 7 . 6 . 1926 tarihli 906 sayılı Kanunla değiştirilen 112 ve 116 nci maddeleri ve 30 . 11 . 1960 tarihli 46 sayılı ve 14 . 5 . 1964 tarihli 474 sayılı kanunlar yürürlükte kalmak üzere),

2. 26 . 2 . 1954 tarihli 6290 sayılı Kanun,

3. 18 . 6 . 1952 tarihli 5964 sayılı, Gümrük Kanununun 18 nci maddesi uyarınca Gümrük Resminden muaf olarak yurda giren eşyadan tekel maddesi olanlarının Tekel Resmi ile diğer vergi ve resimlerden de muafiyetine dair Kanunun 1 nci maddesinin 1 nci bendi,

4. 20 . 5 . 1955 tarihli 6593 sayılı, Ecnebi devletlere Ankara'da sefarethane ve konsoloshane inşa etmek üzere meccanen arsa tahsisi hakkındaki Kanunun 3 ncü maddesi,

5. 16 . 5 . 1960 tarihli 7479 sayılı Muayyen maksatlarla bağış yolu ile gelecek eşyanın vergi ve resimlerinden ve belediye hissesinden muaf en ithali hakkında Kanun,

6. 12 . 10 . 1966 tarihli 100 sayılı Hazineye yardım maksadı ile ve bağış yolu ile gelmiş ve gelecek olan eşya ve kıymetlerinin vergiden muaf en ithali hakkındaki Kanun,

7. 25 . 7 . 1953 tarihli 6180 sayılı, Devlet daireleri tarafından Gümrük Vergi ve resimlerinden muaf olarak ithal edilip tahsis yerlerinde kullanıldıktan sonra satılacak eşyanın Gümrük Vergi ve Resmine tabi tutulmıyacağına dair Kanun,

8. 9 . 3 . 1971 tarihli 1379 sayılı Kanun.

Geçici maddeler

GEÇİCİ MADDE 1. — 50 nci maddenin son fıkrasında bahsi geçen tüzüğün hazırlanmasına kadar 3/3953 sayılı 25 . 3 . 1946 günlü Kararname ile yürürlüğe konulmuş tüzük hükümlerinin tatbikine devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 2. — Halen yürürlükte bulunan kanunların, 1499 sayılı Tarife Kanunu ile ek ve tadillerine ve 6290 sayılı Kanunla değişik 5383 sayılı Kanun ve tadillerine vâkı atf hüküm-

leri bu kanuna yapılmış sayılır ve bu hükümlerde bir eşya tarife numaraları gösterilmek suretiyle zikredilmişse atıf hükmü, o eşyanın yeni tarifedeki yeri tesbit olunarak eskisi gibi tatbik olunur.

GEÇİCİ MADDE 3. — 8 nci maddenin 4 ve 13 nci, 11 nci maddenin 2 nci fıkraları şümulüne giren ve bu kanunun kabulünden evvel getirilip Gümrük vergileri tahakkuk ettirilmemiş olan veya tahakkuk ettirilmiş olup da vergileri ertelenen eşyanın vergileri alınmaz ve bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten üç ay öncesine kadar, ilgililerce, her hangi bir sebeple, tahakkuk ve tahsil zamanaşımına uğratılmış bulunan vergi ve resimler, buldukları safha ne olursa olsun, bir defaya mahsus olmak üzere bunlara sebebiyet veren memurlardan istenmez.

GEÇİCİ MADDE 4. — 6290 sayılı Kanunla değişik 5383 sayılı Gümrük Kanununun yürürlüğü zamanında başlayıp da bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte henüz sonuçlandırılmamış olan işlemler hakkında, süreye mütaallik hükümler, hariç, mükellefin lehine olan hükümler uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 5. — Gümrük komisyoneusu ve komisyoneu yardımcısı olabilmek için bu kanun ile konmuş olan kayıt ve şartlar bu kanundan önce komisyoneu ve komisyoneu yardımcısı imtihanını kazanmış bulunanlar için uygulanmaz.

Yürürlük

MADDE 182. — Bu kanun yayımı tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girer.

Yürütme yetkisi

MADDE 183. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

